

CÂNDELA DE MONTRÉAL

LA CHANDELLE DE MONTRÉAL

Anul XXIII Nr. 4

septembrie - octombrie 2019 -

48 pagini

CRAI NOU LA MONTREAL -la întâmpinarea lui Eminescu-

a coborât la noi – la Montreal,
din neamul unor neamuri românești,
un EMINESCU nou – un ideal:
poetul plăsmuit la Ipotești.

I-am așteptat să vină și-a sosit
în zi de toamnă – douăzeci și doi.
biserica lăcaș i-a pregătit,
să-i fie bine geniului la noi.

trei aripi are marele Divin:
biserica, cultura și-un stejar.
să-i dăm lui Eminescu crez deplin
la el să ne-nchinăm ca în altar.

ferice celui care l-a cioplit
în bronzul rece și nemuritor.
ferice celui care a plătit
precum conștiinței lui i-a fost dator.

samaritenele-au venit cu pâini
și cu merinde și albastre flori
și toți românii au purtat în mâini
lumini de smirnă...ca la sărbători.

pe soclul lui – poetul zîmbitor,
privește blând, parcă de mult ne-ar ști.
de sus ne dă o șansă tuturor:
să ne iubească și să-l știm iubi.

Mihai, te-am așteptat la Montreal,
să vii la noi – din plaiuri românești.
tu – EMINESCU – ești un ideal:
să ne trăiești în veci – să ne trăiești!

George FILIP,
23 septembrie – 2019, la Montreal.

BUSTUL LUI EMINESCU LA MONTREAL

Acest bust se poate vedea din 22 septembrie 2019, permanent, în fața Casei Române, fiind donat de domnul Leonard I. Voicu, președintele ACSR, împreună cu familia sa, executat în România de către artistul plastic Petru-Ilie Birău.

Revistă de literatură și cultură generală

bilingvă / bilingue

Revue de littérature et de culture générale

Sumarul numărului

CINSTIREA SFÂNTULUI ANDREI
- 30 NOIEMBRIE Liviu ALEXANDRESCU,
preot paroh al Catedralei „Buna Vestire” din Montreal 3

O LECȚIE DE SIMPLITATE
(traducere din Jurnalul lui Dick
Proenneke) Diacon Nicolae MARINESCU 4

DE AZI, EMINESCU ESTE ÎN
CASA NOASTRĂ Victor ROSCA 6

CHRISTIAN LANDER - O CARTE
A SNOBILOR, CANADIANĂ Mircea
GHEORGHE 7

MIRUNA SUB CLOPOTUL
TOAMNEI Miruna OCNĂREANU 10

S-A ÎNTÂMPLAT LA MONTREAL
Milena MUNTEANU 11

DOCUMENTE, CRONICI, ECOURI
din presa străină și română despre
FĂURIREA ROMÂNIEI MARI
Angela FAINA 12

VEȘNICA CUNUNIE George FILIP 16

NOTES DE CHEVET Miruna TARCAU .17

BĂTĂLIA DE LA RÂUL KALKA
(1223) ȘI ROLUL ROMÂNILOR ÎN
ACEA LUPTĂ Marius FINCĂ 18

TIMPUL ȘI MINCIUNA Cristina-Marina
MURGEA 20

SINGUR (fragment) Leonard
VOICU 21

ANA BLANDIANA ÎN
„VARIAȚIUNI PE O TEMĂ DATĂ”
Milena MUNTEANU 22

INTERVIU Cerasela TOFAN 23

PROVERBE ÎN VERSURI Marcela
STRAUA 25

DIALOG EPISTOLAR TATĂ -
FIICĂ Veronica PAVEL LERNER 26

OGLINDA GÂNDULUI ȘI A
SUFLETULUI Elena BUICA 27

POEZII BASARABENE Lilian
CUREVICI 28

EMINESCU PRINTRE NOI Corina
Diana HAIDUC 30

PICTORIȚA DOINA FALCON -
DESPRE PROCESUL CREAȚIEI Eva
HALUS 31

ARMONII DE TOAMNĂ Lia RUSE .33

STAREA DE NEMURIRE ȘI
CONSECINȚELE EI JURIDICE -

Eseu - Cătălina STROE 35

POEZII Camelia ARDELEAN 36

EVENIMENTE ȘI EVOCĂRI
CULTURALE Anca SÎRGHIE 37

REVISTA „RAPSDIA” LA ANIVERSAREA A TREI
LUSTRI DE APARIȚIE 37

ULTIMUL POPAS AL UNUI MARATON LITERAR
AMERICAN 38

PE STALIN NUL-AM SĂTURAT... Boris GUZUN 40

PARFUM... Iubirii Elena OLARIU 41

APA DIN FÂNTÂNA NOASTRĂ
Elena ARMENESCU 42

COMUNICARE Magda BOTEZ 44

PROFESIONIȘTI CU VOCAȚIE DE
SCRIITORI - omagiu ACSR -
Doina BUMBĂCESCU HANGANU 45

ANUNȚURILE COMUNITĂȚII 47

APARIȚII EDITORIALE
(SCRIITORI CANADIENI) 48

Candela de Montreal , revistă fondată și editată, din 1997, de Victor Roșca

**CANDELA DE MONTREAL ARE CA SCOP PROMOVAREA CULTURII ȘI LITERATURII
SCRISE DE AUTORI ROMÂNI DIN CANADA**

Redacția și administrația: 8060 Christophe Colomb, Montréal, Québec, Canada H2R 2S9; Telefon:(514) 736-0950

Redactor Șef: Victor Roșca

Secretară de red.: Corina Diana Haiduc

Ilustrațiile : Angela Faina

Consilier de redacție: pr. Liviu Alexandrescu

Redactori : Angela Faina, Nicolae Marinescu

Tehnoredactare: Marius Neaga

CINSTIREA SFÂNTULUI ANDREI - 30 NOIEMBRIE

Liviu ALEXANDRESCU,

preot paroh al Catedralei „Buna Vestire” din Montreal

Fiul al Galileei și frate al lui Petru, dintre pescari în soborul Apostolilor întâi ai fost chemat, Andrei cel minunat. Iar de la mormântul tău din Patras chemi popoarele la Dumnezeu și acum ne-ai umplut de bucurie că în România iarăși ai venit, unde pe Hristos Domnul l-ai propovăduit (Condacul)

Sfântul este persoana care în timpul vieții pământești și-a conformat viața cu poruncile și învățătura Mântuitorului Hristos. Sfințenia Lui Dumnezeu a fost făcută posibilă oamenilor prin întruparea Domnului Iisus Hristos, pentru care este numit Sfânt, înainte de a se naște :„de aceea și Sfântul care se va naște din tine, Fiul Lui Dumnezeu se va chema”(Luca 1,35).

Deosebirea dintre sfințenia Lui Dumnezeu și sfințenia oamenilor este că Dumnezeu este Sfânt prin Ființa Sa, iar oamenii prin împărtășire sau participare la sfințenia dumnezeiască.

Unul dintre cei care au fost invitați la aceasta participare a continuării lucrării Mântuitorului Hristos, a fost și **Sfântul Andrei, primul chemat la Apostolat, ocrotitorul românilor.**

Sfântul Andrei vine din familia lui Iona, fiind frate cu Sfântul Apostol Petru din ținutul Galileii. Până la urmarea Mântuitorului Hristos, el a fost ucenicul Sfântului Ioan Botezătorul, care pregătea venirea Domnului Iisus, prin cuvânt și exemplu de viață, trăind în post și rugăciune permanentă.

Prezent la momentul epifaniei, adică al descoperirii Mântuitorului de către Sfântul Ioan Botezătorul, în ziua de Bobotează, apoi invitat de Domnul Hristos să devină :„pescar de oameni”, Sfântul Andrei devine primul chemat dintre cei 12 Apostoli ai Mântuitorului Hristos.

Împreună cu ceilalți ucenici, Sfântul Andrei îl însoțește pe Domnul Hristos în toată călătoria Lui, fiind martor la învățăturile sfinte și minunile săvârșite de Domnul Iisus. Rămâne alături de suferința și patimile îndurate de Mântuitorul Hristos în Grădina Ghetsimani, ca după Înviere și Înălțare, Sfântul Andrei să pornească în călătoria propovăduirii cuvântului dumnezeiesc, până la moartea martirică, după indemnul Mântuitorului :

„Adevărat zic vouă că voi cei ce Mi-ați urmat Mie, la înnoirea lumii, când Fiul Omului va ședea pe tronul slavei Sale, veți ședea și voi pe douăsprezece tronuri, judecând cele douăsprezece seminții ale lui Israel” (Matei 19,28)

Fiecare Apostol a primit misiunea de încreștinare a popoarelor după tragerea la sorți. Conform scrierilor

bisericești, Andrei merge în Bizantia, Tracia, Macedonia și Bitinia și toate ținuturile de lângă Marea Neagră, de la Dunăre până în Crimeea, sudul Basarabiei, trecând pe la Gurile Dunării, a poposit la Tomis și a botezat în Scitia Minor, adică Dobrogea de astăzi.

El a stat cu ucenicii săi într-o peșteră din apropiere, unde săvârșea Sfânta Liturghie, care a rămas cunoscută până astăzi, ca Peștera Sfântului Andrei, în Comuna Ion Corvin din Județul Constanța. Pe acest loc se află Mănăstirea Sfântului Andrei.

După ce a hirotonit episcopi și preoți la Tomis – Constanța de azi – Sfântul Apostol Andrei a trecut prin Tracia – Bulgaria de azi –prin Macedonia, prin Grecia și a ajuns la Peloponez, în orașul Patras. Aici a creștinat pe mulți închinători la idoli, a făcut multe minuni și a dărâmat clădirile cu idoli.

Conducătorul cetății, pe nume Egheat, l-a aruncat în temniță împreună cu ucenicii săi și l-a condamnat la moarte pe o cruce în formă de X, dându-și sufletul pe 30 noiembrie, pe timpul împăratului Nero.

Iubiți credincioși!

Sfântul Apostol Andrei este cunoscut ca „nașul poporului roman”, căci el ne-a încreștinat, ne-a ajutat să-L cunoaștem pe Dumnezeu și să trăim după voia Lui. A săvârșit prima Sfântă Liturghie în țara noastră, a sfințit episcopi și preoți, a lăsat Mănăstiri și Biserici închinare Lui Dumnezeu, spre mântuirea noastră.

Sfântul Apostol Pavel spune :„ **Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cu luare aminte cum și-au încheiat viața și urmați-le credința**”(Evrei XIII,7).

Să-l cinstim după vrednicie pe Sfântul Apostol Andrei, să-i urmăm modelul de viață și credință și să-l avem ca ocrotitor și sprijinitor în toate suferințele și încercările noastre.

Așa să ne ajute Dumnezeu!

O LECȚIE DE SIMPLITATE
(traducere din Jurnalul lui Dick Proenneke)
Diacon Nicolae MARINESCU

M-am așezat pe buturuga de molid, ascultând pârâul zorind la vale. Era unul din locurile unde puteai să admiri priveliștea muntelui.

Eram mulțumit de cabana mea, de magazie și de cămară. Erau suficiente pentru nevoile mele.

Nevoi? Cred că asta îi preocupă pe mulți oameni. Își largesc mereu nevoile până când ajung să depindă de prea multe lucruri și de prea mulți oameni. Nu mă pricep la economie și cred că țara ar fi într-o mare problemă dacă oamenii ar renunța dintr-o dată la lucrurile de care nu au nevoie. Mă întreb câte lucruri dintr-o casă americană obișnuită ar putea fi eliminate dacă s-ar pune întrebarea: „Chiar îmi trebuie asta?”. Cred că cele mai multe sunt doar pentru confort sau economie de timp.

Interesant despre confort: confortul unuia este suferința altuia. Cei mai mulți oameni nu mai muncesc fizic din greu iar confortul nu e ușor de găsit. E surprinzător cât de confortabilă poate fi o bancă de lemn după ce ai mers pe munte.

Am văzut oameni mofturoși la mâncare. Poate că nu le e cu adevărat foame. Sau poate mâncarea lor a fost prea sofisticată și cu toate opțiunile avute, nu mai știu ce să aleagă.

Ce nu ai avut niciodată, nu îți lipsește. Am învățat asta de la animalele sălbatice. Mâncarea lor e cam aceeași de la o zi la alta. Nici eu nu îmi diversific prea mult meniul. Și nu m-am simțit așa de bine în viața mea. Nu îmi păcălesc stomacul. Doar condimentez mâncarea simplă cu foame.

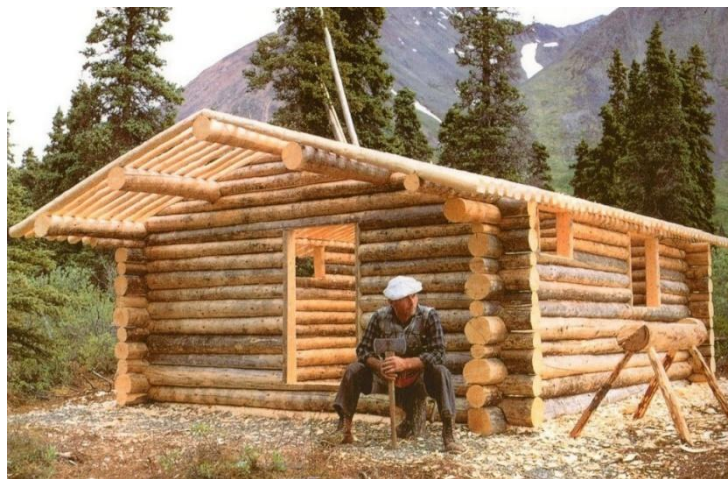
Îmi place să muncesc pentru căldura mea. Nu doar să întorc un termostat. Iau ferăstrăul și toporul și, pe lângă lemne de foc dobândesc și o foame care face ca mâncarea simplă să pară la fel de apetisantă ca meniul unui bucătar francez. Nu am găsit niciodată ceva mai bun ca apa de izvor. Senzația aerului de munte în plămâni și a apei de izvor în gură e inegalată de orice ți-ar putea da o pastilă sau o sticlă. Dar nu oricine are șansa să locuiască într-o regiune neatinsă de om.

Am învățat să am răbdare, să nu mă grăbesc și să încerc să fac un lucru bine de prima dată, plănuiindu-l mai întâi. Să nu merg la treabă pregătit pe jumătate. Timpul e destul aici. Nu are rost să te plângi dacă vremea se strică: fă treaba după cum e ziua. Mama natură e în control și ai face bine să aștepti până îți dă ea o altă zi bună pentru treaba pe care vrei să o faci.

Distanța e relativă. Înveți asta cu timpul. Un drum până la capătul lacului îmi ia trei ore în canoe, dacă nu bate

vântul. Asta înseamnă aproape 14 kilometri. Cu un motor la canoe aș putea face același drum în mai puțin de o oră, dar zgomotul motorului al tulbura liniștea sălbăciei.

Paisprezece kilometri pot fi parcurși pe autostradă în câteva minute. Dar ce se poate vedea? Ce câștigă omul ca timp, pierde ca beneficiu pentru corp și minte. În ritmul meu, observ diverse lucruri. Un val, burta albă a unui pește pe suprafața albastră a lacului. Peisajul nu e doar ceva neclar pe ambele părți. O vâslă te împinge vreo trei metri. Uneori mă pierd în ritm. Am numărat chiar câte vâsle îmi trebuie ca să ajung într-un anumit loc. Jocul mușchilor în brațe și umeri, precum și lemnul în palmă sunt mai plăcute decât să te holbezi la vitezometru.

M-am surprins pe mine însumi cu ce pot să realizez la nevoie, cu unelte simple. Am făcut un mâner dintr-un cui și un filet pentru un șurub la trepid. Am făcut un arc pentru declanșatorul aparatului de filmat și de nenumărate ori am reparat aparatul, felinarul și alte accesorii. Am făcut un clește ca să îndoi marginile unor cutii de tablă. Am făcut o grămadă de recipiente din cutii de tablă. Cred că un om nu știe de ce e în stare, până nu e provocat.

Natura ne dă atâtea lucruri, dacă avem ochi să le vedem. E o plăcere să vezi ce poți face tu, în loc să le cumperi gata făcute și împachetate. Câteva buturugi mi-au dat balamalele. Crăci îndoite mi-au dat linguri și cuiere. Lemne aduse de apă mi-au folosit la jaluzele și spătare la scaune. Conurile de brad sunt la fel de bune la frecat cratițele. Pietre de toate culorile și formele mi-au folosit la construcția șemineului. Când am recurs la produse fabricate, cum ar fi polietilena, cuiele sau cimentul, am simțit că trișam. Nu eram consecvent filozofiei pe care încercam să o urmez.

Sunt convins că omul a pierdut o adâncă satisfacție dacă nu a creat, sau măcar, terminat, un lucru cu mâna lui. Ne-am obișnuit să facem părți din ceva, în loc de lucruri întregi. E stilul nostru de viață. Se pune accent pe munca de echipă. Cred că ea se face vinovată de pierderea mândriei în munca proprie, acea mândrie a meșteșugarului care începe și

termină ceva cu mâinile lui. Cum poate un angajat la o linie de producție să simtă mândrie în produsul final care iese la celălalt capăt ? Îmi dau seama că cei care muncesc laolaltă pot face minuni, cum ar fi să trimită un om pe lună. Este categoric un timp și un loc pentru munca de echipă, dar este totodată și o nevoie în viața omului să uite de părți componente și piese, ca să facă ceva de unul singur. Trebuie să creeze. Omul depinde de om. Aș fi ultimul care să contrazică asta. Babe [un prieten, n.r.] mi-a adus și mie lucruri pe care le-au produs alți oameni. Avem nevoie unii de alții. Dar, fără îndoială, cel mai bun prieten la nevoie ești tu însuși.

M-am gândit adesea ce aș face dacă aș fi lovit de o boală, mi-aș rupe un picior, m-aș tăia grav sau aș avea o criză de apendicită. Am alungat gândul ăsta la fel de repede cum a venit. De ce să te îngrijorezi de ceva ce nu există? Să te îngrijorezi de lucruri care s-ar putea întâmpla nu e un trai sănătos. Un om ar fi prost să își trăiască viața așa. Așa apare probabil ulcerul.

M-am gândit uneori ce-aș face dacă aș fi prins într-o alunecare de pietre sau aș cădea de pe o stâncă. Dacă s-ar întâmpla, aș pieri probabil pe munte, cum pier animalele. Aș trece mult timp până m-ar găsi cineva. Singura mea dorință ar fi ca oamenii să nu piardă prea mult timp căutându-mă. Când îi vine omului timpul să își privească în ochi Creatorul, ce loc ar fi mai potrivit pentru întâlnire decât în mijlocul naturii?

Știrile nu se schimbă niciodată prea mult. Aceleași lucruri, întâmplându-se altor oameni. Aș vrea mai degrabă să trăiesc propriile experiențe, decât să citesc ce se întâmplă altora. Sunt propriul meu ziar și radio. Consider că omului nu îi e dat să știe tot ce se întâmplă în lume. Omul deschide televizorul și toți prezentatorii aceia îl bombardează cu știrile locale, naționale și internaționale. La fel și ziarele. Iar bietul de el, cu toate problemele lui, este împovărat cu problemele întregii lumi.

Nu știi care e răspunsul. Cu timpul, omul se obișnuiește cu aproape orice, dar problema pare să fie aceea că tehnologia avansează mai repede decât el. Cred că e vremea să începem punem frână, să ne încetinim lăcomia și lumea din jur.

Am observat că cele mai simple lucruri mi-au adus cea mai mare satisfacție. Și nici nu m-au costat prea mult. Erau doar pe placul meu. Ați cules vreodată coacăze mari după o ploaie de vară? Ați mers printr-un crâng ca să vedeți albastrul cerului deasupra auriului scânteietor al frunzelor ? Ați încălțat șosete uscate de lână după ce le-ați scos pe cele ude? V-ați întors de la frigul de afară ca să vă ghemuiți la căldură în fața unui foc de lemne ? Lumea e plină de lucruri din astea.

Am urmărit mulți vânători venind și plecând. Nu îi imput unui vânător berbecul prins, dacă se cațără pe munți ca să îl prindă și îl cară înapoi. Dacă face asta, atunci merită să pună pe perete, ca trofeu, acele coarne curbate. Și totuși, sunt atâția care nu și-au câștigat pe merit trofeele. Chiar dacă vânătoarea i-a costat mii de dolari, nu i-au plătit prețul complet. Nu mă îndoiesc că în ochii altora sunt un ciudat, în multe privințe. Domnul a așteptat puțin prea mult când m-a pus într-una din lumile lui.

Nu îmi place cum arată progresul, dacă așa se numește. Mi-ar fi plăcut mai mult începuturile. De aceea, locul acesta s-a lipit de mine. Este încă în acele timpuri de odinioară și omul nu a lăsat prea multe semne. Cu siguranță am mers prin locuri, în munții ăștia, unde nimeni nu a mai călcat vreodată. Cât va mai dura, oare, ână când locul ăsta se va schimba și el, așa cum s-au schimbat altele?

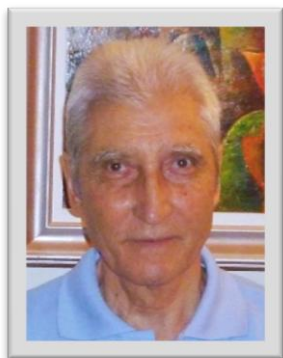

Dick Proenneke a lăsat în urmă viața de fermier, tâmplar și lucrător cu mașini grele ca să se pensioneze la Lacurile Gemene, în Alaska, loc numit astăzi Parcul Național Lake Clarke. Transportat cu hidroavionul și luând cu el doar cele mai simple unelte, el a construit o cabană și a supraviețuit iernii, singur în sălbăticie.

Proenneke și-a documentat meticuloș eforturile și experiențele, atât prin jurnalele sale cât și prin sutele de ore de peliculă de film de 16 mm, iar acțiunile și cuvintele lui întrupează cele mai înalte virtuți ale vieții într-o cabană: ingeniozitate, răbdare, vitalitate, cugetare și meșteșug. El își va petrece următorii 30 de ani în acest paradis retras.

DE AZI, EMINESCU ESTE ÎN CASA NOASTRĂ

Victor ROSCA

De demult, **am avut un vis**, să avem statuia poetului Mihai Eminescu în preajma Casei Române, lângă Biserica Buna Vestire, a cărei temelie s-a pus în 1913, de primii imigranți stabiliți aici, în noua lor patrie. Astăzi complexul Buna Vestire este declarat de autoritățile orașului Montreal, **Monument Istoric** național. În 2004 am stăruit ca statuia poetului național, Mihai

Eminescu trimis din România prin grija d-lui Răsvan Teodorescu să fie instalat în parcul de vizavi de Casa Română, adresa: 8060 Christophe Colomb, Montreal. Dar nu s-a vrut și s-a așezat într-un mic parc din cartierul portughez. Azi el este demontat și zace într-o magazie.

Șansa a făcut ca Bustul poetului Mihai Eminescu, executat din bronz, de artistul plastic Petru Ilie Birău din România, să fie plasat lângă Catedrala Buna Vestire, în fața Casei Române. El este instalat pe un soclu de granit masiv. Acest monument este o donație a familiei Myriane și Leonard I. Voicu, care este președinte al Asociației Canadiene a Scriitorilor Români (ACSR) și a Cenaclului Mihai Eminescu din Montreal.

Astăzi, bustul poetului Mihai Eminescu este lăsat pentru eternitate viitoarelor generații de canadieni de origine română ca un simbol al patriei de unde au plecat strămoșii lor.

Bustul poetului Mihai Eminescu a fost dezvelit duminică 22 septembrie ac., în urma unui serviciu religios oficiat de părintele vicar Liviu Alexandrescu, parohul Catedralei Buna Vestire, preotul Codruț Ioan și preot diacon Nicolae Marinescu.

Dragostea pentru poetul național, Mihai Eminescu am dobândit-o în anii 1948-1951 și 1959-1963, în Închisorile politice și lagărele de muncă forțată din Balta Brăilei în România Comunistă.

Sunt un admirator al marelui poet național Mihai Eminescu. Îi admir capacitatea sufletească de creație, puterea de inspirație cu firea sa, când plină de melancolie, când străbătută de optimism.

Îl mai admir pe Eminescu pentru că întrupează esența neamului românesc. Am fost și sunt un îndrăgostit de opera marelui poet pentru înălțimea ideilor sale, în timpul când literatura română abia începea să-și croiască un drum propriu. Îndrăgesc originalitatea operei sale, ce constă dintr-o noutate autentică și spontană; o noutate înăscută în mintea poetului și nu împrumutată din literatura mondială.

Eminescu este un geniu înzestrat de natură cu calități ce-i aparțin numai lui. Pentru felul cum i s-a curmat viața, el a devenit și un martir, un geniu nerealizat până la capăt.

Prin genialitatea operei sale și sfârșitul său tragic, Eminescu a devenit pentru români un mit de care ne apropiem cu căldură sufletească specifică numai lui.

Eminescu a fost un geniu neînțeles în profunzimea gândirii lui; nu a fost înțeles nici de unii contemporani și nici chiar de unii din generațiile ce i-au urmat.

Sunt și azi unii care, vrând să se înalțe pe ei, îi renegă genialitatea. Astfel de „pigmei” au existat încă din timpul vieții lui și există și azi.

Pe aceste specimene umane, incapabile să perceapă distincția genială a unei opere, Nietzsche îi numește „filistini” culturali.

Sunt multe din scrierile lui pe care le recitesc cu emoție și prima este **Luceafărul**. Dar sunt și altele ce-mi tulbură sufletul.

Adio: „O, cât eram de fericit / să mergem împreună, / sub acel farmec liniștit / de lună!” „Și când în taină mă rugam / ca noaptea-n loc să steie / în veci alături să te am / femeie!”

Ce-ți doresc ei ție, dulce Românie: „Ce-ți doresc ei ție, dulce Românie, / Țara mea de glorie, țara mea de dor? / Brațele nervoase, arme de tărie, / La trecutu-ți mare, mare viitor! [...] Viața în vecie, glorie, bucurie, / Arme cu tărie, suflet românesc, / Vis de vitejie, fală și mândrie, / Dulce Românie, asta ți-o doresc!”

Melancolie: „... O, dormi, o, dormi în pace printre făclii o mie / Și un mormânt albastru și-n pânză argintie [...] În van mai caut lumea-mi în obositul creier, / Căci răgușit, tomnatic, vrăjește trist un greier; Pe inima-mi pustie zadarnic mâna-mi țiiu, / Ea bate ca și cârle încet într-un sicriu.

Scrisoarea III: „Eu? Îmi apăr sărăcia și nevoile și neamul... / Și de-aceia tot ce mișcă-n țara asta, răul, ramul, / Mi-e prieten numai mie, iară ție dușman este, [...] Și abia pleacă bătrânul... Ce mai freamăt, ce mai zăbucium! / Codrul clocoti de zgomot și de arme și de buciom, [...] Mircea însuși mână-n luptă vijelia-ngrozitoare, / Care vine, vine, vine, calcă totul în picioare; [...] Ca potop ce prăpădește, ca o mare turburată - / Peste-un ceas păgânătatea e ca pleava vânturată.”

Eminescu este născut cu o înaltă înzestrare spirituală, ceea ce-i dă un excepțional talent creator și o înaltă conștiință morală. Admirația lui pentru istoria poporului român, pe care o consideră „un șir neîntrerupt de martiri”, îi marchează destinul.

În 1876, la vârsta de 26 de ani, el devine ziarist iar după alți patru ani, în 1880, devine redactor șef al cotidianului „Timpul”, ziar al Partidului Conservator, al cărui președinte era P.P. Carp.

Eminescu întruchipează aspirațiile poporului român, devenind un mare patriot.

Intransigent prin fire, conștiința sa morală îl împinge la atac împotriva tuturor rețelilor ce se abat peste poporul român.

Eminescu atacă înstrăinarea Basarabiei. El simpatizează și susține drepturile românilor ardeleni preconizând realizarea „Marii Dacii”, în timp ce România, prin P.P. Carp, adera în secret la Tripla alianță, (angajament ne respectat de români) ce-l obligă să interzică orice manifestație împotriva Imperiului Austro-ungar.

El se ridică împotriva comercianților străini de la sate, ce sărăcesc țăranii, protestează împotriva afacerii Warszawsky – un mare comerciant rus ce monopolizase comerțul și transportul de marfă pentru aprovizionarea armatei rusești în dauna țăranilor sărăciți astfel.

Toate aceste atacuri sunt dirijate la un moment dat împotriva lui P.P. Carp și Titu Maiorescu, conducătorii Partidului Conservator, ce forma pe atunci guvernul.

În aceste circumstanțe, P.P. Carp, negociatorul înțelegerii intervine pentru potolirea lui Eminescu.

Cercetările mai noi, care au răscolit arhivele vremii și au analizat starea sănătății poetului, au adus argumente ce dovedesc că, profitând de o maladie psihică, probabil moștenită, a poetului, s-a trecut la declararea lui nebun, la otrăvirea lui cu mercur și, în final, la uciderea lui. Cercetările au dovedit că diagnosticele abracadabrante puse de medicii vremii nu erau reale.

Ceea ce impresionează în biografia lui Eminescu este destinul lui. Dezinteresul conducătorilor față de adevărata lui boală, punând interesele politice mai presus de viața poetului. Curmându-i zilele creatoare la 39 de ani, putem intui pierderea ireparabilă a culturii române.

M-a impresionat voința lui de a crea, neglijând îndatoririle școlare și mai ales, arătându-se dezinteresat de regulile sociale ce duceau un tânăr spre posturi înalte în stat, bine plătite.

Eminescu s-a hrănit cu ideile lui poetice și politice subordonate doar idealurilor sale.

M-a făcut admiratorul lui complexitatea preocupărilor și manifestărilor sale creatoare.

Complexitatea și actualitatea operei sale poetice și politice îmi oferă multe ocazii să meditez la perenitatea ideilor sale, mereu actuale după 130 de ani de la decesul său.

Ca fost deținut politic am avut ocazia să cunosc destinul unor personalități care supuse unor tratamente similare, au fost neantizate fără ca cei din jur să bănuiască posibilitatea mâinii criminale.

Capacitatea creatoare a lui Eminescu a fost curmată la 39 de ani. Dacă ne gândim că Faust, cea mai însemnată operă a lui Goethe a fost terminată doar la anii senectuții, ne putem închipui

ce alte capodopere ne-ar fi lăsat Eminescu dacă viața lui ajungea la adânci bătrâneți.

Neliniștea lui creatoare și adâncimea ideilor sale sunt mărturie la ce ne-am fi putut aștepta.

Dacă ar fi trăit vremurile lui 1948 sunt sigur că n-ar fi urmat exemplul lui Sadoveanu și nici al lui Arghezi.

Și tocmai pentru atitudinea sa intransigentă a fost inoculat cu mercur și adus la starea de legumă. Ospiciile au fost utilizate împotriva opozanților politici, în România, până în 1989.

Neamul românesc a trăit 1000 de ani fără apărători tocmai pentru că a dat dovadă de încăpățănarea de a nu se mongoliza, slavoniza sau maghiariza ca alte popoare dispărute de pe harta lumii.

Eminescu încoronează chintesența neamului românesc, motiv pentru care îl numim poet și erou național.

Dacă ar fi trăit, poate, pe noi cei plecați, ne-ar fi numit lași, ceea ce nu ar fi fost tocmai adevărat, pentru că unii am făcut-o după ani grei de temniță, iar majoritatea, după spulberarea visurilor făurite și încheiate în Piața Universității.

Cei care au plecat în străinătate și mai cred în românism au misiunea de a menține și intensifica flacăra culturii românești ce s-a aprins în Montreal (Uniunea Scriitorilor Români, cenaclurile literare și istorice cu idei coagulate de reviste precum Candela de Montreal.)

Să extindem inițiativa noastră în toate orașele canadiene pentru a forma o comunitate durabilă, după exemplul altor națiuni și să nu dispărem în marea asimilare, chiar dacă vor exista căsătorii mixte.

CHRISTIAN LANDER - O CARTE A SNOBILOR, CANADIANĂ Mircea GHEORGHE

A apărut acum câțiva ani la editura americană Random House o carte scilpitoare de umor și inteligență, *Ghidul complet privitor la gustul unic a milioane de oameni: Lucrurile care le plac albilor* (*The definitive Guide to the Unique Taste of Millions: Stuff White people Like*) veritabilă, dar inocentă replică peste timp dată celebrei cărți a lui W.M. Thackeray, care n-ar fi

fost posibilă dacă n-ar fi existat Internetul. Autorul, Christian Lander, a devenit, în 2008, la 29 de ani, aproape fără să-și dea seama, scriitor, și ca scriitor, de la o zi la alta, extrem de celebru. Cartea sa, apărută în luna iulie 2008, a intrat repede pe lista prestigioasă de best-sellers ținută la zi de *New York Times* și a continuat să figureze acolo câteva luni. Autorul a fost asaltat de ziariști, a fost invitat al canalului american de televiziune CBS, și intervievat la *The Oprah Winfried show*. Și interesul în jurul cărții lui este departe de a se stinge.

Povestea lui Christian Lander și a cărții lui seamănă cu acele *success stories* care fascinează imaginarul popular

despre America. Sau cu filmele muzicale din anii 50-60, despre cântăreți de stradă ori de bar, transformați miraculos de impresari cu fler în mari vedete internaționale.

Căci *mutatis mutandis*, un asemenea "cântăreț" a fost până în luna iulie 2008 și autorul *Ghidului*.

După un doctorat întrerupt la universitatea McGill din Montreal, Christian Lander, canadian originar din Toronto, s-a căsătorit și s-a stabilit în Statele Unite la Los Angeles în 2006. Era, firește, un împătimit al Internetului, și avea un prieten filipinez cu care îi plăcea să stea la taifas cu ajutorul tastaturii. Amândoi urmăreau cu pasiune un serial polițist *The Wire* (Furul) de pe canalul american HBO și își dădeau cu părerea că orice *alb* care se respectă ar trebui să vadă filmul acesta. Motivele pentru care era obligatoriu pentru un *alb* ca să facă asta au fost repede uitate, Christian Lander nu și le-a mai amintit mai târziu când a început să dea interviuri, dar important este că, pornind de la serialul polițist, cei doi prieteni au început să reflecteze și la alte lucruri care le plac, sau e de presupus că trebuie să le placă, *albilor*.

Folosirea termenilor *alb*, *negru*, *galben* când e vorba de oameni, este de mult proscrisă după cum știm cu toții, din spațiul public datorită conotațiilor presupuse rasiale, dar

tinerii aceștia nu erau nici politicieni, nici persoane publice, nici rasiști. Observațiile lor nu erau rasiale, ci culturale. Există o cultură populară a albilor care este determinată nu rasial, nu genetic ci de circumstanțele istorice, sociale, familiale și economice în care s-au format. Și fără să elaboreze prea mult asupra subiectului, Christian Lander și prietenul său vor fi simțit că dacă se poate vorbi fără nicio conotație rasială, negativă sau pozitivă, despre *arta neagră* și de *Africa neagră* (adică de Africa sub-sahariană), distinctă demografic de Africa de nord, același lucru este valabil și pentru *albii* americani și pentru *cultura lor albă*: "Auzim mereu, spune Lander într-un interviu, vorbindu-se despre stereotipuri ale oamenilor care locuiesc în anumite zone sau de stereotipuri ale asiaticilor ori ale negrilor. Am vrut să aplic conceptul acesta și albilor. A fost uimitor de ușor. Și totodată foarte amuzant /.../ Râdeam când am început să facem lista cu tot ce le place albilor. Cafeaua tare. Magazinul *New Yorker*. Să poarte un fular. Filmele documentare... Ideile au venit de la sine".

Pasul următor a fost, pentru Christian Lander, să vorbească despre ideile acestea și altora. Drept care și-a făcut în ianuarie 2008 un sit cu subiectul *Stuff White People Like*. A ieșit, dacă rămânem în spiritul scenariilor siropoase ale filmelor muzicale de acum 50-60 de ani, să cânte în stradă.

Succesul a fost aproape instantaneu: în prima săptămână s-au conectat pe sit zilnic aproximativ 200 de cititori, în a doua, câte 600, în a treia, circa 4000! Pe urmă cititorii cotidiani au ajuns la zeci de mii. Firește că unii îl acuzau de rasism, luau umorul și satira drept insulte. Alții, dimpotrivă, îl suspectau că urmărește în mod subtil să demonstreze superioritatea albilor, să întărească stereotipul care face din ei o elită dominatoare. Dar majoritatea reacțiilor erau totuși entuziaste, oamenii se recunoșteau cu voie bună în micile portrete morale ale lui Christian Lander. Ei percepeau, de asemenea, și autoironia de care Lander vorbește într-un alt interviu.

Și atunci a apărut "impresarul" miraculos, sub chipul editorului de la Random House, care a intuit o afacere bună și i-a propus lui Lander să transfere textul de pe sit într-o carte. Drepturile asupra acestei cărți viitoare au fost cumpărate cu 300.000 de dolari. "Nu mă așteptam câtuși de puțin la un asemenea succes. Eu făceam situl ca să mă distrez, nu ca să fiu descoperit și să semnez un contract editorial. Totul s-a petrecut din întâmplare".

"Albii" lui Christian Lander sunt tineri și maturi din clasa de mijloc, cu o educație îngrijită, beneficiind de o situație materială confortabilă, animați, de regulă, de convingeri de stânga, mândri că nu au prejudecăți de niciun fel și că spiritul lor e deschis către experiențe și culturi diferite de a lor, americană. "Scriu despre albii, precizează el într-un alt interviu, care se cred absolut unici și individuali. Dar vorbind despre ei, vorbesc și mă tachinez și pe mine însumi. Căci lucrurile care le plac lor și pe care le-am inserat pe sit, și mie îmi plac".

Fraza-cheie pentru lectura cărții se găsește în interviul acesta: *se cred absolut unici și individuali*. Ghidul lui

Christian Lander surprinde distanța dintre iluzia despre sine a albilor și realitatea stereotipurilor uniformizatoare din care nu pot evada.

Christian Lander enumeră 150 de "lucruri care plac albilor" într-o listă de-a dreptul suprarrealistă: cafeaua, festivalurile de filme, fetele asiatice, ziarul *New York Times* de duminică, marijuana, marca de mașini Toyota Prius, maratoanele, vizitele la psihologi, renovările, reciclarea materialelor recuperabile, yoga, călătoriile în alte țări, adopțiile de copii străini, Barack Obama, părul roșu, subtitlurile, pantalonii scurți, Noam Chomsky, muzica piratată, Japonia, bicicletele, Che Guevara, divorțul etc.

Fiecare "lucru" este o ocazie pentru a schița un portret în jurul unei preferințe. Preferințele albilor, așa cum îi vede Christian Lander, nu sunt niciodată inexplicabile, instinctive, ele vin totdeauna dintr-un calcul, conformist ori oportunist. De multe ori, nici nu sunt reale, fac parte, am zice, dintr-un cod social a cărui respectare și chiar supralicitare dau unui ins posibilitatea de a face o bună impresie asupra oamenilor din jurul lui, îl ajută să stabilească raporturi de curtoazie și respect cu ei, să le trezească admirația și dorința de a-l accepta în grupul lor. Ghidul se adresează, persiflându-l totodată pentru presupusele sale asiduități de a intra în grația altora, unui cititor imaginar din afara culturii albilor sau unuia care, aflat în interiorul ei, ar vrea să-și amelioreze statutul social.

Astfel, de exemplu, albilor le place vinul: "În cultura albilor ți se cere să cunoști ce este un vin bun, care vin trebuie să-ți placă și, de asemenea, să știi numele marilor zone viticole. Dar din cauză că există mii de podgorii, mii de feluri de vinuri, și un timp prea scurt ca să le deguști pe toate sau să înveți ceva despre ele, deseori oamenii albi sunt nevoiți să mimeze priceperea. Căci altminteri, dacă se vedește că sunt ignoranți în ale vinului, sunt considerați imbecili și luați peste picior/.../ O asemenea umilință poate distruge un om alb pentru ani și ani". Urmează, recomandările pentru un comportament socialmente acceptabil: "Dacă o persoană albă îți oferă un vin, iei o înghițitură și spui: *Ooh, e nostim! Din ce zonă e vinul ăsta? O să ți se spună zona și atunci adaugi: Ador vinurile din zona asta. Mi-ar plăcea să am o vilă în zona asta viticolă*."

O idee bună este, adaugă autorul, și să declari că vinul tău preferat este produs în cutare podgorie mică, din Australia, Argentina, Franța sau Spania, din păcate imposibil de găsit în regiunea în care te găsești. "Or să noteze numele vinului ca să încerce să-l găsească și dacă nu-l găsesc poziția ta socială va deveni încă și mai înaltă."

Aceasta este structura mai tuturor articolelor din ghid, piese, în fond, dintr-un puzzle ce ascunde un portret al omului alb alcătuit din stereotipuri. Dar un portret dinamic, sesizând o devenire, un proces.

Copiii albi, spune Christian Lander, sunt considerați în familiile lor toți foarte dotați. Ca atare, sunt înscriși la studii în școli particulare spre a se pregăti pentru colegii și universități de unde vor ieși fie medici, fie avocați. Când un copil alb nu face față programului din aceste școli, nu înseamnă pentru familia lui că n-ar fi dotat, ci dimpotrivă, că

e prea dotat pentru școala aceea, că are un spirit prea creativ pentru profesorii lui. E absolut inacceptabil ca vorbind cu un alb, să te îndoiești de genialitatea progeniturii lui. Problema este însă că acești copii când ajung la adolescență încep să-și urască părinții. O vor face toată viața. "Nu se poate face nimic ca să previi chestia asta" ne avertizează fals sever autorul. Părinții albi sunt urâți de copiii lor fie pentru că au fost tirani - nu le-au îngăduit să-și piardă nopțile, să consume alcool, să fumeze marijuana etc.- fie pentru că au fost nepăsători - le-au îngăduit să-și piardă nopțile, să consume alcool, să fumeze marijuana etc. Poate din pricina asta câinii sunt atât de importanți într-o familie de albi. Câinele, spre deosebire de copii, îl iubește necondiționat și toată viața pe cel care-l hrănește.

De obicei, între 15 și 29 de ani, copiii albi deveniți tineri adulți albi fac o călătorie în Europa. Călătoria aceasta este, cum se spune, un *must* în educația oricărui alb american. Este de bon ton ca la întoarcerea din călătorie, presărată cu experiențe reale uimitor de tipice (uneori nici măcar reale, doar imaginate) tânărul sau tânăra să încerce să scrie romane sau scenarii de film. Face impresie bună de asemenea, să declare că a rămas din călătorie cu o preferință pentru o anumită băutură dintr-o țară vizitată, de exemplu pentru berea Pilsner, din Cehia.

În general, toate înclinațiile și comportamentele sociale trebuie să denote deschidere, responsabilitate socială și lipsă de prejudecăți rasiale. Din acest motiv tinerii albi se împrietesc cu tineri gay și cu negri, îl preferă pe Barack Obama, fac binevolat (mai ales când binevolatul se transformă într-o slujbă bănoasă), iubesc diversitatea culturală (cu deosebire când este vorba de restaurante), țin neapărat să facă impresie de experți în cultura altora, adună materialele reciclabile și folosesc la cumpărături pungi reutilizabile, adoptă copii străini, citesc plini de un respect ritual cu începere de la 22 de ani, duminica la aceeași oră, dimineața, la cafea, *New York Times*, ediția de duminică, sunt vegetarieni, adepți ai medicinei naturale și a alimentelor bio, dar în același timp și fumători de marijuana, chiar când ajung la bătrânețe. Detestă lanțurile de magazine de tip Wal-Mart și se simt vinovați pentru toate faptele rele comise de-a lungul istoriei de strămoșii lor (drept care, își cer scuze tot timpul și pentru orice).

Își cumpără case pe malul apelor, fac copii între 35 și 40 de ani și de regulă apoi divorțează.

Pe de altă parte, ei trebuie să se și diferențieze prin gusturi particulare. De aceea, aleg să bea mărci de bere din micro braserii de care nu a auzit multă lume, se declară admiratori ai unor personalități culturale contestate și pretind că nu le place televiziunea care "prostește creierul", ba chiar susțin că nu au televizor.

Rezultă din toate notele astea - și din multe altele care ar putea fi adăugate - , un portret generic, redevabil presiunii de uniformizare a societății, exercitate asupra comportamentelor și gândirii individului. Dar ar fi greșit să rămânem lipiți de contextul strict contemporan, al mult acuzatei americanizări, sugerată de sintagma *gustul unic* care ne trimite la conceptul de *gândire unică* al lui Alain de Benoist și Ignacio Ramonet.

În realitate, cu *Ghidul* lui Christian Lander ne aflăm în spiritul unei vechi tradiții literare cu balize fundamentale, precum *Satyriconul* lui Petronius, *Cartea snobilor* a lui Thackeray sau *Dicționarul ideilor primite de-a gata* al lui Flaubert. Fiindcă acestea sunt țințele esențiale ale *Ghidului* lui Christian Lander: conformismul social, snobismul, mimetismul, lenea intelectuală, în ultimă instanță, formele subtile ale prostiei omenești, întâlnite pretutindeni și în toate epocile istorice.

Care însă, privite de pe trotuarul de vizavi, nu sunt totdeauna defecte, ci, de multe ori, condiții esențiale ale omogenității și coerenței axiologice, proprii unei societăți civilizate și bine organizate. Cum era societatea romană a lui Petronius, Anglia lui Thackeray sau Franța lui Flaubert. Conformismul se poate citi ca disciplină, snobismul ca deschidere și bunăvoință în fața noului, mimetismul, ca empatie, lenea intelectuală, ca acceptare pragmatică a valorilor consensuale, iar prostia, ca o facultate de asimilare și de adaptare la mediu, ca o inteligență socială.

Din alt punct de vedere, dictonul *Chassez le naturel il revient au galop!* este valabil și pentru modelele culturale. Dacă, prin absurd, "albii" lui Christian Lander s-ar simți ofuscați de ironia lui, altminteri destul de binevoitoare, și ar dori să se "dezintoxice" de gustul (ansamblul de valori) *unic*, atunci pe locul rămas gol ar năvăli "în galop" alte modele culturale "unice" "uniformizatoare" "totalitare", cu adevărat primejdioase pentru sănătatea socială. Snobismul, ridicolul, mimetismul chiar dacă le luăm ca atare, literal, sunt, am putea zice, micile efecte negative, colaterale ale conviețuirii pașnice, tolerante și armonioase în comunitățile uriașe și policentrice ale timpului nostru.

Din acest motiv *Ghidul* lui Christian Lander este în cele din urmă o carte despre snobismul euforic și stabilizator, al nostru, al tuturor.

MIRUNA SUB CLOPOTUL TOAMNEI

Miruna OCNĂREANU

PRELUDIUL UNUI
TAIFAS

Să nu mă ocolești cu vorbe mamă
În seara asta-i bârfă mare-n cer
Lumina își dospește prin vitralii
Un guler de silabe și mister

Să hoinărim prin satul de cuvinte
Desculțe-n colbul cosmic ars de timp
Să-mi spui de toate: bune, și chiar rele
Și să mă ții de mână un răstimp

Cozi lungi să împletești din vorbe scurte
Să-mi spui ce s-a-ntâmplat și nu mai
știu
De-adorm, poveștile-n cuvinte mute
Păstrează-le în poală până viu

Să nu lași ploaia să le spele iară
Și nici Calea Lactee să le-nghită
Ascunde-le în lavița din ceruri
Cu-n purpuriu de doruri prinse-n chită

FELINARUL
ÎNTÂMPLĂRII

Nimic prin viață nu-i din întâmplare
Arginții se topesc la umbra Lunii
Sărim șotronu-n curtea planetară
Mințim desculți în mijlocul furtunii

Iar sufletul deretică prin ceruri
Și se agață de poteca-i dalbă
Părinții se închină la răscruce
Și prind cu doruri îngerii în salbă

Doar întâmplarea-și piaptână-n oglindă
Cozile lungi pe-un braț ce stă să ardă
Lăstarii cresc din sfintele colinde
Un felinar îi minte și-i dezmiardă

LA UMBRA
CUVINTELOR

Mă sorcovește-n seara asta dorul
La ușa care a rămas deschisă
Când flori de vară se ating, visez ușorul
copilăriei adormite sub cornișă...

Mirosul ploii iar arde țărâna
Vara-și întinde brațul spre lumină
Pun doru-n coșul planetar cu mâna
Albastru-verde-i rupe rădăcina

Pe-aici s-au scuturat cireșii mamă
Și n-au dat bună roadă ca acasă
Norii târându-și sufletul de-aramă
Pe dealuri cumînțenia își lasă

Se odihnește timpul în cuvinte
Și-n poala ta prelinge amintiri
Ruga-ți topește verdele-n morminte
În palme-adormi doar sfinte dojeniri

HOLOGRAMĂ

Era un timp când ai uitat de tine
Nici umbra nu-ți zăreai între livezi
Genunchii se-ndoiau precum lumina
Și te dureau de-atâtea fructe verzi

Era un timp când adormei în lanuri,
Iar rădăcinile-ți creșteau spre ieri
Ieșeau din iesle și dădeai năvală
Să strângi toți macii înfloriți pe cer

Era un timp când învățai să sângeri
Culorile ți se răneau de alb
Din ploile ce îngânau o toamnă
Făceai popas de frunze-n trupul dalb

Vara se arde-ncet sub țăst de lună
Urcă agale doru-n serpentine
Ziua botează mirul unui mâine
Este un timp când ierți și uiți de tine

ÎȚI SPUSESEM

Îți spusesem să mai rămâi
În palma gândului ascuns
Să fii cuvântul cel dintâi
Ori, cel ce-n Duminică-i plâns

Îți spusesem să ne-ntâlnim
În livezile cu poveri
Ca fructele să-mbătrânim:
Frumoși, și culeși doar în veri

Îți spusesem să ne strigăm
Precum vecinii peste gard
Și-n cană să ne-mprumutăm
Tristețea ochilor ce ard

Îți spusesem să ne-auzim
Dacă nu acum, mai târziu
Să ne strigăm, să ne-ntâlnim
În palma unui gând pustiu...

RUGĂ ÎNTRE PLOI

Buza cerului se crapă
În răgazul dintre ploi.
Câtă secetă e-n gândul
Veșniciei dintre noi

Colțul gurii-n pungă-i strânge
Reci arginți din sori ce cad,
Doru-aprinde stropi de sânge
Pe amnarul de nomad

TU, din cer, ce știi să ierți,
Ploi de toamnă reci-fierbinți
Să mă-n-ngropi între coperti
Precum moaștele de sfinți

S - A ÎNTÂMPLAT LA MONTREAL

Milena MUNTEANU

Revenirea la Montreal are de-a face cu reîntoarcerea, în spirit, acasă – măcar în parte. Asemănările cu Micul Paris sunt la tot pasul, de la genul de clădiri interbelice, la micile cofetării la colț de stradă. Și moda pare europeană. M-am bucurat de micile delicii franțuzești (fie ele lingvistice, culturale, culinare, etc), în timpul unei vizite în doi, în luna mai. Eu, venită cu treburi de servicii, iar soțul meu, organizator al unei conferințe

științifice de ținută, care de data aceasta se desfășoară, întâmplător, tot la Montreal, după ce alte dăți se ținuse la Cape Town (Africa de Sud), și-n alte locuri din lumea largă. Anul acesta conferința are loc la hotelul Fairmont ("Queen Elizabeth") din Montreal, hotel istoric din mai multe motive. Ea are loc chiar în săptămâna în care, tot întâmplător, se sărbătorește 50 de ani de la istoricul mai 1969... când John Lennon și Yoko Ono au făcut celebra filmare în pat (*Bed-in*), într-una din camerele acestui hotel. Asta se întâmpla în toiul războiului din Vietnam, când o jumătate de milion de soldați americani erau pe câmpul de bătălie, și când, probabil, alte sute de mii de protestatari manifestau împotriva lui. Așa cum spuneau versurile cântecului lui John Lennon, ce suna extrem de relevant atunci, dezideratul era "să dai păcii o șansă", "give peace a chance". Era o perioadă de speranță, romanță, lirism, care acum se revarsă din atmosfera expoziției din holul hotelului.

Mai întâi am remarcat un Rolls Royce impunător, alb, *trendy*, în pas cu moda acelor ani, cu linii curbe și alură luxoasă, ce îi aparținuse lui John Lennon. Apoi, expoziția de fotografii, cu instantanee luate în pat, da, în patul conjugal al cuplului John Lennon/ Yoko Ono, sau chiar a mai multor cupluri, surprinse împreună, așa cum arată unele mărturii de atunci. Gerry Deiter, reporter și fotograf ce tocmai se mutase din Manhattan la Montreal, fusese disponibil pentru evenimentul lui John Lennon și Yoko Ono; el ajunge să transforme un cadru cu cei doi, într-un întreg *coverage* al evenimentului monden, ce a ajuns pe posturile de televiziune din întreaga lume, înregistrând pelicule emblematice ale acelor ani. Inutil să spun că după aceste fotografii/filmări ale cuplului Lennon/Ono, de abia căsătoriți, jurnalistul și-a schimbat norocul, atingând el însuși o celebritate nesperată. Atunci nu s-au surprins numai pletele protagoniștilor ("*hair peace*"), ci și un neconformism, precum și o anumită independență spirituală, o dorință de a contesta valorile încetățenite și de a deschide drumul spre alte valori. A surprins un gen de idealism, un entuziasm nemărginit pentru adevăr și dreptate, o dorință de frumos și armonie, de muzică și frumusețe. Un curaj pe care puțini și-l mai asumă astăzi – al unei dezinhibiții, și nu vorbim aici doar despre aceea de a invita televiziunea în patul lor... E clar că asta a captat interesul lumii, imaginile fiind și astăzi memorabile.

Știusese despre ele, deși nu știuse că fuseseră filmate într-una din camerele hotelului Fairmont din Montreal, așa cum alte imagini similare fuseseră luate la Amsterdam, de exemplu. Ele surprind o lume boemă, care deși cumva apusă, totuși ne emoționează și-n ziua de azi. Probabil că multe lucruri n-ar fi posibile acum, fără ceea ce au făcut ei atunci. Mă întreb însă dacă noi ne mai îngăduim libertatea spirituală pe care Lennon și Ono le-au demonstrat atunci. Bănuiesc că am învățat totuși că apărarea păcii nu este o treabă de moment, sau ceva ce poate fi uitat, ci o luptă continuă... O luptă pentru.... PACE? Chiar așa. De atunci încoace poetul Adrian Păunescu a mers încă mai departe cu îndemnul său: "iubiți-vă pe tunuri". Noi, oamenii, avem o nevoie continuă de *reminders* că iubirea și speranța ne sunt indispensabile, și dacă uităm chiar și pentru un moment să le prețuim, atunci ne putem trezi mai îngrădiți și încătușați. Poate că acum suntem mai constrânși decât eram în urmă cu 50 de ani, inclusiv în lumea nouă, cea spre care bunicii noștri și-au îndreptat pașii cu toată speranța de a dobândi o libertate absolută. Asta era demult.

Mai târziu însă, John Lennon și Yoko Ono au cerut lumii "să dea păcii o șansă". Au făcut-o în felul lor neconformist, prin invitația de a intra în dormitorul lor, adresată tuturor, într-o vreme în care astfel de atitudini prindeau la publicul larg ... Bănuiesc că ceva s-a înțeles, de persistă și azi în memoria colectivă. Mă refer la o dorință de adevăr dincolo de preconcepții, o dorință de neîngrădire exprimată de ei într-un mod memorabil.

Nu mă pot împiedica să constat că totuși libertatea lor de spirit a fost plătită scump. Nu cumva moartea lui John Lennon, în condițiile cunoscute, ne-a ciobit curajul de a mai gândi pe picioarele proprii, de a fi boemi și idealști, nu cumva atunci ne-a fost atacată chiar dorința de vis?

De aceea mă bucur că 50 de ani mai târziu am ajuns ca, printr-un exercițiu de memorie, să retrăim, indirect, perioada aceea de speranță și entuziasm colectiv, să ne reamintim acel timp de experimentare și visare. Iar dacă există vreo îndoială despre nemurirea mesajului lor, ascultați muzica Beatles-ilor și veți ști cu certitudine că e aici să persiste în inimile noastre, să dăinuie în noi.

DOCUMENTE, CRONICI, ECOURI
din presa străină și română despre
FĂURIREA ROMÂNIEI MARI
Angela FAINA

Din cele mai vechi timpuri, românii s-au distins întotdeauna prin dragostea de adevăr și dreptate, prin dârzenie în luptă și prin voința de neclintit de a fi stăpâni pe destinul lor. La sfârșit de secol XIX, ecourile produse de "Memorandum", cât și concluziile ce se puteau trage pe plan politic, social și cultural confirmau ideea că singura cale care se putea aborda pe viitor în Transilvania, era

continuarea fermă a luptei pentru desființarea dualismului, redobândirea autonomiei și apoi, lupta pentru unirea tuturor românilor. În această perioadă legăturile dintre militanții români și diferitele personalități politice și culturale din Europa se întăresc și se diversifică tot mai mult. Românii erau conștienți că statele europene ar putea sprijini și chiar susține lupta lor dreaptă pentru punerea în lumină a dezideratelor firești ale poporului român și a obține în acest fel atenția internațională asupra situației sale. Scuturarea jugului austro-ungar și realizarea idealului național al unirii nu se puteau realiza fără factorul extern, adică sprijinul și aprobarea marilor puteri.

Astfel, în 1897, un prestigios filolog, M.R. Morphil, de la Universitatea din Oxford, susține idealul de unire al românilor, adresându-le cuvinte de încurajare pentru lupta lor națională. "Doresc succes cauzei dvs.-scria el-și voi face tot ce voi putea ca s-o sprijin între compatrioții mei." Profesorul Henri Gaidoz de la Collège de France a consacrat multe ore de curs pentru cunoașterea etnografiei, istoriei și literaturii române în rândul studenților. El a combătut puternic teoria lui Roesler, spunând că: "românii nu sunt nou veniți în Transilvania în secolele XII-XIII așa cum pretind unii, ci sunt cei mai vechi de aici." Profesor la Sorbona, Emile Picot îi scrie în limba română lui V.A. Urechia, înflăcărat luptător pentru unire, că este "din toată inima alături de românii din Transilvania pentru dreptate și viață". El demonstrează originea daco-romană a românilor și continuitatea lor neîntreruptă în teritoriile naționale. Gazeta "Le Journal Officiel" face aprecieri oficiale, foarte favorabile, caracterizând românii ca "sentinela lumii latine în orientul european și ca atare, ei sunt factorul de pace, de ordine și de progres în evoluția universală a umanității". Profesorul italian, Roberto Fava publică o amplă lucrare, "Note di un viaggio in Transilvania e in Romania", se documentează la fața locului și conchide despre Austro-Ungaria: "Acest imperiu opresor trebuie să dispară inevitabil. Istoria, dreptul public, aspirațiile naționale, vocea conștiinței, strigă la urechea Europei adormite că e timpul acum să smulgă legendarul vâl de jale care acoperă pământul acelor scumpi și iubiți frați ai noștri."

Printre cei care au înfățișat cu multă consecvență opiniei publice europene și au sprijinit fără conținere nedreapta situație a naționalităților din Austro-Ungaria și îndeosebi a românilor, se numără și cunoscutul istoric și publicist englez R. Seton-Watson (Scotus Viator). El a consacrat acestei probleme mai multe lucrări de valoare, multe fiind traduse în limbi străine: "Racial Problems in Hungary", "Corruption and Reform in Hungary", "The War and Democracy", "Romania and The Great War", "Political persecutions in Hungary", etc. El a mai publicat și alte lucrări de amplă referință cu privire la problema națională și la situația românilor din Transilvania. Astfel, în revista "Slavonic Review" a semnat articolul "Transilvania" iar în revista "History", studiul "Romanian Origins" după vizita sa în Ardeal. În 1915 Seton-Watson face o nouă vizită în România și întreține ample discuții cu conducătorii și politicienii țării. Prin lucrările și articolele publicate în răstimp de 25 de ani, R. Seton-Watson și-a câștigat un mare prestigiu științific și politic pe plan internațional. De aceea la Conferința de pace din 1919, Seton-Watson, sprijinind cu fermitate interesele românilor a avut o influență hotărâtoare în dezbaterile adoptate.

Legitimitatea luptei românilor ardeleni pentru afirmare națională a fost susținută în presa engleză și de ziaristul H. Wickham Steed. El a făcut cunoscut opiniei publice din Occident aspirațiile românilor, îndeosebi prin ziarul "Times" și prin renumita revistă "The Review of Reviews". El a scris lucrarea "The Habsburg Monarchy" publicată la Londra în 1913, prevăzând destrămarea inevitabilă a Imperiului habsburgic, ca urmare a luptei popoarelor asuprite. Autorul a adus în conștiința europeană o serie de adevăruri despre starea națiunilor și naționalităților din acest imperiu pentru a înțelege caracterul obiectiv al mișcărilor de eliberare națională. H.W. Steed a fost și un neprețuit consilier în timpul Conferinței de pace de la Paris în problema naționalităților din Austro-Ungaria.

Pregătirea cu febrilitate a MARII UNIRI, singura soluție salvatoare de neam se desfășura atât pe plan politic cât și cultural. UNIREA TUTUROR ROMÂNILOR era considerată absolut necesară pentru PROPĂȘIREA și MÂNTUIREA NEAMULUI, era singura opțiune care garanta realizarea, prosperitatea și ființarea în continuare a nației române. Ea s-a dovedit ca fiind a doua etapă importantă după unirea din 1859 și ea trebuia înfăptuită cu orice preț pentru a ne salva ca națiune și stat. NU ERA O ALTĂ CALE DE URMAT, ERA SINGURA ! Era nevoie de modernizarea tuturor laturilor vieții sociale, economice, politice, culturale, proces strict necesar în Transilvania, dar de care nu era interesat guvernul străin de la Budapesta. Aveam nevoie de dreptul de a participa prin politicienii noștri la hotărârile țării. Deciziile importante, capitale și vitale pentru nația română, nu puteau fi luate cu justete decât într-un parlament românesc al tuturor românilor, într-o țară românească unită, care să militeze cu adevărat pentru interesele neamului și nu într-un

parlament străin, ostil față de nevoile și interesele acestuia. Timpul presa ! Trebuia grăbită realizarea acestui deziderat național, era imperios și absolut necesar pentru a ne salva ființa națională.

Primul război mondial a început în 1914 însă România nu se grăbea să intre în luptă, ea își păstra neutralitatea. În discursul său despre "Inima României", Nicolae Titulescu spunea la 1915: "Ardealul nu e numai inima României politice, priviți harta ! Ardealul e inima României geografice ! România nu poate fi întreagă fără Ardeal ! Ardealul e leagănul care i-a ocrotit copilăria, e școala care i-a făurit neamul, e farmecul care i-a susținut viața !" Ion I.C. Brătianu susținea declararea războiului față de Austro-Ungaria, chiar cu prețul unei înfrângeri: *"În viața națiunilor sunt afirmări de drepturi cari cântăresc mai mult decât izbânzi trecătoare. De aceea, chiar dacă ar fi să rămânem bătuți, prin faptul că patru din cele mai mari puteri au recunoscut temeinicia revendicărilor noastre naționale și au sfințit printr-un act solemn hotarele etnice ale românilor de peste Carpați, cauza românismului va face un pas înainte."* Regele Ferdinand, alăturându-se dorinței poporului, declara: *"Dinastia va urma soarta Țării, învingătoare cu ea, sau învinsă cu ea !"* România declară război Austro-Ungariei la 14/ 27 august 1916. Guvernul hotărăște intrarea României în război de partea Antantei, sperând să-și realizeze marele ei vis, unitatea național-statală.

Președintele Franței, Raymond Poincaré atrăgea atenția la 29 august 1916 că "România nu s-a hotărât să intre în luptă decât pentru a-și realiza unitatea națională" și adaugă în telegrama sa către regele Ferdinand: "În momentul când poporul român răspunde la apelul fraților săi oprimați și intră hotărât într-un război glorios, în care găsește asigurarea realizării aspirațiilor sale naționale, rog pe Majestatea Voastră să primească pentru sine și pentru nobila sa țară, urările cele mai cordiale ale Franței. Iată mesajul regelui George al Angliei către Regele Ferdinand, la 20 august 1916: "Doresc să exprim Majestății Voastre marea satisfacție cu care am primit eu însumi și guvernul meu, ca și întreaga națiune britanică, știrea intrării în război a României. Sunt bucuros că viteaza armată română va lupta acum umăr la umăr cu armatele Aliatilor, apropiind tot mai mult triumful marii noastre cauze și grăbind, prin aceasta, îndeplinirea aspirațiilor române." Nicolae Iorga, în discursul său din 1917 în Parlamentul României, spunea: "Este astăzi în România o singură chestiune: chestiunea liberării teritoriului național, chestiunea revanșei noastre biruitoare. Ea e dreptul românimii de a se impune ca stăpâni în orice colț al pământului pe care l-a locuit."

Luptele de la Mărășești, Mărăști și Oituz, pentru a apăra treimea de Moldovă unde s-a refugiat poporul, guvernul și Casa Regală sunt crâncene. Eroismul ostașilor și ofițerilor români au făcut ca armatele dușmane să se retragă, după ce au suferit eșecuri mari. Dar și jertfele Armatei române au fost imense; sute de mii de eroi căzând pe câmpurile de bălăie. Deviza *"PE AICI NU SE TRECE !"* era pe buzele tuturor. Eroismul lor a fost înălțător, sublim, în acele zile, scriindu-se pagini glorioase de istorie ! În ziarul englez "Times" la 28 august 1917 apar următoarele fraze: "curajul și suferințele poporului român, într-un an de încercări, nemaîntâlnite sunt eroice."

Anii 1917-1918 sunt pentru România ani ai prăbușirii și ai renașterii; negură, disperare, întuneric și apoi speranță și lumină. După doi ani de război, de sărăcie, de epidemii, jale și foamete, în care România aproape dispăruse ca stat, după o pace de compromis dezastruoasă, iată că se arată zori mai luminoși. Evenimentele se succedau în ritm alert atât pe plan intern, cât și pe plan internațional. Izbucnirea revoluției ruse din 1917 și prăbușirea acestui imperiu, fac ca toate popoarele subjugate să grăbească procesul de eliberare națională. În Moldova de peste Prut, se pregătea desprinderea de Imperiul rus. Ardeleanul Onisifor Ghibu, este prezent acolo, trezind conștiința de neam, spiritul național, animând lupta moldovenilor și pregătind calea spre unire. Această perioadă neagră din istoria noastră, este iluminată de Unirea Basarabiei cu România. La 27 martie 1918, Sfatul Țării votează unirea liber consimțită a Basarabiei cu Regatul României, într-o atmosferă entuziastă de viu avânt patriotic. Regele Ferdinand se exprima astfel în acele zile de mare entuziasm: "Cu adâncă emoție și inima plină de bucurie am primit știrea despre importantul act ce s-a săvârșit la Chișinău. Un vis frumos s-a îndeplinit. Din suflet mulțumesc bunului Dumnezeu că mi-a dat în zilele de restriște, ca o dulce mângâiere, să văd, după o sută de ani pe frații basarabeni revenind iarăși la Patria mamă."

Elanul patriotic de alipire la Țara Mamă, va fi urmat și de Bucovina, care, la 14/ 27 octombrie 1918, declară în cadrul lucrărilor Adunării Naționale a românilor, hotărârea unirii cu celelalte țări românești într-un stat național independent. În Transilvania, pe plan politic, lupta continua. Românii se făceau remarcați prin atitudinea lor pro-naționalistă în Parlamentul de la Budapesta. Deputatul român Alexandru Vaida-Voievod spune: "După suferințe seculare, națiunea română proclamă drepturi intangibile și imprescriptibile, românii din Ungaria nu sunt o naționalitate ci o națiune". Tot Parlamentul protestează, se scoală în picioare stărnind împotriva lui, furia politicianilor unguri. Apoi, el adaugă cu curaj: "sute de școli sunt închise, monarhia Austro-ungară este rămasă în urmă, astăzi timpul discuțiilor a trecut ! Fiți siguri a încheiat el, că întreaga națiune vorbește prin mine iar ideile pe care le-am dezvoltat aici sunt înscrise în inima tuturor românilor!" (citată din "New-York Times" din 19 octombrie 1918)

Tot din acest ziar, ieșit la 3 noiembrie 1918 cităm: "După 1867 românii din Transilvania au fost supuși manifestărilor obișnuite ale nedreptei stăpâniri maghiare, votate de un parlament în care zece milioane de unguri erau reprezentați de 405 deputați în timp ce erau doar șapte deputați din partea românilor, care numărau patru milioane."

Regele Ferdinand îi trimite o telegramă președintelui american, Woodrow Wilson: "Poporul român și-a luat armele cu sprijinul aliaților săi și este preocupat de îndeplinirea idealului său național. Gândurile noastre pline de recunoștință sunt îndreptate spre America, cea care a intrat în acest război pentru cauza dreptății și umanității pentru toate popoarele". Scrisoarea adresată la 17 noiembrie 1918 de ministrul afacerilor externe englez, Arthur James Balfour către Take Ionescu, spune: "Transmiteți consiliului național întreaga mea simpatie pentru sarcina de eliberare și de restaurare pe care o are în față și de căldurosul meu sprijin."

Eforturile României și suferințele sale sunt profund apreciate.”

La 1 Decembrie 1918, prin Rezoluțiunea și Proclamația MARI UNIRI de la Alba-Iulia, visul de secole al neamului se împlinește !

În ziarul "Adevărul" nr. 49 din decembrie 1918 se menționează: *"Independența noastră este o condiție sine qua non a viitorului nostru și independența nu ne poate fi asigurată decât atunci când toată românimea va trăi o singură viață de stat."*

Jean Bart scrie în volumul "Unirea": "Trebuie să privim cu pietate acest colț de țară, Transilvania, căci nașterea și copilăria neamului nostru aici a avut loc. În problema începutului nostru intră cele două mari elemente: masivul Carpatic și apa Dunării." Din "Revista celor trei Crișuri", aflăm: "Puține popoare au avut o viață mai frământată de necazuri și nevoi ca poporul român, care a luptat să rămână statornic pe pământul lui. Limba noastră veșnic suverană, este martora cea mai vie a luptei necurmăte pe care românii au dus-o cu neamurile ce au vrut să ne înecă în valurile lor, e martora vie a nobleței lui native, e martora geniului creator al unei rase îndreptățite de pretenția de a fi pusă alături de neamuri alese ale lumii. Ție, Ardeal, tu, care ai fost chinuit de moarte, dar totuși ai ieșit biruitor, ție ți se cuvine bucuria cea mai mare ! De suferințele tale trebuie să ne înduioșăm mai întâi dar cu ele trebuie să ne mândrim ! De suferințele tale, Mihai, cel ucis la Turda, de suferințele voastre cei schingiuiți pe roată la 1784, de suferințele voastre, cei împușcați la 1848, în 1916 și în 1917, trebuie să ne amintim cu fior și să vă binecuvântăm în slăvirea noastră ! Să purcedem la o nouă luptă mare și grea care va duce românismul la o nouă mărire. Prin luptă și energia neamului nostru vom scoate o frumusețe dumnezeiască, frumusețe negrăită a sufletului nostru, al neamului, pentru a o dăruia ca un odor nespuse omenirii !"

Înainte cu câteva zile de 1 Decembrie 1918, Patriarhul Miron Cristea a ținut un discurs în care sublinia: "Idealul fiecărui popor ce locuiește pe un teritoriu compact trebuie să fie unitatea sa națională și politică", iar la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia Miron Cristea a spus în discursul său: *"Ceasul deschiderii a sosit ! Astăzi, prin glasul unanim al mulțimii celei mari, vom deschide larg și pentru totdeauna porțile Carpaților, ca să poată pulsa prin arterele lor cea mai caldă viață românească și prin aceasta să ni se înfăptuiască acel vis neîndeplinit, copil al suferinței, de-al cărui dor au adormit și moșii și părinții. Am ferma nădejde, că precum noi cei adunați la Alba-Iulia am hotărât azi cu glas unanim Unirea cu România, așa și glasul întregii națiuni se va concentra asupra singurei dorințe pe care o pot exprima în trei cuvinte: Pân-la Tisa ! Amin !"*

În ziarul "Adevărul" din 1 decembrie 1918 se scrie: "A sosit așadar, plinirea vremii ! Nu e vorba numai de dezrobirea națională, ci și de ridicarea asupritului popor la o treaptă socială mai înaltă și omenească. Alba-Iulia va însemna pentru noi, începutul unei noi vieți. Să mergem cu toții acolo !"

Peste 100.000 de români din tot Ardealul au venit la Alba-Iulia ca participanți direcți la mărețul eveniment, să consemneze voința întregii națiuni. La momentul solemn de la Alba-Iulia au fost prezenți 680 de delegați din cele 130 de circumscripții electorale ale Transilvaniei, Banatului,

Crișanei, Maramureșului și Sătmărilor și, alături de aceștia, aproximativ încă pe atâția reprezentanți ai episcopilor românești, societăților culturale, institutelor de învățământ superior și ai școlilor medii, reuniunilor de meseriași și femei, delegați ai Partidului Social Democrat, gărzilor naționale și ale societăților studențești. Cu toții, în total, 1.228 de delegați. *S-a proclamat Unirea cea Mare ! Se împlinea astfel idealul național, mult visat de secole, pentru care intraserăm în luptă ....și chiar mai mult decât atât: țara renăștea ca pasărea Phoenix din cenușa suferințelor. Se cânta "Deșteaptă-te române", se dansa Hora Unirii... cu toții aclamau: "Trăiască România Mare !" Erau momente unice de bucurie, exaltare și fericire pentru întreg neamul românesc ! Se făcuse dreptate după veacuri de luptă ! Visul din bătrâni s-a împlinit ! Clipe sublime ! Entuziasmul tuturor era la paroxism ! Oamenii plângeau de bucurie și se îmbrățișau unii cu alții pe străzi "Drapelul tricolor flutura pe toate edificiile publice. Clopotele bisericilor reverberau puternic, până în depărtări, dând slavă Cerului !*

Rezoluțiunea de la Alba-Iulia citită de Iuliu Hossu, la 1 Decembrie 1918, stipula la punctul 2: "Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 1 Decembrie 1918, decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânsii cu România." În discursul său, Iuliu Maniu spune: "Istoria ne-a învățat că nu trebuie să așteptăm nimic de la împărații străini și de la fiii altor neamuri, ci de la propriile noastre puteri. Singura noastră forță care ne poate ține în viitor, e aceea provenită din unirea tuturor românilor. Îndeosebi noi, românii din Ardeal și Ungaria suntem în drept să cerem această unire fiindcă aici la noi este leagănul românismului."

"Cântați eroi, reîntorși din moarte, imnul eroilor care au biruit prin moarte. Cântați cântecul biruinței ! Speranța noastră era dulcea reunire a celor de un sânge, era viitorul senin, era gândul ridicării noastre peste trecutul vârstei de fier. Cântați eroi, imnul martirilor, cari de zeci de veacuri au sângerat pentru libertatea de azi !" - memorialul "Panta nenikekamen" - din 2 decembrie 1918. Ziarul "Unirea" din Blaj, scrie la 3 decembrie 1918: "De-acum, cărarea noastră e hotărâtă și nu mai e putere pe lume care să ne poată abate de la ea. Vom merge pe drumul nostru; vom pune umăr la umăr și vom așeza fiecare câte o cărămidă la grandioasa clădire a României Mari, pentru care lucru, nepoții și strănepoții noștri ne vor binecuvânta."

Bucovina este alături de românii din țară. Iată ce se scria în "Gazeta Glasul Bucovinei" din 1918, nr. 3: "La rostirea acestui nume vechi, Alba-Iulia, nume vechi și sfânt tresaltă inima fiecărui bun român. De numele acestei cetăți a rămas legat cel mai fericit eveniment istoric din întreg trecutul nostru: intrarea triumfală a lui Mihai-Viteazul ca dezrobitor al Ardealului și Domn al Țării Românești și a întregii Moldove-unirea politică a neamului nostru în vechile sale hotare istorice. Și iată că după zbuciumări și lupte de 300 de ani, strălucirea cea veche a cetății se învâluie din nou într-o aureolă care va lumina toate generațiile viitoare. Țara își recapătă puterea ei de rezistență morală și materială, neamul nostru își va reîmprospăta toate forțele lui, ca și apele undele din izvoarele proaspete de la munte."

Hotărârile de la Alba-Iulia, Cernăuți și Chișinău, au stârnit un viu ecou în opinia publică mondială. Între personalitățile de cultură franceze care au salutat călduros actul de la Alba-Iulia au fost mai mulți scriitori, în frunte cu Anatole France. Presa franceză se asociază acestor voci publicând în primele zile de după 1 decembrie 1918 articole de mare entuziasm și simpatie.

La 9 decembrie 1918 în ziarul francez "Le Temps" se spune: "Națiunea română nu dorește să oprească celelalte popoare. Dar națiunea română nu poate admite ca tentativele seculare de distrugere să fie folosite astăzi împotriva revendicărilor ei legitime și protestează împotriva pretențiilor maghiare asupra teritoriului, care, de la ocuparea de către împăratul Traian, a fost lucrat cu brațele și udat cu sângele ei. Sub nici un preț, românii nu consimt să trăiască împreună cu maghiarii în statul ungar și sunt hotărâți să formeze un stat independent. Ei apelează la ajutorul lumii civilizate și la protecția geniului libertății, declarând solemn, că de aici înainte vor prefera să moară decât să trăiască în servitute și dependență."

În ziarul elvețian "Gazette de Lausanne" s-a putut citi la 20 decembrie 1918, referitor la 1 Decembrie 1918: "Maghiarii au făcut totul pentru a împiedica reuniunea Adunării Naționale românești de la Alba Iulia. După ce au încercat în zadar să corupă pe delegații Consiliului Național și să-i împiedice cu forța să ia parte la Adunare, maghiarii au încercat să deraieze un tren venind din Cluj. Un român a fost ucis iar alții răniți. Se așteaptă cu nerăbdare sosirea trupelor române."

O delegație a fruntașilor Consiliului Național din Transilvania, vine la București în zilele următoare să înmâneze regelui Rezoluțiunea de la Alba Iulia. Delegații sunt aclamați și primiți cu rafale de aplauze. După ce au predat regelui documentul, misiunea a fost primită atât de ministrul Franței domnul Saint-Aulaire, care a asigurat-o că Franța va fi recunoscătoare României, cât și de ministrul Statelor Unite care a asigurat-o că aspirațiile poporului român se vor realiza.

În ziarul "The Times" din 25 februarie 1919 se specifică: "Sașii din Transilvania sunt satisfăcuți de regimul prezent. La adunarea lor de la Mediaș, la 8 ianuarie 1919, ei au votat în unanimitate pentru unirea cu regatul României și o delegație de sași a plecat al București spre a-și depune omagiul regelui și a-i prezenta actul lor de adeziune la unire. Saxonii se bucură că au scăpat de jugul maghiar." În ziarul "The Washington Post", la 11 ianuarie 1919 apare o știre îngrijorătoare: "Ungurii desfășoară multiple acțiuni de propagandă cu scopul de a amăgi puterile aliate. Ungurii, de tipul vechilor iuncheri, fac tot ce pot ca să împiedice aspirațiile românilor și a celorlalte nații de a se contopi cu propriile lor țări. Forțele armate românești vor fi în curând în situația de a învinge pe vechii lor asupritori, maghiarii."

În ziarul "Le Temps" din 20 iunie 1919 din Franța, în notele trimise din Sibiu, se spune: "Transilvania este exemplul extraordinarei rezistențe milenare a unui popor redus la unul din sclavajele politice și sociale dintre cele mai grele pe care le-a cunoscut istoria. De aici înainte, România trebuie căutată mai ales în Transilvania, unde sufletul românesc va avea cea mai perfectă expresie și unde transilvănenii reprezintă nucleul românesc cel mai pur."

După tratative îndelungate, la Conferința de Pace de la Versailles, s-a semnat, la 20 iunie 1920, Tratatul de la Trianon, care consfințește istorica hotărâre de la Alba-Iulia, Marea Unire a Transilvaniei cu România și apoi, la 28 octombrie 1920, Conferința de Pace recunoaște Unirea Basarabiei cu România. Astfel, noul stat unitar român era recunoscut pe plan internațional.

"Ungaria a acceptat cu greu înfrângerea" se spune în ziarul francez "Le Figaro" din 18 decembrie 1919: "Ungaria nu se resemnează. Sângerează în orgoliul ei și spiritul ei combativ se accentuează în fiecare zi. La Budapesta, afișe incită populația la revanșă. Liga pentru integritatea regatului ungar își reia activitatea. Nici măcar nu-și mai dau silința să ascundă că se gândesc să recucerească cu armele teritoriile pe care tratatul de la Versailles le-a dat legitimilor lor proprietari."

Despre Regele Ferdinand I, Ion I.C. Brătianu are cuvinte de înaltă apreciere: *"de neclintit în convingerile și în hotărârile sale în timpul războiului, bun și înțelept în timp de pace, Ferdinand I va rămâne pentru totdeauna regele care s-a identificat cu poporul său și care a înfăptuit marile reforme care au adus statului dreptatea, puterea și liniștea"* (Ioan Scurtu, *Istoria românilor în timpul celor patru regi-* 2004). Din aceste motive, Regele Ferdinand, a fost numit "Întregitorul de neam". România a dovedit aliaților și lumii întregi, dar și inamicilor, capacitatea și abnegația, spiritul de jertfă al națiunii noastre atunci când sunt puse în pericol integritatea teritorială, demnitatea, independența și suveranitatea sa.

Astfel, s-a înfăptuit ROMÂNIA MARE, ca rezultat al luptei, determinării și hotărârii unui neam întreg de a se vedea reunit în hotarele aceleiași stat național, frate alături de frate.

Glorie eternă eroilor ei din toate timpurile, elitelor și politicianilor înțelepți ai acelor vremuri, marilor personalități ale neamului nostru, cât și fiecărui român în parte !.....

Trăiască ROMÂNIA MARE !

VIVAT, CRESCAT, FLOREAT, ROMANIA MAGNA !

La mulți ani, Românie CENTENARĂ !

Surse:

- Dicționarul Enciclopedic Român
- Constantin Botoran și Olimpiu Măcișescu- "Documente străine despre lupta poporului român pentru făurirea statului național unitar"
- Editura Dacia – 1980
- Gh. Bulgăr - "Românii toți se-adună"-antologie-Editura Militară 1977
- Liviu Maior - "Mișcarea națională românească din Transilvania 1900 – 1914" – Editura Dacia Cluj-Napoca 1986
- Vasile Netea - "Carmen Saeculare Valachicum " – Editura Minerva 1979
- Ștefan Pascu și C. Gh. Marinescu - "Răsunetul internațional al luptei românilor pentru unitate națională"- Editura Dacia 1980
- acad. Ștefan Pascu - "Transilvania" – Editura Vatra Românească Cluj-Napoca 1990
- Revista-"România Literară" –supliment, 12 ian. 2018
- www.adevarul.ro

VEȘNICA CUNUNIE

George FILIP

VEȘNICA CUNUNIE
-plănuind logodna de la
biserica bătrână din Tuzla-

la biserica bătrână
din mijlocul satului
au venit să se cunune
george și Maria lui.

-să-ți spunem taina , părinte:
noi trăim prin emigrări,
fiindcă ne-a gonit destinul
pe pământul altor țări.

aici m-am născut – la Tuzla,
acum vreo optzeci de ani
și-aici m-am luat la trântă
cu ai Țării – mari tirani.

prin străini, prin lumea largă,
pe Maria o găsii
și-am venit aici – acasă,
să ne punem cununii.

-hai...cunună-ne preasfinte.
maica...taica...n-au venit.
ei s-au supărat pe viață
și la ceruri s-au suit.

dar noi îi plîngem în suflet,
pe părinții ei și-ai mei,
că noi nu ne-am dat credința
noastră – altor Dumnezeui.

în biserica bătrînă
de la TUZLA – vechiul sat,
doi creștini, mână de mână,
pentru veci ne-am cununat.

da, era dator cu-o nuntă
Tuzlei noastre – satul lui
și-azi s-a-nscris în catastife
logodna poetului...

CANDELA CUVINTELOR

SCLAV RĂSCULAT
-spre bucuria colegului Acetățeanu-

n-am bănuat că-s obligat, pe viață
să-i sclavagesc unui amfitrion,
dar am aflat când într-o dimineață
s-a trezit mort...bătrânul faraon.

...s-au selectat cămilele la curte,
fecioarele și sclavii ce-or pleca,
statuile de aur și-alte multe
minuni cu care-l vor înmormânta.

și iată...mi-a venit și mie rîndul.
mi-au poruncit să-mi ung trupul nițel
cu mirodenii – să nu put la gândul
că-n piramidă voi pleca – cu el.

m-am revoltat atunci întîia oară:
nu faraoane...nu! – stăpînul meu.
dacă al lumii rege-a vrut să moară,
de ce, de viu, să mă îngrop și eu?!

și faraonul...dur...ca faraonii,
ne-a blestemat cu vorbă rea pe toți.
...din vremea-aceea – cu amfitrionii,
se-ngroapă – ca-n legendă,
doar cei hoți!

Candela cuprinsă-ntre cuvinte
leagănă în ea temeieri sfinte,
scrise de românii-nstrăinării
care poartă-n suflet dorul Țării.

...iar se duce maica să aprindă
candela...de mult uitată-n tindă.
flacăra luminii se-ntetește
ca un psalm - cu Doamne miluiește.

taica pune mîna lui - bărbată
și lumina urcă prea curată,
miruind al vieții sfînt temeii;
îngeri buni cuvîntă-n flama ei.

Candela-i trudită de nea Roșca,
truditor ca Horea, Crișan, Cloșca
și ca toți eroii trași pe roată
prin istoria - de altă dată...

Candela și-a-nprospătat feștila.
Dumnezeu își pune în ea mila
și alungă de pe zare – norii;
truditorii ei sunt scriitorii.

din uleiuri bine făcătoare
cîntă-n slavă steaua sus răsare
și smeriți de flacăra Treimii,
îmnuri către cer trimit creștinii.

s-a pornit iar Țara să aprindă
candela, cîndva uitată-n tindă.
magii ce-o veghem sunt Tu, El, Eu
și cu noi e bunul DUMNEZEU...

NOTES DE CHEVET

*Miruna TARCAU***Rêves**

1.

De tous les rêves éveillés qu'il m'est arrivé de faire pour distraire mon ennui, voici l'un des plus communs. Un jour, alors que je suis professeure à l'université, je me réveille vers la fin des années quatre-vingt-dix dans le corps que j'avais à l'âge de sept

ans. Tout le rêve consiste à faire comprendre aux adultes de mon entourage que je ne suis pas une enfant. Lorsque je réussis, je me vois entourée de livres à l'université, alors que j'étudiais à l'école primaire quelques jours auparavant. Autour de moi, l'on parle de prodige, je rédige un livre sensationnel sur cette mésaventure que les éditeurs s'arrachent, je deviens célèbre. Lorsque je n'y parviens pas, je me retrouve de nouveau à l'école de mon quartier. Les moqueries des enfants me font tout aussi mal. Je ne sais pas y répondre, ni participer à leurs jeux, et je me désole des simplifications qu'opèrent mes enseignants pour nous inculquer les rudiments de toutes les disciplines, dont je ne sais que faire. Dans l'une et l'autre version de ce rêve, je suis très seule.

2.

Un autre scénario a pour but de me relaxer suffisamment pour me permettre de m'endormir, les soirs où l'insomnie me guette. Je suis seule, j'avance péniblement à l'extérieur, perdue en pleine tempête de neige. Je ne vois pas à deux pas devant moi. J'ai froid. Une demeure vide m'accueille par hasard, à moins que je n'aie cherché consciemment à la rejoindre. J'y allume trois feux, un premier dans l'âtre devant lequel se trouve un lit posé à même le sol, composé de peaux de mouton et de branches de sapin ; un second dans la fournaise en faïence décorée de motifs bleus et blancs ; un troisième pour faire chauffer la plaque sur laquelle je fais bouillir de l'eau pour le thé. Je me couche ensuite entre ces trois brasiers pour me laisser doucement pénétrer par la chaleur environnante. Plus tard, si je suis toujours éveillée, je me prépare un repas composé de pommes de terre bouillies, de cornichons, de crème sûre, de pain de seigle et de harengs conservés dans une saumure aux oignons. Les ingrédients de ce repas arctique ne varient jamais.

3.

Alternativement, si je ne trouve pas la chaumière perdue dans la forêt, il y a des nuits où je me construis moi-même un igloo pour survivre à la tempête. Dans les premières versions de ce rêve éveillée, c'était à l'aide d'un canif que je taillais les gros blocs de glace nécessaires à la construction de cet abri temporaire. Plus tard, j'ai remplacé le canif par une sorte de couteau laser, conçu spécifiquement pour sculpter des blocs rectangulaires d'environ quarante centimètres de grosseur. J'ai également remplacé les chiens de traîneau, qu'il fallait nourrir, par un traîneau électrique, auquel j'ai finalement ajouté quatre petits robots chargés de construire l'igloo à ma place, à l'aide des couteaux laser. L'un d'entre eux est chargé de percer un trou profond dans la glace pour y installer une canne à pêche qui me fournira de quoi manger dans mon abri temporaire. Je surveille les robots à l'aide de caméras, depuis le confort de mon traîneau électrique. Je me sens à l'abri de l'ours polaire qui gâchait quelque peu l'impression de sécurité que me fournissait le rêve de l'igloo dans ses versions antérieures.

4.

Je sais très bien d'où me vient le fantasme de l'igloo. Après ma rupture avec Dre, étant donné que nous avions décidé que nous resterions amis, nous nous sommes revus une fois, au cinéma, pour voir un film de Tarantino. Son choix s'était reporté sur *The Hateful Eight*, qui avait été enregistré dans un format de 70 millimètres que les spécialistes du grand écran disaient excellent. Comme tout ce qu'a produit ce réalisateur, l'impression qu'il a laissée sur moi a donné lieu à des souvenirs assez crus. Je me souviens encore de la longueur démesurée de la scène d'ouverture qui introduisait les spectateurs au paysage hivernal dans lequel allait se dérouler l'ensemble du récit. La pierre tombale surmontée d'un Christ en croix n'avait pas besoin d'être recouverte de neige pour paraître glacée. Tout était dur dans cet univers où l'isolement le plus total représentait le moyen le plus sûr de survivre à la cruauté humaine.

5.

C'est en frissonnant que j'ai quitté la salle de théâtre, et je frissonnais encore lorsque je me suis glissée entre des couvertures. Je ne sais au juste ce que je m'étais imaginée en me présentant à cette rencontre qui se voulait amicale, mais Dre m'avait paru aussi distant que ce Christ de pierre. C'est donc bien la solitude qui faisait trembler mes membres en cette nuit d'insomnie, davantage que le froid.

BĂTĂLIA DE LA RÂUL KALKA (1223) ȘI ROLUL ROMÂNILOR ÎN ACEA LUPTĂ

Marius FINCĂ

Este una dintre cele mai importante bătălii ale istoriei Europei, care a însemnat, prin înfrângerea rușilor kieveni, un important recul din istoria lor, reducându-i timp de peste trei sute de ani ca și tributari și supuși tătarilor, de sub suzeranitatea lor reușind să se desprindă abia în secolul XVI, dată de la care vor începe să-și clădească marele lor imperiu ale cărui efecte le vedem și

le simțim și în ziua de astăzi. Iar foarte puțini știu faptul că românii au avut un rol important în această bătălie care a modelat istoria viitoare a Europei.¹ Dar ne întrebăm cât din noul imperiu rus, cel moscovit este continuatorul, peste secole, a celui kievean și cât continuatorul imperiului tătar!

Lupta s-a dat între armată mongolă, condusă de destoinicii generali ai lui Gingis Han, Subotai Bahadur și Djebe Noyon, aflați în misiune de recunoaștere și cucerire în nordul munților Caucaz și Mării Negre. Subotai cucerește Georgia (îl ucide pe regele George al IV-lea Lasha), Caucazia și ajunge la nord de Marea de Azov în anul 1222. Poloviții, o ramură a cumanilor, în alianță cu alanii, cerchezii și lezgini, încearcă să le facă față, dar mongolii îi conving pe cumani să rupă alianța cu ceilalți pe care îi înving cu ușurință. Apoi devastează ținuturile poloviților bătându-i și pe aceștia, dar hanul poloviților Koten Khan fuge la curtea ginerelui său, principele Mstislav al Galiției (socrul lui Daniil Romanovici de Volânia), căruia îi cere ajutorul. Acesta formează o coalitie cu alți principii ruși și pornesc împreună împotriva mongolilor cu o armată de circa 80000 de oameni. Printre principii ruși este amintit și un alt Mstislav Romanovici al Kievului, un alt descendent al lui Roman. Între timp, mongolii lui Djebe și Subotai ierneză în stepele nord-pontice, iar în primăvară cuceresc Crimeea și distrug cetatea genoveză Soldaia. Nu se știe exact când Ploscânea, voievodul brodnichilor, a încheiat alianța cu mongolii, dar se presupune că ar fi vorba de iarna dintre 1222 și 1223. Numărul mercenarilor lui Ploscânea era probabil între 5 și 10.000.²

Cunoscând disproporția de forțe, Djebe și Subotai trimit soli de pace la ruși, dar aceștia îi execută, fapt care a produs o impresie defavorabilă la conducătorii mongoli.

Mongolii aplică tactica lor de retragere și simulare a slăbiciunii. Rușii îi urmăresc, convinși că vor obține o victorie facilă. La 31 mai 1223 avangarda rusă atinge malurile râului Kalka, care nu este identificat cu precizie, dar este cert că se vărsa în Marea Azov, într-un loc special ales de mongoli. Au izbucnit certurile între conducătorii rușilor, care au dus la lipsa de coordonare în timpul bătăliei.

Corpuri de armată ale rușilor sunt învinse rând pe rând. Ultima care capitulează este armata lui Mstislav Romanovici. Mongolii îl trimit pe Ploscânea ca negociator, care le promite

viața în schimbul capitulării. Este evident că unul din motivele alegerii lui Ploscânea ca negociator a fost cunoașterea limbii. Pentru a fi siguri, principii ruși îl pun pe acesta să sărute crucea, după care capitulează. Dar mongolii nu se țin de cuvânt, o parte din luptătorii ruși sunt masacrați imediat ce ies din tabără. Aceasta este consecința aroganței conducătorilor rușilor care uciseseră solii mongoli care propuseseră pacea. Nu știm dacă Ploscânea cunoștea sau nu planurile mongolilor referitoare la prizonieri.³

Dezastrul de la râul Kalka a avut urmări grave în Rusia. S-au topit aici printre cele mai bune armate, cei mai străluciți principii și boieri, elita militară a principatelor ruse. A fost ca și un avertisment pentru ce avea să vină paisprezece ani mai târziu, când Subotai și Batu își vor arunca de data asta o armată de peste o sută de mii de luptători. Bulgarii de pe Volga, poloviții, principatele ruse toate vor fi trecute prin foc și sabie în 1237-1238. Cele mai importante orașe, chiar și Kievul vor fi jefuite și distruse. Apoi va fi rândul Ungariei, Boemiei și Poloniei în 1241. Spre norocul Europei, armatele lui Batu și Subotai se vor întoarce în Asia în 1242 la moartea hanului Ogodai, pentru a alege un succesor care își va îndrepta privirea în alte direcții, spre China și sud-vestul Asiei. Doar așa a scăpat Europa de teroarea mongolă.⁴

Nu se știe ce s-a întâmplat mai departe cu Ploscânea, dar brodnicii au continuat să existe cu tot cu țara lor, ultima referire făcându-se despre ei la 1359. După această dată se fac referiri doar la valahi sau moldoveni, deoarece era normal ca aceștia să graviteze spre noul stat constituit de către maramureșanul Bogdan din Cuhea care îl alungă pe fiul lui Dragoș și se declară independent de coroana ungară. Fără existența pe acele locuri a unei caste de români luptători care să formeze osatura și baza noului stat și să se unească în jurul unui lider militar autentic reprezentat de Bogdan și apoi de urmașii săi dinastici, Moldova nu ar fi avut cum să cuprindă în mai puțin de patruzeci de ani întregul teritoriu până la Nistru și Marea Neagră, în același timp luptând cu incursiunile tătarilor din Hoarda de Aur și împotriva ungurilor, care încă nu se împăcaseră cu pierderea mărcii lor de răsărit.

Datele prezentate despre brodnici și bolohoveni sunt ale istoricilor noștri adevărați din perioada interbelică cum ar fi Iorga, Ion Nistor, Alexandru Boldur sau Popa-Lisseanu. Ei și-au făcut cercetările fără să poată avea acces în teren, pe atunci Uniunea Sovietică. Dar astăzi cine îi împiedică pe istoricii noștri să facă cercetări în Ucraina de astăzi, chiar împreună cu istoricii ucraineni? Poate doar dezinteresul.⁵

Mai jos redau câteva pasaje din lucrarea noastră mai veche, „Cine sunt strămoșii noștri...”⁶

Este cunoscută și mărturia lui Nestor, cronicarul slavilor de răsărit, care cunoaște numele valahilor și-l folosește de câteva ori: „La anul 6406 (898 d.H.) au trecut ugrii prin dreptul Kievului, de-a lungul malului înalt, care se cheamă Ugorskoe acum, și ajunși la Nipru au mers la corturile lor

cățarate pe care fiindcă erau nomazi ca și polovcii. Ridicându-se la Răsărit, au năvălit peste marele munte, căzând cu vrăjmașie asupra valahilor și slovenilor trăitori acolo. După care ugrii i-au izgonit pe valahi și le-au moștenit țara și s-au așezat acolo cu slovenii, după ce-i supuseseră și pe aceștia, și de atunci încolo țara s-a chemat ugrică”.

Tot în *Cronica* sa, Nestor mai notează: „Ciuzii s-au așezat lângă Marea Varegă; lângă această mare stau varegii până spre răsărit spre hotarele lui Sem, tot lângă această mare stau spre apus până în țara anglilor și până la vlahi. De Iaphet apoi aparțin varegii, svezii, norvegii, goții, rușii, anglii, galicianii, rimleanii, neamții, korleazii, venețienii, francii și alți așezați de la apus spre miazăzi și se învecinează cu semințiile lui Hem”, sau „Mulți ani în urmă, sloveanii se stabiliră la Dunăre, unde este și acum țara ungarilor și a bulgarilor. De aici slovanii se răspândiră pe pământ și și-au primit numele după țările în care s-au așezat... Iar când vlahii, atacară pe slovanii de la Dunăre și se stabiliră între ei și-i asupriră, acești slovanii plecară și se stabilirea pe Vistula și se numiră leașii”.

Savantul german Schlözer, în cartea sa *Russische Annalen* (an 1802, p. 145), după cronică medievală rusească, zisă a lui Nestor, din care am dat mai sus câteva citate, scrie despre români: „Acești Valachi nu sunt nici Romani, nici Bulgari, nici Walsche (pe care îi identifică cu Italienii), ci Vlachi urmași ai marei și străvechei seminții de popoare a Thracilor, Dacilor și Geților, care și acum își au limba lor proprie și, cu toate asupririle, locuiesc în Vlachia, Moldova, Transilvania și Ungaria în număr de milioane”.⁷

Cronicile ruse și poloneze amintesc de Volohia, ținut la granița de sud-est a Poloniei locuit de volohi sau vlohi. Cuvântul slav voloh, vlohi, apare și sub denumirea volhv la celți, velho la finlandezi, voelva la norvegieni, și are sensul de sacerdot, profet, prezicător, magician, vrăjitor.⁸

Wilhelm de Rubruquis, trimis în 1253 de regele Franței, Louis IX la tătarii și mongolii din Asia după marea invazie din 1241 amintește de poporul ilak adică blah.

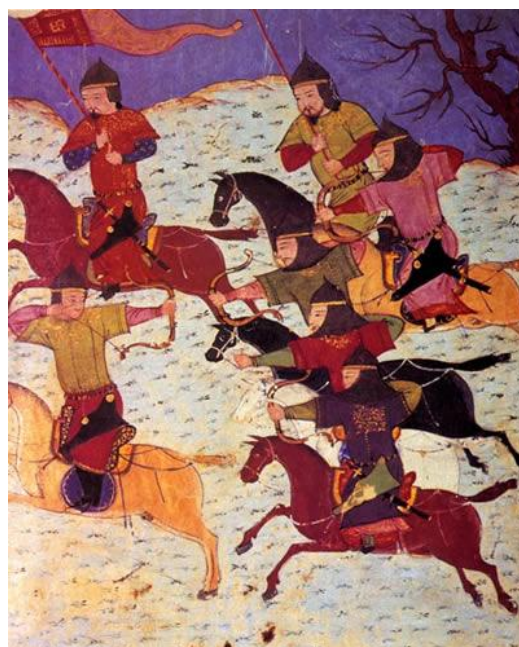
„Între Nipru, Marea Neagra și Moravi (Mirvit), vecini cu varego-rușii (Urus), maghiarii dintre Don și Nipru și Bascurzi, notau geografia universală *Hudud-Al-Alim* (Frontierele Lumii) a unui anonim din Gozgin (Afganistan, 982) și persanul Gardizi în *Zayn-al-achbar* (Podoaba istoriilor, 1050), referindu-se la venirea maghiarilor în Athelkuz (între Nipru și Nistru) la sfârșitul veacului IX, se afla un trib creștin, foarte numeros, dar slab și sărac, având ca arme doar arcuri și săgeți. Numele acestor oameni V.n.n.d.r, N-n-d-r, N-z-dh-z ori N-n-d(dh)-r(z) (abruzii sau abodriții din Nord = Nortabrezi) ar lăsa loc la interpretări dacă nu ar fi precizarea că acest popor deosebit de creștini săraci, **al căror neam este mai mare decât al Rum** (romanilor = bizantinilor) și este el însuși ieșit „az Rum” (din Imperiul Roman). Din fericire, cea mai veche cronică turcă, *Oguzname* (*Analele Hanului Oguz*, sec. XI), lămurește lucrurile: Când Quipcaq I (personificarea pecenegocumanilor) a crescut mare și a devenit voinic, țările Urus (varego-rușilor), Ulak (românilor), Magar (maghiarilor - n.n.) și Bascurd (bascurzilor) au devenit dușmane și n-au vrut să se supună (este vorba de sfârșitul veacului IX - n.n.) atunci

(Oguz han) i-a oferit lui Quipcaq mult popor și numeroși nogeri (ostași) și a poruncit să meargă în părțile Ten (Don) și Itil (Volga), dar și Nipru sau Dunare și să-i aducă sub ascultare”.⁹

Astfel, stă mărturie relatarea călugărului Wilhelm de Rubruquis, trimis în 1253 de regele Franței, Louis IX la tătarii și mongolii din Asia, imediat după marea invazie din 1241, când au devastat mai multe țări europene: „Am ajuns în fine la Etilia (Volga), un fluviu foarte mare... iar ziua următoare, după celebrarea Sfintei Cruci, am continuat călătoria călare și am ținut-o așa spre est până la sărbătoarea numită a Tuturor Sfinților. În întreaga țară, ba chiar și mai departe, locuind în așa-zișii „cangle”, un popor înrudit cu romanii (Ascelin la 1246 îi numea „Kangitae”). În partea de nord se află Bulgaria Mare (de unde curge fluviul Volga) iar în partea de miază-zi Marea Caspică. După ce am călătorit așa timp de 12 zile, de la Etilia spre răsărit, am ajuns la un râu mare pe care locuitorii de acolo îl numesc Iagag (Iaik). Râul curge de la nord din țara Pascatir (Bachiria) și se varsă în Marea Caspică. Lângă țara Pascatir locuiește poporul Ilak, un nume identic cu Blac, însă tătarii nu pot să pronunțe pe «B». De la acești Ilac au venit aceia care locuiesc în țara lui Asan. **Amândouă aceste popoare se numesc Ilac...** Astfel am călătorit prin țara Cangle de la sărbătoarea Sfintei Cruci până la sărbătoarea Tuturor Sfinților, făcând pe fiecare zi un drum, cam așa de lung cum este de la Paris la Orleans...”.

NOTE:

1. Cristian Negrea, *Bătălia de la râul Kalka*, studiu internet.
2. *ibid.*
3. *ibid.*
4. *ibid.*
5. *ibid.*
6. M. Finca, *Cine sunt strămoșii noștri...*, pag. 322.
7. Gh. Popa-Lisseanu, *Izvoarele istoriei Românilor*, vol. III, *Cronica lui Nestor*, pag. 25.
8. Victor Kernbach, *Dicționar de mitologie generală*, pag. 625.
9. www.encyclopedia-dacica.ro.

Călăreți mongoli, cca. 1300 (wiki)

TIMPUL ȘI MINCIUNA

Cristina-Marina MURGEA

E timpul..

Mari minți umane se preocupă
De mii de ani cu toți se întrebară
Ce este timpul și de unde vine?
Pe care căi misterioase și Divine?

I-a dat progresul științific vreun sens?
Nu pare să se fi ajuns la un consens..
« Putem noi timpul recunoaște » dar,
«Să-l înțelegem nu avem habar»..

Că a pricepe asta ar fi de prisos..
În legile mișcării, nu ne-ar fi de folos
Timpul de a cunoaște, să funcționăm!
Spre teoria Cuantică dacă ne îndreptăm

Ori la celebra teorie-a relativității,
Chiar către meșterii ce-au dat umanității
Ceasul, în care ore pe cadran privim,
Ce este timpul, nu se cere să știm..

Dar într-un fel sau altul, se susține tare
Că e indubitabil : există mișcare !
Deci timpul e real, în natura sa existând
Precum spațiul ori masa, el asigurând

Cadrul firesc, în care, evenimentele au loc!
Bineînțeles, că în versurile-astea, evoc
O primă teorie celebră, ce se ridicase
Cerând tratarea timpului, ca zidul unei case!

Solid fiind, timpul ne va permite măsurarea,
Aflând cât de rapidă este, deci, mișcarea..
Însă observatorul, prins în gravitație
acționează timpul, în mișcare de rotație..

O teorie zice că schimbarea e făcută
Numai de Univers, puterea cunoscută..
Timpul apare doar în mintea noastră,
Banală, uneori, alteori chiar măiastră..

Ne întrebăm, gândim și-avem un ideal
Să știm noi, azi, dacă acest timp e real..
Fizicieni și filozofi dezbat, încă, problema
Iar cuantica fizică pare-a complica tema..

De-ar fi răspuns la «teoria totului»
Particulele, forțele n-ar fi știința moftului
De-a înțelege fără echivoc natura
Făr-a lua de bază doar.. literatura!

Bătăi de cap au oameni de știință :
De unde vine timpul? L-a creat vreo ființă?
«Big Bangul» , de care vorbim într-una
N-a infirmat că Universul există dintotdeauna..

În ceața de neînțeles a timpurilor
O reevaluare face «teoria stringurilor»;
Realitatea căpătă dimensiuni suplimentare
La cele patru ce considerăm familiare..

Nepercepute-n mod direct, ci doar imaginative,

Ne spun unde există universurile-alternative..
Care înmuguresc unul din celălalt, continuu
Într-o suită de Big-Banguri, misterios, perpetuu..

Pentru moment, pare că nu este scăpare!
Neconceputele răspunsuri la această întrebare
Probabil că-ntr-o zi se vor aduce ..,
Dar poate noi, ne vom odihni, sub o cruce!

Și uite-așa, timpul se duce, se duce..

Minciuna

Din a minții văgăună,
Simplă ori mai gogonată,
Iese brusc sau calculată,
O disimulată minciună.

Veterana, despre care
Mulți vorbit-au peste vremi
Te face, mereu, să te temi
Că nu-i chip de vindecare!

Unii spun ca vinovată
De acest rău obicei
Ar fi, cu sau fără temei,
O mămică ori un tată

«educând» pruncii micuți
Să dea frâu ipocriziei,
Testând arta fanteziei
de-a minți! Satisfăcuți,

Lacomii, cruzi și ipocriți
Pot smulge ușor tandrețe..
Și de gânduri hrăpărețe,
Viața toată-s urmăriți!

Minciuna e ucenicie,
Iar meșter, împărat, sărac..
Ce n-are frică și nici trac
s-apară în fățarnicie.

Minciuni celebre au creat
Confuzie, războaie, ură,
Lipsă de empatie și măsură
Mulți fură puși pe înșelat!..

..«În dragoste și în război,
totul se iartă!», ni se spune;
Iertăm marea diversiune,
a Calului Troian tărașoi!

Uităm hidoasa propagandă..
Minciuna, ca «soluție finală»,
Ieșită din ură, din boală,
extermina, omul, pe bandă..

Nu ne interesează astăzi,
de s-a găsit ultima coastă
de «Piltown»; O năpastă
să fim bipede victime! Prăzi..

Câteodată ne-amintim..
Anna voia regină ca să fie!
Așa c-ar fi mințit pentru
domnie..
Și noi știm cine vrem să fim..

Pictăm, scriem, compunem..
Discipoli suntem.. la Emmaus..
luăm și noi un scurt repaus;
Nu păcălim, nu ne impunem..

Vorbim despre minciuni,
Simboluri, prefăcătorii..
privim Artiștii lumii, medicii..
talentele alese, din străbuni.

Pe nimeni nu vreau să acuz
Adevărat, despre banalizarea
Minciunii, s-a pus întrebarea
dacă e vorba de «fake news» ..

S-a discutat : indiscutabil
există boli, viruși, bacterii..
Vracii lumii nu vor să te sperii
Au un medicament valabil..

Tratează surmenajul,
salmonella,
pneumonia ori tuberculoza..
Ei nu te mint! Îți măresc doza..
convinși.., că boala, rebela

se spulberă doar de minți
deștepte, bine pregătite..!
În lupta cu celule răzvrătite,
cu chimicale, ei le fac cumiți!

Murim mințind; facem păcate
Dintr-o invidie ori gelozie;
Unii mor chiar din prostie..!
Astea vor fi altădată discutate..

..Minciuna este necesară :
Invidiosului, nu-ți spui bucuria!
Minte-l, domolindu-i furia..
de-asta, foarte mulți răposară..

SINGUR
(fragment)
Leonard VOICU

- Ai ajuns?
- Da, dragă! Am ajuns! Cum a fost la atelier?
- Nimic special, câțiva clienți, ca de obicei. Ah! Am uitat! Va trebui să mergem la o nuntă, am semnat un bun contract. Sunt mândră de mine! Se anunță interesant. Bani frumoși. Iar mâine, să nu uiți, am cursul de tehnică fotografică.
- Bine! Vino, să mă ajuți la

șireturi!

Mara își șterse mâinile umede de la bucătărie și sosi în grabă.

- Când mai dai și tu jos, din burta asta?

Lucian nu luă în seamă apocoul ostentativ și răspunse cu o altă întrebare:

- Când este nunta despre care vorbeai?

- Peste două săptămâni.

După obținerea informației despre afaceri, prioritatea sa obișnuită, Lucian se îndreptă, după cum făcea zilnic, spre calendar, bifă sfârșitul zilei, respectiv data de joi 7 octombrie 2010, obicei ce-l avea de mulți ani și pe care îl respecta cu meticulozitate, iar apoi, schimbă sfera sa de interes:

- Ce pregătești bun?

Mara înțelese schimbarea de subiect:

- Am luat în grabă un pui deja făcut și o salată de quinoa. Îl încălzesc la cuptor, e mai gustos decât la microunde, în cinci minute este gata.

A dat aceste explicații cu vădită bucurie și zâmbind enigmatic, datorită surprizei ce pregătise, dar care, se subînțelege, nu era momentul să fie dezvăluită.

- Bine! Sunt în salon. Stai! Nu pleca! completă Lucian întingând brațele și Mara, înroșindu-se de plăcere, ca o domnișoară, pentru că înțelesese ce urmează, se apropie și se lăsă sărutată.

Indiferent de situație, i-a plăcut întotdeauna atenția pe care i-o purta soțul său. Era genul de femeie care are nevoie de acel sentiment de siguranță ce este dat de confirmarea iubirii prin gesturi de o simplitate dezarmantă, dar sincere, și, repetate des.

Pentru o fostă Miss Frumusețe, nimic nu era mai necesar decât să se simtă adulată, protejată, pusă în valoare precum o bijuterie de mare preț ce merită admirată și așezată pe un pedestal. Un pedestal cât mai elegant și cât mai înalt. Lucian a înțeles aceasta de la bun început, știa bine lecția. Acum, intrând în salon, o senzație de împlinire și de relaxare îl cuprinse, în timp ce cu mândrie, chiar dacă privea oarecum sumar deoarece cunoștea fiecare detaliu, mobilierul în stil baroc franțuzesc din lemn alb și piele de culoare bej, masa de cafea cu inserții decorative, potrivit de lungă, ce făcea parte din setul canapelelor, magnificul candelabru din cristal de Murano, supradimensionat dar rafinat și uimitor, cu trei

brațe ingenios lucrate, vitrina stil rococo, tot franțuzească, biblioteca nu prea înaltă dar cu incrustații și frunze aurite sculptate, de fapt, o bibliotecă stil Ludovic al XV-lea de culoare pală ce invita orice persoană interesată de literatură să consulte volumele legate cu piele dintr-o colecție tipărită în condiții grafice superioare a marilor clasici, așezate pe rafturi, gaj de a petrece, în mod elegant, momente de neuitat, covorul persan de Ispahan cu design tradițional intemporal și tablourile cu reprezentatii de influențe suprarealiste, mișcarea artistică ce o favoriza cu predilecție, toate obiecte scumpe, de lux, ce nu neapărat se armonizau, chiar am putea spune că pentru un ochi de designer exigent, făceau notă discordantă. Exemplu cel mai relevant fiind sculptura kinetică pe peretele de la răsărit, ce semăna cu un orologiu de neînțeles, ori cu un perpetuum mobile, dar, pur și simplu... toate, erau de valoare. Criteriul cel mai important pentru Lucian. Un serviciu de desert stil victorian din porțelan englezesc, și unul de ceai, tot din secolul al XIX-lea, piese ce rar se mai întâlnesc în zilele noastre, erau plasate cu grijă în vitrină, alături de alte bibelouri atrăgătoare, abundant colorate, cu chip de flori ori creaturi fantastice. Lucian se așeză pe un fotoliu și închise ochii în timp ce o senzație de satisfacție îi invada pieptul și îi netezea ridurile frunții. „Pentru aceasta am muncit!”, își spuse pentru sine. „Am reușit, sunt mândru de mine!” O moleșală agreabilă îl cuprinse și căzu într-o stare de somnolență, uitând grijile, uitând lumea de dincolo de pereții sanctuarului său, găsindu-și pacea mult dorită și confirmarea sentimentului de stăpân, la el acasă, poate călătorind pe calea gândurilor, spre noi obiecte ce meritau a fi achiziționate și adăugate patrimoniului său personal.

În grabă și cu îndemânare, Mara pregăti cina. Era o responsabilitate pe care o lua în serios, la cel mai înalt nivel. Nu ar fi conceput sub nicio formă ca Lucian, să-și pregătească singur de mâncare. O diviziune a responsabilităților în căsnicie, pentru ea, era foarte importantă și ținea să-și păstreze atribuțiile. Era chiar mândră de realizările sale culinare și dorea să-și etaleze talentele de bună gospodină mai ales în fața invitaților, ori de câte ori avea ocazia. Pentru ea, era prilejul cel mai potrivit de a-și trata soțul ca pe un copil, aceasta depinzând de preocuparea sa lăuntrică de a-și demonstra instinctul matern pe care nu și-l putuse exersa cu adevărat. În plus, insista la orice ocazie să demonstreze grija ce i-o poartă, iar aceasta o făcea nu din obligație, ci pentru că așa era natura ei.

- E gata! Poți să vii. Cum fost cu Radu?

Soțul său o auzi ca prin vis, iar apoi, domol, cu regretul de a părăsi locul său preferat, se ridică și porni spre sufragerie unde luau cina de obicei, chiar dacă erau numai ei doi. „Bucătăria este pentru a găti!” spunea ades Lucian, iar apoi adăuga: „Eu, mă respect! Masa se servește în sufragerie!”. Totul spus cu un aer grav, pentru a accentua însemnătatea mesajului.

Și de această dată, intră pășind sigur de el și se așază pe scaunul din capul mesei, locul său obișnuit și mai ales, simbol al autorității. Într-o anumită ocazie, un invitat, din neatenție probabil, cu siguranță neobișnuit cu uzanțele și regulile de conduită care sunt respectate în societate, s-a așezat pe fotoliul cu pricina. Lucian nu a spus nimic, dar în timp ce privea insistent acea persoană, culoarea feței i-a trecut de la roz spre roșu închis, ca apoi să devină complet vânătă. Mara, care a sesizat ce se întâmplă, cu mult tact, a chemat pe imprudentul individ să vină în salon, găsind o scuză oarecare. Totul pentru a dezamorsa furtuna devastatoare ce simțea că se apropie. Pentru Lucian semnele puterii, mai ales în propria casă, erau clare, stabilite și indiscutabile. Enumerarea acestor reguli o voi lăsa pentru altă ocazie, deoarece constituia o listă cu multe puncte, subpuncte și subînțelegeri, pe care chiar el le mai schimba fără preaviz, după bunul său plac, și mai ales, după circumstanțe.

Cu un glas oarecum plictisit, răspunse:

- Cu Radu? Cum să fie? Nimic important! Cred că traversează o criză morală, dar și fizică. Istorii fără valoare, absolut fără nicio valoare, aceleași văicăreli de victimă neînțeleasă pe care le-am mai auzit.

- De ce îți pierzi timpul cu el?

- Am încercat să-i spun ce să facă, să-l învăț, dar nu ascultă.

- Păcat! Tu știi așa de multe, ești atât de inteligent. Dacă te-ar asculta, poate ar învăța și el ceva, și poate, ar avea pe cineva în viața lui.

- Cred că îi place să fie singur. Oricum, nu-i problema mea. Puțin îmi pasă.

- Parcă spuneai că îți va citi o scrisoare importantă?

- Cred că a fost doar o scuză ca să ne întâlnim. Nu mi-a citit nici o scrisoare. I-o fi fost frică că nu vin la întâlnire și a

vrut să facă pe interesantul. Unde e sarea și piperul? Doar știi că îmi place să le am la îndemână.

- Vai, scuză-mă! Am uitat! și Mara se ridică în viteză întorcându-se la bucătărie, îndreptându-se spre un dulap.

- Vrei să-l inviți la noi, să-l cunosc și eu?

- Nici vorbă. E o pierdere de timp. Un coate-goale.

- Cum spui tu, dragă. Tu, ai întotdeauna dreptate!

Lucian nu răspunse complimentului. Era obișnuit. Luptase mult pentru a câștiga poziția șefului. Mult, nu în sensul că a trebuit să facă mari eforturi, ci în sensul de a fi persistent și a avea deplină încredere în puterea sa de convingere. Lucrurile au început să se contureze încă de la primele lor întâlniri, chiar de atunci, instinctiv, a adoptat cea mai bună metodă pentru a se impune. Insista, insista și iar insista. Acum, culegea roadele. Mara îl asculta orbește, nimeni nu l-ar fi putut înlocui, așa îi repeta ea de nenumărate ori, și așa era și el, convins.

- Am un desert special în seara aceasta, un tort de ciocolată.

- E vreo aniversare?

- Nu! Doar așa, pentru plăcerea noastră.

- Bine! Dar o porție mică pentru mine. Parcă doreai să-mi scadă burta.

Mara tăie o felie potrivită și își servi soțul, iar apoi, privi cu satisfacție, cum acesta, la primul contact al papilelor gustative cu aroma ciocolatei, avu o schimbare a feței, o destindere a frunții sale încruntate aproape în permanență și cum căpăta o bună dispoziție generală ușor de sesizat.

- E bun?

- Minunat! Uite, vezi? D-aia te iubesc eu pe tine. Știi să-mi îndulcești viața, surâse Lucian satisfăcut.

(va urma)

ANA BLANDIANA IN „VARIAȚIUNI PE O TEMĂ DATĂ”

Milena MUNTEANU

Știusese că în volumul „Variațiuni pe o temă dată” este vorba despre moarte. Am gândit că aceasta este o temă de larg interes, având în vedere că ne este destinată, în mod egal, nouă tuturor.

Presupusesem că Ana Blandiana și-a luat răgazul să internalizeze pierderea recentă a soțului (R.), mai ales că ei au format un cuplu uimitor, o entitate indestructibilă, și asta nu doar în viață, ci, așa cum se dovedește, și dincolo de ea. Din

volum aflu că ei împart chiar și un înger păzitor. Pentru că togetherness-ul le e de neseplat, poeta se întreabă care dintre cei doi a murit, de fapt. „Ca și cum ne-am încăpățâna să aflăm / Cine-a murit dintre noi.”

Sau poate nici nu este vorba despre moarte, ci despre o continuare în nemurire a unei relații începute în această viață? Echilibristica pe muchia de cuțit dintre lumi, tăișul ce străpunge, „până-n prăsele”, e articulat superb: „...E sigur ca noi suntem mirii / Care trebuie doar să adoarmă pe muchia / subțire-ntre lumi paralele / a unui stilet ce ucide și scrie / înfipt în iubire până-n prăsele.” Acesta este jurnalul suferinței care luminează, așa cum este ea observată și în lumea ce ne înconjoară: „Cad frunzele... [...] Se luminează când moartea se aprinde în ele” sau: „Ce strălucire dă suferința! / Aureolele sfinților chiar asta înseamnă. / Din geamantanul cu hârtiile tale / Lumina se scurge / Asemenea unui sânge / Dintr-un sfânt ciopârțit.”

În cadrul temelor metafizice abordate, poezia Anei Blandiana pornește de la circumstanțe individuale, care însă transcend timpul și spațiul. Ele merg dincolo de timpii pre-natali ca și de cei post-mortem. „Sau poate că pur și simplu / Cele două părți / Rupte una de alta de la facerea lumii / Fuseseră puse înapoi / Într-o singură făptură / În care, așa

cum rodesc plantele, / Eram amândoi. / Timpul devenea inutil și se desfrunzea / În o mie de foi." Sau: „Ne întâlnim ca într-un balon de săpun / Pe care reușesc din când în când / Să îl suflu / Strălucitor, transparent, / Cu noi doi înăuntru / Fericiți și frumoși, / Conștienți / Că totul e doar pentru câteva secunde. / Dar totul este atât de miraculos / Încât cine știe dacă acolo / O secundă / Nu durează / Milenii...”

Iubirea e văzută ca singurul liant dintre oameni, timpi, spații și lumi. Unitatea îndrăgostiților rezistă oricărui separări, devenind veșnică: „Ce e iubirea, dacă nu imposibilitatea de a fi despărțite două ființe care nu ele au hotărât să fie-mpreună? ... Și ce e iubirea dacă nu legea universală de desființare a frontierelor?” În acest context, Shakespeareanul „a fi sau a nu fi” devine irelevant, chiar în cazul „tregerii între vecii”, căci granițele dintre cele două stări existențiale par să se topească: „Tu înțelegi ce înseamnă? / Acum înțelegi? / Din moment ce EȘTI / În continuare, / În ce constă trecerea între vecii? / În ce constă deosebirea măcar / Când e clar / Că nu mai poate fi vorba / De simplistul a fi sau a nu fi?”

„Variațiuni pe o temă dată” demonstrează, așa cum însăși poeta o spune: „descoperirea nedespărțirii prin moarte” și răspunde unei nevoi omenești perene. La fel ca întrebările pe care le articulează, acest volum atinge nemurirea. Sunt întrebările fiecăruia, exprimate sensibil, poetic, esențial – și care, în ciuda unei formulări personale, intime chiar, ajung să ne reprezinte pe toți, în fundamentalul uman, găsindu-și astfel universalitatea.

***

Constat că este greu să scriu despre poezia Anei Blandiana. De ce? În primul rând, pentru că simt că sunt un intrus, mi se pare că tropăi într-un loc sacru, unde se umblă pe vârfuri. E posibil să fie chiar un gest de indiscreție, o impietate, să comentez despre unitatea a doi “miri” care rămân uniți în suflet. Apoi, am impresia că nu a mai rămas mare lucru de spus după ce închizi volumul „Variațiuni pe o temă dată”. Ideile sunt așa de bine conturate, că e aproape

imposibil să mai aduci ceva de valoare, o perspectivă nouă, pe care numai tu să o fi intuit, pe care nimeni să nu o fi văzut înaintea ta. Totul pare că se citește ca într-o carte deschisă, chiar dacă se face pe șoptite. În plus, ești ghidat printr-o lume nouă, aceea dintre lumi, în care nu știm sigur care dintre cei doi a murit, nici dacă “E mai ușor să fii mort? / E mai ușor să fii viu?”. Retrăirea experiențelor trecute sau prezente ale poetei devine posibilă prin perpetuarea lumii magice în care cei doi au trăit dintotdeauna (de când se căutau unul pe altul, iar acum, pe când se caută, din nou, în veșnicie). Experiența trăită e bogată, chiar dacă vine din afara percepției directe a simțurilor. Ea nu este doar o proiecție a trecutului spre viitor, ci este reală. Aflăm și că “Abia cu moartea începe totul.”

Poate că acest volum este motivat de dorința de a lămurii ce s-a întâmplat, poate e o încercare de a cădea la pace cu soarta, o nevoie imperioasă de a înțelege de unde venim și încotro ne îndreptăm, o descifrare a rostului nostru, un semn lăsat ca urmare a trecerii prin lume. Ideile, precum și întrebările pe care le ridică sunt creative și memorabile. Nu se oferă însă răspunsuri la toate întrebările existențiale aduse în discuție. Cititorul e lăsat să răspundă singur la unele dintre ele, ajungând să își confrunte propria mortalitate. „Variațiuni pe o temă dată” reflectă condiția noastră de muritori, din perspectiva supraviețuitorului care extinde prezența partenerului, pe care o percepe ca reală: “Principalul este să te simt lângă mine, după ce uit că eu te-am inventat.” Este retrăirea trecutului, prezentului și viitorului, în durerea ce luminează. Granițele temporale sau lumești, ce ar putea limita emoția pleneră sau ar primejdui păstrarea intactă a memoriei, sunt desființate. Relația în doi se menține prin efortul unilateral al celui ce supraviețuiește, căci da, „e mai greu să fii viu...”.

Vorbim aici despre o intimitate în doi, găsită în singurătate, ce se bazează pe tăria credinței că nedespărțirea prin moarte este, în fapt, posibilă. Pentru mine, este dovada triumfului iubirii asupra morții.

INTERVIU

Cerasela TOFAN

Nu-mi place să muncesc. Nu-mi place munca, cea care animalizează, prefer să fiu un animal sălbatic și nu unul devenit. Nu-mi place să fiu rentabilă, nu în sensul ăsta confiscat de acum și poate din totdeauna. Nu-mi place să fiu sclav, nici măcar sclav select, cu mașină, casă, calculator, tabletă și mai știu eu ce, nu-mi place să fiu șef, să mă încrunt, să tip, să lovesc în spate, să umilesc, să triumf pe o căpiță de paie, nu-mi place să mângâi în sensul firului de păr, nu-mi place să transform cuvintele ca să-ți spun că ești cum ești, îți spun, direct, asta îmi place, să fiu directă. Nu-mi place să-ți zâmbesc pentru că trebuie, zâmbetul meu înflorește singur dacă are condiții și condiția ești tu, cel sau cea de lângă mine, care și tu ești obligat să zâmbiești, înțelegi, dacă ești ca mine, nu o să ne zâmbim obligați, niciodată. Mă sperie autostrăzile, rapide, betonate, cu benzi tot mai înguste ivite din economie. Nu-mi place economia, economie la ce?! Nu-mi place să fiu inutilă, nu-mi place ignoranța și nu cred că ești bun credincios dacă nu cercetezi. Nu-mi place vacarmul, nu-mi place viața de tip show time pentru că nu sunt Britney Spears.

Nici ei nu-i place de fapt dar, știi, odată ce ai apucat într-un domeniu, cam trebuie să te ții de el, schimbările cer resurse. Nu-mi place să cer, îmi place când sunt intuită, mă copleșește cald. Nu-mi place furia, scoate din mine secretul ascuns, cealaltă persoană a mea pe care nu dau un scuipat și care se încăpățânează să stea acolo, jos, rânjită și decăzută. Nu-mi place să vorbesc vorbirea asta fără sens, fără cap și coadă, indiferent în ce limbă ar fi, nu-mi place să te văd trist, nu-mi place să plec de acasă ca să plec undeva, nu-mi place să mă vând, nu-i nimic de vândut, nu-mi place mirosul împutit de vomă al gurii tale, din care sar stropi enormi de salivă lipicioasă în timp ce ții să-mi explici cât de balonat și constipat ești în ultimul timp, singura ta îngrijorare, nu-mi place că nu mă saluți pentru că tu ești clientul, șeful, adică stăpânul, și, stăpânii nu salută, eventual dau din cap, nu-mi place că tu crezi că ești liber, nu ești, nu ai fost și îmi vine greu să cred că vei fi, nu-mi place că vrei să mă convingi de rahatul ăsta pe mine, adică ce sens are să te conving și să mă convingi, merele și perele sunt fructe dar nu aceleași fructe...

nu-mi place că mă minți într-una, de la meteo la moartea lui Osama, nu-mi place ce nume ți-au dat: resurse umane, franchement, bătaie de joc, cinism fără perdaf și cu salarii nesimțite.

-Vă rog sa luați loc. Înainte de interviu trebuie să completați formularul acesta. Vom înțelege mai bine profilul dumneavoastră și compatibilitatea acestuia cu mandatul postului disponibil.

... profilul dumneavoastră și compatibilitatea acestuia cu mandatul postului disponibil... de unde scotăștia cuvintele, frazele? Tipa nu mă slăbește din priviri, e toată peste mine, dacă ar putea mi-ar despica toracele în două să vadă și mai bine profilul... Îmi întinde un pix, degetul arătător din care țâșnește unghia suprapusă cu pietricele tip diamant, bate ușor dar autoritar în melamina biroului, semn că trebuie să mă așez și să scriu. Sunt ca betonul, rece și fără reacție, fără zâmbet, fără frică, fără interes. Citesc pe dungă prima întrebare: dacă ar fi să numiți trei elemente negative ale persoanei dumneavoastră... de ce trei, poate am mai multe, poate nu am nici unul. Nu mă așez, nu primesc pixul, stau așa, în picioare, în fața monstrului numit resurse umane și simt că vreau să fiu animal, singura contracarare al umanului resurselor *Lor* patetice.

-Aveți dreptul la un pahar cu apă și pentru chestionar 20 de minute. Aveți întrebări? Aproape mă împunge frontal cu ochiul care vâjâie sub greutatea tonei de rimel volum și lungime, și, lateral, cu pixul companiei nou nouț, cu capacul pus. Capacul are o toartă din metal, chestie scumpă, pentru imaginea companiei care se respectă. Întind târziu mâna, iau pixul, îi desfac capacul și nu mă pot abține: trosc, îi rup toarta. Pulsul devine suportabil, acufenele se estompează, încerc, chiar îmi dau silința, să arunc o privire spre un geam, indiferent de priveliște. Nu sunt geamuri, e un birou borg. Resursele umane angajează pentru resursele borgului. Și, nu mă interesează. Cu degetul arătător, unghie scurt tăiată, în carne, bat ușor peste chestionarul de pe biroul din melamină, apoi îl fac ochean și mă uit prin el la doamna resursă care e destabilizată și mă întreabă nervos politicos dacă *ça va...* Și, încă cum, îi zic, zâmbesc monstruos de larg, ea mă imită. Abia acum înțelege că interviul asta nu va avea loc, se strânge în mii de riduri, super încrețite de straturile multiple de fond de ten, pufăie.

-Dacă îmi permiteți, îi zic, cum ziua e lungă, mulți candidați... aveți trei dinți pătați cu ruj...Fuge cumva numai pe tocuri, înalte de peste 10 centimetri, expertă, nimic de zis, către toaletă, greșeala asta de imagine o poate costa mult. Fug și eu mâncând pământul din clădirea de 28 de etaje, peste stradă e un parc plin cu pescăruși gălăgioși. Un bătrân nițel senil le dă de mâncare, chestie total interzisă, mă alătur lui și asta îmi place.

Munca, cel mai bun prieten al omului după câine și pisică a devenit un fel de casă rece. Cui îi place la casa rece, nici mortului cu pricina dar e necesar. Casele astea reci ar putea fi ele mai puțin hidoase, cu siguranță, dar un studiu combinat a dovedit: cu cât mai sinistre cu atât frica mai mare și frica e

Totul. Nu am știut ce înseamnă frica în timpuri tulburi, în plină dictatură. Un fel de adrenalină tâmpită te făcea imun, ce o să ne facă, o să ne omoare pe toți, ne ziceam, chestia asta repetată zilnic și în masă avea un efect energetic uriaș. Știam de unde ne poate veni, știam cine ne pândește, cunoșteam identitatea dușmanului, conta enorm în strategia de supraviețuire. Între timp, Big Brother a devenit sofisticat, a învățat să-și țuguie buzele când bea șampanie și să mănânce icrele negre, nu să le dea pe jos și să le strivească cu piciorul ca pe gândaci. A mai înțeles marele Big că trebuie să ne tina ocupați cu ceva, cu siguranță a înțeles cât de stricați suntem în fapt, cât de puțin ne preocupă să ne punem în oglindă, să ne corijăm, cât de bine ne este cu egoismul din noi, natural, nu-i așa, pe care, în loc să-l sancționezi trebuie doar să-l amplifici, ca un bun *integrat* ce ești. Tu, mulțumit că ai, puțin contează ca avutul ăsta e fals, că ai de fapt datoriile banilor virtuali, cărților de credit, că practic ție nu-ți aparțin decât șosetele din picioare cu condiția ca să le fi cumpărat cu lichid, El, mulțumit că te ține atașat de viciul tău, atât de bine că nici nu simți cum îți roade lanțul, osul... Ce s-ar întâmpla dacă de mâine nu îți vei mai plăti cardul, ipoteca, tu, vecinul, strada, orașul în care locuiești, țara...uite, nu o să se întâmple nimic. Pentru că bani fără valoare se tipăresc oricum, pentru că Marile Fețe Gri, ăia de nu o să-i știm vreodată fac faliment după faliment și iau bonusuri pe ele, pentru că totul ține de un fir de păr din care un singur strat de cheratină mai este întreg, restul sparte, un joc de copii, de-a aprozarul, în care un copil vinde foi de brusture și altul cumpără cu foi de brusture...*brusturele*. Ce rămâne după atâta presiune, după atâta expunere, după atâta ipocrizie...simplu, rămânem noi, abrutizații, de toate categoriile, înghițitorii de medicamente cu tona, reproducătorii unei specii uzate, hormonal trasată invers... nu pe cale de dispariție, orice microb se tine, noi, cortizol urcat în cap și dopamina coborâtă în pancreas, noi, resursele umane, balonații, constipații, depresivii, insomniacii și neempatici atotzâmbitori, noi *frankensteini*-ii up-datați la cosmeticiană și coafor, meritându-ne cu al nostru Sistem într-un acord de harpă cu corzi de mandolină.

PROVERBE ÎN VERSURI

Marcela STRAUA

PROVERBUL

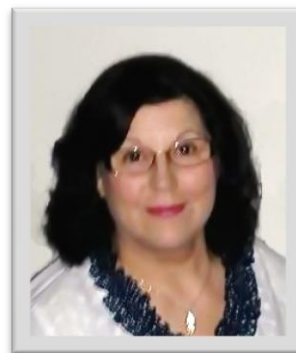
"Spune-mi cu cine te aduni și-ți spun cine ești"
 Citez , iată acum, din proverbe românești,
 E-nțelepciune, aș spune ancestrală, pură
 Unii îi spun folclor, transmis din gură în gură.
 L-am auzit de mică, rămas-a întipărit
 Crescând, verificam mereu, să știu dacă-i greșit
 Și-uluită constatam, de fiecare dată
 C-această zicătoare este adevărată.
 Din căutări nu m-am oprit, deși- ar fi trebuit,
 Am cercetat, am" studiat", aș zice, străduit,
 Doar o dată, am crezut, că nu e bun proverbul
 Dar greșind, am învățat cum se conjugă verbul.
 Vedeam, cum cârtitorii, codoșii, trădătorii
 Emanau de la distanță, le miroseau porii
 Li se citea ura-n ochi, erau fioroși,
 Calomniau și trădau de invidie roși.
 Inventând, instigând, denigrând, zvonuri.. plantau
 Dar în vrajbă si minciună, încet se sufocau.
 Proverbul s-adeverește chiar și-n POEZIE
 Dar unde este har, nu e loc de calomnie.
 Ea pune pe fuga mințile înfierbântate,
 Nu pot, s-o strivească chiar acționând cuplate.

BOBUL DE SPERANȚĂ

Bobul meu de speranță, sădit în primăvară,
 Cu țărâna udată in fiecare seară
 Vegheat cu atenție, ziua si noaptea toată
 Până răsare planta, neglijată odată.
 Am pus boabe de speranță la -ncolțit, ș-altădat'
 Singure, în grădină le-am lăsat și am plecat,
 Dar s-au stafidit și uscat în țărână, n- au dat,
 Se spune că singurătatea nu au suportat.
 Speranța merge mână în mână cu iubirea,
 Doar alături de ea vine desăvârșirea,
 Speranța dă încredere, caută fericirea,
 Perpetuează viața, trăiește împlinirea.

M-AM RUGAT

M-am rugat în dor de Lună
 Să merg cu versul de mână.
 M-am rugat în dor de stele
 Sa scriu poezii cu ele.
 M-am rugat la mare-albastră
 Si la florile din glastră,
 Să mă-nvețe un descântec
 Versul să-l transform în cântec
 Ca să prind al muzei zâmbet,
 M-am rugat si-n somn si-n umblet.
 Inspirând parfum de floare,
 Rimele să mă-nconjoare
 Pașii m-au purtat pe plajă,

Și-am simțit a mării vrajă,
 Fără pană și hârtie
 Am compus o poezie.

TRENUL ALBASTRU

Am lăsat amintirile într-o gară pustie.
 Scrisorile? Bagaje-n colete de hârtie,
 Le-am pus în trenu-albastru cu vagoanele-nchise,
 Biletele? Doar dus, cu-ntoarceri nepermise.
 Oprisem doar o scrisorică în plicul parfumat,
 O ascusesem în seif și-apoi l-am încuiat.
 M-am răzgândit, am scos-o, nu știu unde-a fost pusă...
 Ce- a rămas din iubire? O lacrimă ascunsă.
 În liniștea deplină în nopțile cu lună
 Adun tristețea obosită, lacrima în mână,
 Bat suspinele-n ușă cu regrete amare
 Caută amintirile-n memoria-mi ce doare.
 Scriu versuri pe balcon, la căsuța de vară,
 Nu știu dacă ți-am spus, stau aproape de gară,
 Cu privirea caut trenul, de culoare albastră
 Poate, fără bilet, vine tinerețea noastră....!?

PIZMUIT SI PIZMAȘ...

De ce-ți stă sudat, adevărul pe buze
 Și cuvinte scrise suplinesc tăcerea?
 De ce dansează condeiul printre muze,
 Lipit de mână, nerespectându-ți ...vrerea?
 De ce-nvinuirea-i gata să tășnească
 Și nemulțumirile se vor strigate?
 Dar buzele strânse nu pot să vorbească
 Să refuleze-amărăciuni stocate.
 Ștergi ochii pe furiș dar nu de teamă,
 Să nu-i dai pizmașului, la moară, apă.
 Dacă ești înzestrat..tre' să dai vamă,
 Când dintele invidiei te înțeapă...
 În viața sa, pizmașul nu e liniștit,
 Invidia-l orbește,-l torturează-ncet
 Mereu în căutare-a ceva de pizmuț
 Și-și varsă frustrarea fără de regret.

DIALOG EPISTOLAR TATĂ-FIICĂ

Veronica PAVEL LERNER

M-am despărțit de tatăl meu, juristul Doru Pavel, în 1982, când am plecat în Canada. Timp de 15 ani, până în august 1997, când s-a stins la 89 de ani, ne-am scris cam două scrisori pe lună. Le-am păstrat pe cele peste 350 ale lui. Sunt emoționante și, văzute în perspectivă, dau o imagine nu numai a relațiilor tată-fiică, dar și a situației României după evenimentele din 1989, de la care se împlinesc anul acesta 30 de ani.

Reproduc aici câteva fragmente din scrisorile tatei de după '89.

București, 15 ianuarie 1995

[...] Scrisoarea ta, despre care arăți că a constituit cadoul pe care ți l-ai făcut de ziua ta (o oră petrecută cu mine), a constituit în același timp și un cadou pe care tu mi l-ai făcut mie. Nu numai o oră, ci un timp mult mai îndelungat petrecut alături de tine, acolo unde povestești că ai fost de Crăciun și de Anul Nou. [...] Despre răvașe (îmi trimisese de revelion răvașe pe care le-am citit prietenilor, n.m.), faptul că majoritatea s-a pronunțat când pentru unul, când pentru altul ca fiind cel mai bun, dovedește cât de demodat este procedeul democratic al deciziei prin vot majoritar. La fel e în politică: oamenii votează în majoritate când cu un partid, când cu altul, dar până la urmă constată că toate sunt la fel de proaste.[...]

Descrierea „petrecerii” tale de revelion la H. are calități literare deosebite. I-am văzut pe toți și am simțit atmosfera ca și cum aș fi fost acolo. Aș zice că este o imagine a actualității mondiale. Explozia informațională, ultra-înmulțirea căilor de comunicație, viteza mijloacelor de călătorie, turismul, deplasările pentru afaceri, migrațiunile, toate acestea îi amestecă pe oameni, dar nu-i apropie. Poate, din contră, îi îndepărtează. Cum s-ar zice, în versuri de amor:

Acuma că nimic pe lume nu ne mai desparte

Cu cât ești mai aproape, cu-atât ești mai departe.

Despre preferința ta pentru **tăcere** în loc de dezvăluire, află că și eu apreciez elocvența unor tăceri și oportunitatea unor tăceri chiar neelocvente. Însă Jules Renard, în „Jurnalul” său, menționează despre cineva: „nu vorbește, dar știu că gândește tâmpenii”. Deci, ca să nu se creadă că gândim tâmpenii, ar trebui să nu tăcem.

București, 31 august 1995

[...] D-na P., căreia i-am transmis mulțumirile și satisfacția voastră, îmi spunea că în momentul de față se găsesc aici materiale pentru așternuturi [...] Apropo:

Că fericirea știi s-o prețuiești

Am văzut

Când mi-ai mărturisit ce fericită ești

În așternut.

[...] Aici, perioada așa zisă „de tranziție” își face de cap. Corupția, considerată ca fiind într-un moment de apogeu - **moment** ce durează de câțiva ani- înspăimântă pe toată lumea. Combaterea ei rămâne o problemă dezbătută îndelung, dar nerezolvată.

Citesc acum o carte cu schițe de Cehov. Una dintre ele, cu titlul „Rara avis” (Pasăre rară), scrisă în 1886, ocupă numai jumătate de pagină și înfățișează un mic dialog între un romancier și un detectiv. Romancierul dorește să se documenteze pentru un roman polițist. „Fii bun și du-mă într-o speluncă de bandiți și haimanale”. „Cu plăcere”, răspunde detectivul. „Prezintă-mi vreo două-trei tipuri de criminali!” „Și asta se poate.” „Vreau să mă duci și pe la niște localuri de desfrâu.” „Nu-i o problemă, mergem.” Romancierul îl mai roagă pe detectiv să-i prezinte niște falsificatori de bani, șantajști, escroci, dame de consumație, pești...și la toate astea detectivul răspunde: „Și asta se poate! Cunosc o grămadă dintr-ăștia”. „Și mai am o rugămintă, îi spune la urmă romancierul. Trebuie să arăt în romanul meu și vreo două-trei suflete curate, pentru contrast. Vrei să fi bun să-mi prezinți și vreo doi-trei oameni de o cinste exemplară?” Detectivul ridică ochii în tavan, rămâne puțin pe gânduri, apoi spune stânjenit: „Hm!...Să vedem! Să căutam!”

Credeți că ceea ce era greu de găsit în 1886 este mai ușor de găsit astăzi? [...]

București, 3 noiembrie 1995

[...] Aici inflația avansează cu pași uriași. Regimul capitalist reînvigorat și acompaniat de o corupție abundentă a creat o imensă pleavă de oameni săraci, chiar foarte săraci și o categorie -bineînțele limitată- de îmbogățiți. Realitatea este ilustrată de o mică scenetă pe care am văzut-o la televizor. Doi inși: unul laudă situația actuală, arătând că în sfârșit se găsesc orice fel de materiale fine. Și îl întreabă pe celălalt: „Tu, înainte de 1989, câte cămăși aveai?” „Treii”, răspunde celălalt. „Și acum câte ai?” „Una.” „Și din ce erau făcute cele trei?” „Din poplin”. „Și asta pe care o ai acum din ce e făcută?” „Din cele trei”. [...]

Cum să nu fi adorat un asemenea tată?

OGLINDA GÂNDULUI ȘI A SUFLETULUI

Elena BUICA

Reflecții despre gândurile și sentimentele ascunse prin cine știe ce tainite le trăim în mare parte a timpului nostru. Uneori nu le chemăm, dar alteori vin de la sine și ne trezim cu capul plin de gânduri. Când ni se comunică ceva, atenția se ascute și, în timp ce ascultăm, cântărim în minte valabilitatea acelor informații. La fel și când noi avem de comunicat, căutăm cele mai potrivite forme de a transmite gândurile

cântărind ce, cât și cum trebuie spus. Dacă spunem tot ce gândim și simțim, oricui și oricând, e ca atunci când ne-am expune fără haine în fața lumii. Devenim vulnerabili și ușor de rănit. Dacă suntem de partea cealaltă și ne ascundem gândurile și sentimentele prea mult, ni se taie punțile care duc chiar și la cele mai apropiate fapte și cu care conviețuim. Nu ne mai intră nimeni în casa noastră, nu ne mai oblojește nimeni rănilor când sângerează, nu vedem pe nimeni vibrând pentru noi, așa cum nici noi nu rezonăm pentru nimeni. Cei mai mulți oameni încearcă mereu să găsească linia cea mai potrivită în acest univers de gânduri atât de diferite: simple sau complexe, fulgerări de gânduri sau gânduri stăruitoare, scoase la suprafață sau ascunse, gânduri izvorâte din diferite surse, despre viață și moarte, despre comportamentul semenilor noștri, despre religie, sex, fericire, durere, o listă care pare a fi nesfârșită. Tot ce facem sau nu reușim să facem, toate sunt rezultatele gândirii noastre.

Nu e ușor să găsim cea mai bună linie de comportament, fiindcă adesea există o neconcordanță între ceea ce lăsăm să apară la suprafață și ceea ce rămâne ascuns în interiorul nostru, acele neîmpliniri pe care le trăim cu năduf în deplină tăcere. De multe ori ne vine greu să ne uităm cu toată sinceritatea în propria noastră oglindă. Refuzăm să admitem adevărul, în cazul că îl conștientizăm și îl înlocuim cu o altă față care ne convine mai mult, precum pisica din imaginea cunoscută în care ea se vede leu privindu-se-n oglindă.

Nu există ființă omenească să nu recurgă la asemenea substituiți, numai că acestea sunt distribuite în diferite grade. Fiecare om își construiește un anume contur al personalității și își prefigurează propriul său comportament în societate și tinde să ajungă acolo, dar dorința poate să o ia înainte de a-și atinge acest țel.

Nu de puține ori, ne folosim de autosugestie pentru a ne situa pe acel podium spre care aspirăm. Au dreptate specialiștii în domeniu care afirmă că această autosugestie nu e gândul nostru, ci este glasul celor din jur care așteaptă de la noi o anumită ținută. Preferăm să arătăm altă față, deoarece nu putem să ne asumăm în totalitate responsabilitatea pentru cine suntem cu adevărat. Ne temem că putem fi judecați, că putem pierde stima celor care așteaptă de la noi altceva. E o eternă tăinuire fără sens a unei alte tănuiri.

Pentru că pe lumea asta este posibil să îți îndeplinești dorințele dacă îți dorești cu adevărat, oricât de greu ar fi, oamenii puternici și echilibrați nu se tem să se confrunte cu

adevărul și pentru ținuta lor să îmbrace haina potrivită. Pentru asta, ne trebuie curaj și încredere în sine și, adoptând această linie, devenim și mai puternici și mai siguri pe noi înșine. Cei slabi rămân cu masca falsă pe față și pe sinele lor, dar și departe de a fi mulțumiți de felul cum se desfășoară viața lor și nu de puține ori ajung la depresie sau la acele aspecte ale vieții la care nu mai găsesc soluții pentru rezolvare, împotmolindu-se în rețeaua necazurilor.

Făcând o cale întoarsă pe drumul evoluției vieții mele, am ajuns în perioada adolescenței când trăiam înfiorată descoperirea propriei mele existente și mai apoi, la anii tineretii când făceam efort să-mi construiesc personalitatea, etape de viață când îmi doream cu ardoare ca, de-a lungul vieții, să am curajul să îmi dau toate măștile jos, să mă dezbrac de toate veșmintele false și nefolositoare, să las să strălucească ceea ce sunt eu, cea adevărată. Doream să fiu cât mai aproape de perfecțiune, îmi luasem model moral pe Eminescu.

Dar cum perfecțiunea nu există, ea fiind doar un concept al zilelor noastre, peste ani, mi-a fost dat, mai mult decât credeam, să nu-mi respect crezul propus și pisicuța din oglindă să fiu chiar eu. Sunt și trăsături ascunse ale firii noastre pămâtenne, de care nu avem habar și pentru care nu suntem bine pregătiți să le înfruntăm. Spre finalul vieții, totuși mă simt mulțumită că și la acești ani încă mă întorc cu fața la lumina din anii tineretii pe care o mai zăresc încă. Am învățat să zic mai repede un stop gândurilor mele când mi se arată imaginea pisicuței în oglindă.

Totdeauna m-a stăpânit gândul că atunci când ne purtăm natural, conform cu legile naturii, fără ascunzișuri, nu putem fi luați prin surprindere. Am crezut cu tărie că dăm dovadă de o cunoaștere superioară atunci când înțelegem că tot ceea ce ni se întâmplă este natural și firesc. De aceea, trebuie să facem efortul de a învăța să ne vedem așa cum suntem, să conștientizăm și să acceptăm. Cu timpul și treptat, alegem ce vrem să rămână și cum vrem să ne transformăm.

Reușita depinde de puterea autocontrolului nostru, acea capacitate umană prin intermediul căreia noi ne putem comporta firesc și în fața succesului, și în fața eșecului și putem să păstrăm măsura și la supărare și la bucurie. Cu alte cuvinte, autocontrolul înseamnă stăpânire de sine, fermitate și calm și nu trebuie să-l confundăm cu rigiditatea. Dacă stăpânirea de sine nu este însoțită de bunăvoință, de fermitate și de calm, rezultatele nu pot fi după așteptări. În ceea ce mă privește, când gândurile îmi stau în cumpănă, simt cum pisicuța din oglindă îmi vine în ajutor.

POEZII BASARABENE

Lilian CUREVICI

Octombrie divin...

...Ador nespuns rugina octombrină,
 Mai suplă nu-i nimic în astă lume,
 Ce-mprăştie lumina sa divină
 Pe satul meu, pe vale şi coline.

Foşnesc cei patru plop în vârf de deal,
 Pe unde mic copil umblam descult,
 Voiam să-i înţeleg, ce vorbă-aveau,
 Aş sta şi azi într-una să-i ascult.

Căci m-am născut şi eu în miez de toamnă,
 Când tata a sădit gutuiul meu,
 Ce-şi pleacă tot mai greu gălbuia roadă,
 Voind să i-o culeg, anume eu...

Mă tot aşteaptă nucul lângă poartă,
 O, Doamne, dacă-ai şti ce nuci avea,
 Ai fi schimbat la ambii dubla soartă –
 Să fiu şi eu, şi nucu-n ţara mea...

...E în rugină codrul, e şi via,
 Încet coboară strugurii în beci,
 Unde cinstim cu toţi omenia
 La un păhar de vin sau poate...zeci.

Pe prispă, tatăl meu, trăgând o pipă,
 Privind la nuc, gutui, apoi spre cer,
 În fiecare toamnă-ar vrea să-mi zică,
 De a greşit, mă roagă să îl iert.

Şi mama tot priveşte la porţiţă,
 Poate-ntr-o zi va-ncepe-a scârţâi,
 Intrând pe ea cea dulce nepoţică, –
 Doar într-o clipă, ani va-ntineri!

...De-i tristă undeva culoarea toamnei,
 Oricum, ea poartă-n sine-un semn sublim,
 Căci reînvie cea căldură-a mamei
 Şi casa, unde vin să mă închin...

...Iar nucul şi gutuiul, Doamne, iartă,
 Te rog, să-i ţii, cât poţi, poate curând,
 În ziua fericită, lângă poartă,
 Pe unul şi pe altul...să-i cuprind.

Rugina codrului...

„Atât de fragedă te-asemeni...”, -
 Scria Luceafărul cândva,
 O zic şi eu, în calea vremii,
 Când toamna-ncepe-a lăcrăma...

O fi mireasma de cireşi
 Îmbătătoare-n primăvară,
 Dar tu mereu în cale-mi ieşi
 Atunci, când codrul frunza-şi doare.

Căci sunt şi eu crescut prin vii,
 Prin codrii ruginiţi de Soare
 Şi tot aştept...’’să-mi vii, să-mi vii’’,
 În braţe veşnic solitare...

O, Doamne, Te implor, să-mi ierţi
 Cea viaţă, de-a părut trădare,
 Urmând potecile mai vechi,
 Ce-mi tot păreau mărgăritare...

Vreau doar să ştii, că mai iubesc,
 Rugina codrului din vale,
 N-am cunoscut mai mult ceresc,
 Ca chipul tău, ce-i ca o floare...

N-ar trebui deloc să-mi plâng
 Ce am pierdut doar într-o clipă,
 Chiar dacă rănilile mă frâng,
 Mă zbuciumă şi mă risipă...

Sper, să-ţi rămână amintirea, -
 Am vrut cândva să-ţi luminez
 Cu-al toamnei galben fericirea,
 Nici gând n-aveam să te trădez...

În rest, te las în voia toamnei,
 Ce-i splendidă, chiar peste ani,
 Argintul vremii să ţi-l toarne
 Până la vârf, doar...în păhar..

Şi mă închin l-al tău Luceafăr, -
 Ştia El bine, când scria,
 Cea pană-a sa oprit-a-şi pasul,
 Venind şi-n...poezia mea...

Cămaşă pentru tata...

Cămaşă pentru tata am luat,
 De cea cu flori, cum se purta prin sat,
 Brodată, fir cu fir, în vii culori,
 Căci se-mbrăca mai mult de sărbători.

Mă tot uitam să-i fie pe măsură,
 Căci anii trec, iar viaţa nu se-ndură,
 Ne fură zile şi-n toiag ne-apasă,
 - O, Doamne, totuşi, viaţa e frumoasă!!!

...Primită-a fost cămaşa, tremurând,
 Bătrânul tată-ndată-ntinerind,
 La piept a strâns-o şi-n emoţii mari

Făcură semn spre bravii lăutari.

Și s-a încins cea horă-n sat, măi frate,
Toiagul a zburat cât mai departe,
Jucau săteni, cu ei juca și tata,
De chiote se înroșă și vatra.

...Era o seară mult prea minunată,

N-am mai văzut ceva o altădată,

Un sat se întreba : Ce-o fi cu tata?

O fi din nou bunel, mărită fata?

Se terminase hora-n dimineață,
Cei mai bătrâni plecară toți la piață,
Doar mici nepoți înconjurau pe tata
Privindu-l curioși cum râde-i fața.

-De unde-atâta har îl ai, bunele,

Căci ani de zile tot priveai la stele?

Bunelul, rușinos, se scărpină la ceafă :

-Păi, e de vină doar acea...cămașă.

La sfat cu Ștefan...

...Măria Ta, ce dormi în Putna,

Dorim noi, mulți, să Te-trebăm

Cum poți să fii o viață sluga

Acelor, ce te vor harem?

De veacuri turcu-ți fură spada
Cu frica-n sân, să nu revii,
Rărind în neamul său de hoardă,
Dând jos și careva chilii...

Azi iarăși nu ne vor muntenii

Zicând, că suntem lași, păgâni,

Nu ne mai vor nici ardelenii,

Căci nu mai văd în noi...români.

Nu mai cunoaștem nici noi singuri
Ce-am fost, ce suntem, ce vom fi,
Trecut-am de la nai la...linguri
Sub care neamul îl hulim.

Azi panglici sumbre, „colorado”,

S-agață-n loc de tricolor,

Cu steagul roș întreaga-mi stradă

Se-ndeamnă-n lupta-i...pe cuprător.

Pierdut-am mințile cu toții,

Și mai bătrâni, și mai nepoți,

La cârmă ridicam doar hoții,

Din țară facem doar...negoț.

Rânjesc pământu-ți și ungurii,
Secui, moscali, tot fel de neam,
Ne înjosesc chiar găgăuzii
Și-n zi de Paști, și-n zi de Hram...

...Târziu ți-a fost întoarsă spada,

Pe mal de Nistru, sorocean,

Când este doar bucăți ograda,

Iar Prutul taie dur un neam.

N-o poate mânuși nici unul,

De când Te-ai stins, Măria Ta,

Ne poartă vântul, ca zăludul,

Dar niciodată-n țara Ta.

Căci risipit-am toți, cu anii,

Și casă, masă, dor de neam,

La modă sunt doar...gologanii,

Demult nu știm ce-i buzdugan...

Ne spui, ce-ar trebui să facem,

Să revenim în vremea Ta,

Să fim nu gloată, dar cea oaste,

Ce țara-și poate apăra?!

Tot stăm...

Stă steagul țării mele la pământ,

Stau sufletele noastre umilite,

Căci ne-am născut cu viața în mormânt,

N-având vreodată clipe fericite.

Stăm secole sub cizmă, în opinci,

Uitând mândria, vitejia sacră,

Chiar de ne doare trupul stăm..., cumiști,

În loc de vin servim doar...poamă acră.

Se pare, că și mintea a-nghetă

De frica grea a marilor Siberii,

Creând neobosit un „stat”...în stat,

Ce-i amețit de câteva decenii...

Stă sabia lui Ștefan mult smerită,

Va rugini cândva, n-având nihai oșteni,

Stă Putna solitară, amărâtă,

- Treziți-Vă odată, moldoveni!!!

...Ce-a mai rămas în noi, ca să mai doară,

Când tot în jur e numai mărăcini,

Când libertatea e primită ca povară,

Iar pâinea e mai dulce la străini?!

O, Doamne, varsă raza Ta de Soare

Pe minți întunecate zi de zi,

Ce nu cunosc orgoliu să coboare,

Decât o țară-n șapte a-mpărți...

Mai adă-i, Doamne, lângă cruci, icoane,

Să-și țină lumânarea în genunchi,

Căci sârma de la Prut prea mult ne doare, -

O umbră nu se caută la trunchi...

EMINESCU PRINTRE NOI

Corina Diana HĂIDUC

Montreal, 22 septembrie 2019. Comunitatea românească a avut parte de un eveniment istoric cu încărcătură emoțională.

În dimineața zilei de duminică, în fața Casei Române de lângă Catedrala Buna Vestire trona bustul în bronz al lui Mihai Eminescu, pus pe un soclu înalt și înconjurat cu flori. Era încă acoperit și panglica tricoloră aștepta să fie desfăcută. Mulțime de oameni se adunau și

așteptau emoționați cu ochii țintă la el.

Dl. Leonard I. Voicu împreună cu părintele paroh Liviu Alexandrescu au eliberat panglica, pânza a căzut și Eminescu nostru a apărut în toată splendoarea creației minunate a sculptorului Petru I. Birău. Lumea a aplaudat emoționată. Am semnat împreună istorie. Un moment important din istoria comunității românești la Montreal. Eminescu printre noi. Cu noi. Pentru totdeauna.

Binecuvântarea bustului marelui poet național a fost făcută în cadrul unui ceremonial religios de pomenire la cei 130 de ani de la trecerea lui în veșnicie.

Preotul Liviu Alexandrescu a declarat această zi de 22 septembrie ca fiind „ziua eminesciană din istoria Catedralei Buna Vestire și a întregii comunități românești din Montreal”. Cineva întreba dacă era necesară încă o statuie al lui Eminescu la Montreal și de ce la biserică. Răspunsul plin de înțelepciune a preotului a venit ca un exemplu pentru toți: „Fiecare biserică ar trebui să aibă o statuie al lui Eminescu”. Simbol național, simbol al culturii românești.

O masă tradițională românească la Casa Română a încheiat acest frumos eveniment, iar tânărul pianist Theodor Coza ne-a încântat cu câteva piese de muzică clasică.

Dl. Leonard I. Voicu, președintele Asociației Canadiene a Scriitorilor Români (ACSR) și președintele Cenaclului Eminescu, a dorit prin această donație generoasă să sublinieze și aniversarea a 18 ani de la înființarea asociației scriitorilor. La mulți ani!

De multe ori ne dorim să fim contemporani cu artiștii epocii, să-i atingem, să le descoasem sufletul, să aflăm ce gândesc și cum creează. Astăzi am avut plăcerea și onoarea să cunosc creatorul operei ce a stat în atenția tuturor.

Dl. Petru Ilie Birău, poet, sculptor, artist prin excelență, prin dezvelirea astăzi a bustului lui Eminescu, am trăit cu toții un moment istoric de excepție. Suntem onorați să vă avem printre noi. Ca și anul trecut prin vernisajul de pictură, surprindeți și anul acesta prin originalitate. Felicitări!

- Cum a luat naștere frumoasa colaborare și prietenie cu dl. Leonard Voicu, al cărei rezultat l-am văzut astăzi?

- Și eu mă bucur mult că am ocazia să fiu iarăși în mijlocul comunității românești din Montreal.

Prietenia cu dl. Leonard I. Voicu a luat naștere în anul 2017, când am realizat grafica pentru coperta romanului domniei sale „Surorile”. În același an ne-am întâlnit la București, cu prilejul lansării romanului, apoi mi-a propus prezentarea unei expoziții personale la Casa Română din

Montreal, proiect care s-a materializat, așa cum știți, în anul 2018, iar anul acesta a venit din partea sa inițiativa realizării bustului lui Mihai Eminescu.

- Cum priviți locul amplasării lucrării dvs? Ați fi văzut-o în altă parte?

- Locul amplasării nu a fost stabilit aleatoriu. Dl. Leonard I. Voicu a căutat diferite amplasamente, până când, în cele din urmă, s-a hotărât pentru așezarea bustului pe Bulevardul Christophe Colomb, în spațiul liber din fața Casei Române, lângă Catedrala Ortodoxă „Buna Vestire”. Am fost de acord și mai târziu am realizat că împreună cu cele două edificii formează o trinitate, reprezentând Divinitatea (Biserica), comunitatea românească (reprezentată prin Casa Română) și cultura românească (simbolizată prin exponentul său cel mai reprezentativ, Mihai Eminescu). Interdependența aceasta dintre credință, comunitate și cultură formează spiritualitatea fără de care un popor nu poate dăinui. Astfel că nu văd un alt loc mai bun decât acesta, pentru monumentul lui Eminescu.

- În palmaresul dvs, ce alte busturi de personalități ați mai realizat?

- Specializarea mea este pictura, dar ca orice artist care se vrea complet, de-a lungul timpului, am lucrat și sculptura. Am realizat portretul scriitorului Ion D. Sîrbu în lemn, bustul lui Brâncuși în gips și acum, la solicitarea d-lui Leonard I. Voicu, bustul lui Eminescu, care a fost turnat în bronz. Cred că este cea mai complexă și bună lucrare a mea de până acum.

- Cum ați simțit comunitatea românească din Montreal, prin reprezentanții săi aflați astăzi la eveniment?

- Am avut bucuria să cunosc aici oameni de cultură deosebiți, cum sunt Părintele Paroh Liviu Alexandrescu, dna Cătălina Stroe, scriitoare valoroasă, vicepreședinta ACSR, cunoscutul poet George Filip, care mi-a acordat o diplomă și o medalie aniversară, cu ocazia dezvelirii bustului, pictorița Rodica Vinca și să nu uit, o speranță a noastră, a tuturor, pianistul Theodor Coza, precum și mulți alții. Am simțit comunitatea românească vibrând la tot ce înseamnă cultură, limbă și suflet românesc.

- Acum, la sfârșitul acestui eveniment grandios, ce emoții ați cules? Ce sentimente va încercă?

- Sunt încă marcat de emoțiile transmise de cei aproape 200 de români care au aplaudat frenetic atunci când l-au văzut pe Eminescu întruchipat de mine și plec cu bucuria că, prin generozitatea domnului Leonard I. Voicu, împreună cu acest bust, am putut să las aici o părticică din sufletul meu.

- Mulțumesc si sejur plăcut la Montreal, având o gazdă atât de primitoare ca familia Voicu.

- Și eu vă mulțumesc pentru acest interviu și doresc mult succes ziarului Accent din Montreal, și personal dumneavoastră, stimată doamnă Diana Haiduc, pentru aportul ce-l aduceți susținerii culturii și limbii românești.

Închei aceste rânduri cu bucuria în suflet că am văzut unire în acțiune, că au fost prezenți la acest eveniment președinți de asociații culturale din Montreal și că mass media ne-a susținut (presa scrisă, radio, televiziune). Felicitări și mulțumiri tuturor! Împreună!

PICTORIȚA DOINA FALCON - DESPRE PROCESUL CREAȚIEI

Eva HALUS

În seria de interviuri cu pictori, pe care le-am publicat în revista *Candela de Montreal* în ultimul timp, acest articol, tot despre o pictoriță în plină ascensiune, și anume Doina Falcon, se axează pe o analiză succintă a stilului *Doinei Falcon* și a noutăților cu care vine după numeroasele sale peripluri în Europa și Orientul Mijlociu.

Doina Falcon, pictoriță cu numeroase expoziții la activ, care face parte din grupările de artă *The Artists Circle of the West Island*, *TRAM* (Table Ronde sur les Arts de Ville de Mount-Royal) și *The Art Association of Beaconsfield*, a expus între 12 august și 9 septembrie 2019 în Pointe-Claire, alături de David Epstein, la Studio 77, restaurant cu galerie de artă, proprietatea dl-ui Epstein, *Abstract Works/Opere Abstracte*.

David Epstein, pictor autodidact, și-a creat un stil personal, semi-abstract, în care balansează reprezentări figurative cu explozii cromatice, care par să curgă în râuri de lumină pe pânză. Deosebit și plin de particularitate.

Doina Falcon, după trei expoziții solo în acest an, *Entre Nous/Între noi*, la Trestler House, între 17 ianuarie și 17 martie, *Colourful moments/Momente colorate*, la librăria Kirkland, între 18 martie și 17 aprilie și *Mes amis ailes/Prietenii mei cu aripi*, (cu picturi de păsări), la Vitrina ARTTRAM din Centrul de recreație TMR, între 5 iulie și 2 august, apoi 3 expoziții colective, câte una cu fiecare din asociațiile de artiști din care face parte și o expoziție în *Duo* (alături de pictorița Laura Holland) la *ARTelier du Village*, în Point-Claire, a creat o serie de tablouri noi pe care le-a expus în duo alături de artistul David Epstein, la Studio 77, restaurant și galerie de artă aflată în Pointe-Claire, care are ca expoziție permanentă picturile plein-air ale artistului Helmut Langeder. Expoziția a debutat în data de 12 august, a durat până pe 9 septembrie 2019, cu un vernisaj organizat pe 17 august.

Lucrările Doinei Falcon au adesea o tentă realistă sau expresionistă, însă de data aceasta artista a deschis o poartă spre abstracționism, prezentând în jur de 20 de tablouri, majoritatea de dimensiuni mari, create cu gesturi spontane și culori saturate, întinse cu generozitate de spatula artistei. Orientarea aceasta spre expresia abstractă, vine natural, ca un rezultat al expresionismului plin de culoare, cu care tatonează mai de demult, care expresionism acum devine și mai concentrat, mai epurat de formele reale, respectiv impresiile pictoriței fiind decantate într-o substanță mai concentrată, de un estetism mai concis, ca și cum și pe pânză ar alege numai trăsăturile esențiale ale subiectului pe care îl studiază.

În pictura sa găsim conotații filozofice, aluzii la diverse mituri și tradiții spirituale, explorări a unor întrebări

fundamentale: *Cine sunt eu?* (24"x20", ulei pe pânză), *Ascensiune* (36"x48", acrilic pe pânză), *Înger* (36"x18", acrilic pe pânză), *Derviș* (36"x18", acrilic pe pânză) și *Capricorn* (16"x20", acrilice pe pânză).

Spre exemplu, pentru a ilustra mai bine noutatea din stilul Doinei Falcon, cu trăsăturile menționate mai sus, dacă analizăm lucrarea *Înger*, (în imagine) ne izbir de redarea flu a formelor, care păstrează totodată imaginea unui înger. Culoarea roșie, a pasiunii, care constituie fundalul este brăzdată de linii care formează sugestia conturului într-un registru *văzut și aproape nevăzut*, dându-ne impresia unui înger surprins în zbor, în mișcare, chiar în secunda în care acesta întoarce capul spre noi.

Iar cu lucrarea intitulată *Capricorn*, Doina Falcon pășește definitiv pe urmele pictorilor abstracti, cu o foarte frumoasă compoziție (în imagine), care evocă semnul astral.

Îată ce ne spune Doina Falcon despre arta ei și procesul de creație:

„Arta mea este spontană, fie o reflectare a lumii exterioare în interiorul meu, sau o explozie completă a imaginației. Procesul meu creativ este o călătorie continuă; un moment inspirant: imagini amestecate cu impresii de mișcări, tranziții, voiaje; reprezentări alegorice ale unor probleme filozofice care mă frământă, a unor personaje imaginare sau reale care m-au marcat; impregnate de culori, lumini și umbre, parfumuri și muzică care sunt plantate în memoria mea ca o sămânță. Această sămânță germinează și crește într-un mugure care evoluează într-o floare frumoasă. Când ideea creatoare a ajuns la maturitate, sunt gata să mă desfașor și mă aflu în fața pânzei. Din acest moment procesul de creație devine fluid, chiar dacă durează ceva timp până când sunt mulțumită. Este un proces evolutiv, pânza se schimbă continuu, transformându-se uneori dramatic până când versiunea finală satisface sufletul și ochii.

Pentru mine, procesul de pictură este un act de creație, o experiență fericită. Este o meditație, un proces de concentrare completă. Creațiile mele sunt diversificate, folosind deseori spatula, îmi place să fiu ghidată de un gest spontan și să experimentez: încerc diverse combinații de culori, texturi și suporturi: ulei, acril și pastel, cu tehnici mixte: hârtie, frunze, nisip, flori, pastă de modelare, pe pânză, lemn sau hârtie. Această abordare surprinde cel mai bine spontaneitatea emoției, calitatea autentică a sentimentului. Dorința mea este să-l aduc pe spectator să se bucure de momentul prezent, oferind prin creația mea, acces la sclipiri ale imaginației mele, sau la oglinda mea interioară care reflectă realitatea externă.”

Pictori preferați:

Marc Chagal pentru imaginația debordantă, personajele imaginare, utilizarea recursivă a simbolurilor și coloritul de excepție.

Gustav Klimt pentru așa numită "Fază aurie", perioada în care în paleta sa cromatică predomină auriul, folosirea intensă a foitei de aur, includerea motivelor geometrice și florale și mai ales folosirea imaginilor alegorice.

Vincent Van Gogh pentru galbenul inconfundabil, pentru vopseaua groasă, abundentă cu care pensula atinge pânza, pentru fluiditatea și compoziția tablourilor sale.

Doina Falcon a studiat la școală, în România, pictura 4 ani cu Octavian Olariu, sculptor cunoscut la Montreal. Din 2005 în 2007, a luat cursuri de pictură în ulei și acrilic cu Mustafa Ghulam la Centrul Cultural Pierrefonds. În prezent, talentul ei se îmbină și cu multă practică.

Expozițiile la care Doina Falcon participă în luna octombrie sunt:

- Salon de arta ARTTRAM – la Primăria Mont-Royal
- Salonul de toamnă al Asociației Artiștilor din Beaconsfield – la Centennial House

...unde puteți veni să îi vedeți picturile și să o susțineți ca artist din comunitatea noastră.

Doina Falcon - Palete de culoare

Imagine Doina Falcon răspunde Evei Halus în interviul pentru K2-TVRO, 2014, youtube (<https://www.youtube.com/watch?v=EcKu1XRvqCE>)

Doina Falcon - ASCENT
Acrylic on canvas 36"x48" SOLD

(<http://www.doina.ca/abstract-art.html>)

ARMONII DE TOAMNĂ

Lia RUSE

E TOAMNĂ, TOTUȘI

Mai este pictată vremea-n dumbravă
 Și... clipele nu se grăbesc deloc,
 Lumina străvezie și suavă
 Coboară dintr-un ochi slăbit în foc.
 Aerul, parcă, e-ncălcit în lână,
 Se instalează nostalgia din zori,
 Concertul „cri” sub lună bătrână
 Ne prinde,-n trecut, cu-atâția fiori!
 Tălăngile n-au coborât din ceruri...
 Se coc iubirile noastre în vis,
 Zilele curg în prea multe feluri
 Și echinocliul a trecut precis.
 În dor, de dor, miroase-a tufănică,
 Potecile își caută iubiți...
 De ce nu am pleca, la o adică,
 Ca altă dată,-n dumbravă-, grăbiți?

.....
 Rămână acest timp frumos în toamnă!
 În suflet cresc nerostite cuvinte...
 Am să le scriu!... Trecutul mă îndeamnă.
 Cum a fost?! **eu,.. încă**, mai țin minte!...

ARMONII DE TOAMNĂ

Și... te privesc, în clipă, cu ochii strânși încet
 Uluitor de lină, cu amețeli ca vinul!
 Vântu,-n vârtejuri tandre, e-n foi de pom coche,
 Desfășurată doamnă, dulce îți e pelinul!
 Eu mă îmbăt cu tine din boabe mov și albe
 În siguranța plină de sub destinul vieții,
 Mirare e-n mine, lumină ca de salbe
 Pe vremea argintie din dorul dimineții.
 Când tu te-ai furișat pe o filă-n calendar
 În care-mi ascusesem singura iubire,
 Mi-ai prins în ochii negri privirea lui de jar.
 Ca un zefir prin frunze-am tresărit pe lire!
 Am viața colorată de tot ce e al tău,
 Aleargă mânji prin sânge când revii agale...
 Iubesc cu dor trecutul și nu îmi pare rău
 O,.. visele parcă-s trecute prin petale!
 Atâta duioșie-o zboară numai vântul
 Sau frigul târându-și dâra norului lichid,
 Toamnă! Te voi iubi cât mă ține pământul
 -Trecut arat în suflet în care mi te-nchid-

SEPTEMBRIE COBOARĂ

Vara a plecat iar, prin frunziș sonor,
 Cu gând de umbră plumbuind grădina,
 Pentru anotimpul nostalgic, curgător ...
 Atras este ochiul, scămoasă e lumina !
 Deschid o clipă dulce și tot privesc:

Livada-i colorată și mlădie
 Septembrie coboară-ncet și, mi-amintesc,
 Buimacă plutind într-o vară târzie,
 Cum chipurile toate în umbră se topesc,
 Cum este ars sufletul meu de dor,
 Cum pâlپând grămezi de frunze se ivesc
 Și-o zbatere, simt iar, în trupul lor!
 Ușor reintru-n amintiri uitate...
 Oboseala vremii curge pe câmpie
 O, echinocliul marginea-și sfășie
 Cu poticneli de lacrimi înnodeate.

OCTOMBRIE

În aurul moale de-amiază,-n livadă
 Se cântă, din ramuri romanța...și cum
 Firele de beteală stau să cadă,
 Sfiosul zefir abia, șoptește-acum.
 În umbra ce scade ușor, aiurând
 Timpul vopsește... o frunză,... o floare
 Alegând o șatirată culoare,
 În ținutul tandru-al mătășii căzând.
 Mai dulce, mai duios decât e-n fire,
 Octombrie, ușor, intră în suflet.
 Blândețea lui împrăstie iubire
 Și nu se satură de-atâta umblet.
 Pomii încep să facă reverențe,
 Peste ierburi se revarsă voaluri gri,
 În zefir se-ncurcă-atâtea zdrențe!
 Apare focul din brumele târzii...
 Au rămas doar niște lămpi într-un gutui
 Ce-așteaptă vremea gri, să lumineze!
 Sub privirea tandră-a ochilor verzu
 Umbrele-ncep să se extazieze...

BRUMĂREL

Atâta nostalgie țâșnește doar în toamnă
 Și dragostea urcându-și dorința într-un vis...
 O, cât de iute te transformi, cernită doamnă,
 La fel ca ploaia asta în care te-ai închis!
 Clipele toate-s rătăcite-n tot ce e al tău,
 Iar numele-ți e parcă -o sclipire- de argint
 Și zboară foi prin aer și cad apoi în hău
 Rânind cu dor privirea -imitând un alint-...
 Când ai venit cu frigul pe clipa de-nnoptare
 În care ți-ai prins stele pe rochița ierbii,
 Înveșmântându-te în smalt de sărbătoare
 Fiori m-au zguduit precum aleargă cerbii.
 Mă tot îmbăt cu tine din cupele-amintirii,
 Iar toate aceste vise ce țin de adăpost
 Rămân o bucurie pe calea iubirii
 -Într-o poveste scumpă ce încă n-a mai fost-
 Acum, te simt pe umeri! Sau doar te-am inventat?
 E-o vreme-a risipei și-a setei de lumină

Și frigul tău îmi urcă,-n sânge, timpul repetat,
Toamna mea de ploaie, de vânturi și de vină...

PĂMÂNTUL S-A TREZIT DESCULȚ

Vremea se strânge la poalele zării...
Pe trepte mici a coborât înaltul
Prin cerul topit de gândul plecării,
Blând, soarele își potolește saltul.
Țâșnesc imprevizibile sunete
Duhuri se ciocnesc știrbind din culoare,
Zile uscate curg -peste suflete-
Târând prin iarbă umbre visătoare.
Pământul s-a trezit descult, în privire
Și-n miezul luminii se tăvăleşte.
Dimensia inimii, în iubire,
Parcă se umflă, parcă se topește.

Dorința de-a păstra totul în vară
În golul căreia visul se-aruncă,
Prin versuri, pentru-a nu știu câta oară,
Tresare într-o deplină poruncă...
Nerăbdătoare, toamna în mersul ei
Cât o bătaie lungă de aripă,
Îmi prinde rima în cod știut de zei
Lăsând vecie-n fiecare clipă...

.....
Lunec prin visul cu aripi suave,
O,.. ce dor mi se făcuse de tine!
Te pierdeam și,.. clipele erau grave...
Tu?... cum, când ai apărut lângă mine?!

2002Desen DecaR

La sosirea toamnei, amintire de la Tabăra de vară „Sfânta Maria” – 2019, Saint Sauveur, QC

(<https://bunavestire.ca/2019/07/15/tabata-de-vara-2019-album-foto/>)

STAREA DE NEMURIRE ȘI CONSECINȚELE EI JURIDICE

- E s e u -

Cătălina STROE

Când ești muritor, nu te plictisești, pentru că muncești, plătești și te enervezi! Te enervează politica, traficul, starea vremii, manipulările pe care le simți "în toate".

Omul muritor, prin naștere, căsătorie, înavuțire și moarte, a generat un sistem nemuritor, ca un GOLEM care produce teroare – BIROCRAȚIA!

Uneori ajungi să te gândești dacă moartea este un drept sau o

obligatie?

Starea de nemurire s-ar putea să fie foarte plictisitoare! Nu poți să mori de foame, de frig, de frică, pentru că ești ... nemuritor!

Dar unde se oprește nemurirea: la tinerețe sau la bătrânețe? Se pare că totul este „la pachet”: viață fără de moarte cu tinerețe fără bătrânețe!

Dacă, printr-un miracol, s-ar recupera capacitățile pierdute atunci când ființa umană „s-a golit de cer”, de esență, de energia divină, guvernele ar pierde multe ministere care ar dispărea rând pe rând.

Telepatia, comunicarea la distanță prin puterea minții, ar face inutil un minister al tele-comunicațiilor.

Teleportarea, transportul de obiecte și persoane, realizat în mod instantaneu, cu mijloace biologice proprii, ar duce la dispariția ministerului transporturilor. Nu am mai plăti pentru șosele, căi ferate, companii aeriene și nici pentru benzină.

O astfel de situație ar produce foarte multe schimbări și perturbări în viața socială, privită din perspectiva prezentului.

Din acest motiv, toate informațiile privind SURSELE care ar putea produce o regenerare fiziologică și ar putea induce o stare de nemurire, au fost ascunse și interzise oamenilor muritori, fie ei „mulțimi”, personalități, lideri sau vedete.

O legendă spune că „în Centrul Vechi din Bucegi, chemați de Sfinx, strămoșii noștri știau a se face NEMURITORI!”

Izvoarele cu apă vie, aflate la peste 1.300 metri altitudine, în Munții Bucegi, se aprovizionează dintr-un lac subteran, misterios, care își are sursa parcă „în infinit”, de unde își alimenta nemurirea Zamolxe

Zona numită „Șapte izvoare” se întinde pe **Valea Ialomitei**, între Lacul Bolboci și Scropoasa.

Cercetători români și străini au constatat că apa trece printr-un câmp magnetic local, care îi ordonează structura moleculară până la o stare ideală. Izvoarele parcurg și un zăcământ de argint care împiedică dezvoltarea bacteriilor, efect care o face unică în lume, având caracterul apei sfințite – tămăduitoare și energizantă.

Serviciile de informații ale NATO au aflat de apa cu proprietăți magice, care iese dintr-o stâncă, din munții aflați la 13 km de Comarnic, din izvorul „Șapte bolovani” și au solicitat îmbutelierea și distribuirea ei trupelor militare aflate în misiune în România.

Un simbol al celor șapte izvoare a fost găsit și pe scuturile dacice.

Cu mijloace sofisticate de investigații, din sateliți sau de la sol, s-a stabilit, de către specialiștii în domeniu, că în zona Vârful Omu' și a Sfinxului din Bucegi se află un puternic centru de emisie energetică pozitivă al Terrei și, în plus, întreg arcul Carpatic este străbătut de tuneluri secrete, legendare, conectate cu alte locuri misterioase din lume – Sfinxul din Egipt, etc – care se deschid și se închid **energetic**, după niște bioritmuri secrete, cunoscute doar de inițiați.

Așa cum se sugerează prin sloganuri: „pentru o viață sănătoasă consumați zilnic legume și fructe”, pentru că în țesutul lor capilar au acumulat apă vie, în lumea celor inițiați se spune că pentru o tinerețe veșnică trebuie să se consume, la intervale regulate de timp, pulberea albă de aur monoatomic.

De-a lungul vieții sale misterioase, întinsă pe sute de ani, Contele de Saint Germain, născut în Transilvania, nu a fost văzut în public consumând alimente, ci numai un praf alb dintr-o micuță tabacheră, adică pulbere de aur coloidal, secretul alchimistilor.

Pulberea de aur stimulează fluxurile energetice la nivel celular și neuronal, îmbunătățește capacitățile mentale și le dezvoltă pe cele senzoriale, având o deosebită influență asupra ADN-ului uman.

În țările arabe foarte bogate, la prețuri confidentiale, se poate consuma o cafea cappuccino pudrată cu acest tip de aur comestibil.

În anul 2003, în interiorul Munților Bucegi s-a descoperit un vas în formă de amforă care conținea un praf alb, o pulbere cu o structură cristalină necunoscută. Aurul monoatomic este un conglomerat molecular cristalin compus din atomi singolari de aur.

Zăcămintele mari de aur din munții României au efecte foarte benefice asupra teritoriului și locuitorilor lui.

Aurul reprezintă „lumina condensată” și din acest motiv a fost asociat cu Soarele.

Există, așadar, o Românie **magică**, cu zone pe care este bine să le frecventezi, din când în când, pentru o reîncărcare energetică, o Românie **rurală**, în care este bine să te relaxezi, din când în când, ca să nu uiți tradițiile naționale, o Românie **regală**, pe care este bine să o vizitezi, din când în când, ca să fii inițiat în valorile universale și o Românie **urbană**, din care este bine să evadezi, din când în când, ca să nu pierzi contactul cu sursa superioară de vitalitate și claritate mentală – **NATURA!**

Mediul urban este un mediu artificial, care emite constant radiații nocive, electromagnetice, o pânză invizibilă care ne înconjoară zi și noapte, pe noi și jucăriile noastre preferate (telefoane, calculatoare, televizoare, aparate electrocasnice), de la birou în bucătărie și din salon până în dormitor.

Noapte bună și somn ușor!

Când ești muritor nu te plictisești, pentru că muncești, plătești, te enervezi și ești liber să visezi... la nemurire!

POEZII
Camelia ARDELEAN

Rondelul curcubeului

La margine de curcubeu
E o coloană de lumină;
Acolo îngerii se-nclină
Sub pavăza lui Dumnezeu.

În căutare de arheu,
M-am strecurat ca o felină –
La margine de curcubeu
E o coloană de lumină.

Captivă-n răvășitul eu,
Cu-n genuncherea în ruină,
Despovărată-s în surdina
De învelișul de ateu,
La margine de curcubeu...

Rondelul pașilor de lut

În lumea pașilor de lut,
Pe ulițe de timp uitate,
Extrag din clipe nestemate,
Sfidând milenii decăzut.

Plăceri cu chip de Belzebut
Te imitau, eternitate,
În lumea pașilor de lut,
Pe ulițe de timp uitate!

Cu îndrăzneală de mamut
Ce deborda de-aviditate,
Vănam iluzii vinovate
De pe un gând contrafăcut,
În lumea pașilor de lut...

Sub scânteierea florii de gutui
(sonet)

Sub scânteierea florii de gutui,
Am decupat simțirile de ceară,
Ce mi-au lăsat nervurile să doară,
În desfrunziri cu gustul amăru.

Și domolind silabe-n călimară,
Am cutezat, în vise albastrii,
Să îmi agăț iubirile în cui,
Ca pe-o ebôșă palidă, neclară.

Când degustăm himerele în doi,
Precum o pâine coaptă-ncet pe vatră,
Sau înotăm prin lanuri de trifoi,

Sărind pe nenoroc, din piatră-n piatră,
Ne aruncăm în patimă mai goi
Decât un strop de ploaie în polatră...

Torent
(sonet)

În gol se-aruncă azi privirea mea,
Ca un torent zdrobit de o cascadă
Ori ca un munte în deingoladă,
Pe care-un curcubeu ar acosta.

O nouă, implacabilă dovadă
Că mi-ai ucis un colț de brumărea,
Cu gerul ce-n bucăți o sfâșia,
Sfărâmă-n mine-o veche baricadă.

De ce să-mi urlu patima-n poeme,
Să-nduplec ploi ca să anim copaci,
S-atrag din întuneric anateme,

Să-ți smulg din iriși foc atunci când taci,
Să inventez o vară mai devreme,
Când ne privim prin lujerii opaci?

Scânteii pe ramuri...
(ronset)

Scânteii pe ramuri au pornit să crească,
Mimând luceferi în miniatură
(Pitite-n frunze, florile conjură);
În zbor palpită focuri fără iască.

Gătită-n voalul fin de adamască,
Pădurea-i prinsă-n vechea tevatură,
O Lună Nouă țipă sub armură;
În zbor palpită focuri fără iască.

Micuțe nimfe, palide sub mască,
Prin zgura nopții-și caută, în taină,
Un loc să-mbrace luminoasa haină;
În zbor palpită focuri fără iască.

Natura, toropită, iarăși cască;
Scânteii pe ramuri au pornit să
crească...

Coboară-amurgul...

(ronset)

Coboară-amurgul mândru, ca un rege,
Din jilțul său de aur și agate;
Cu zarea și poemele în spate,
Deasupra unui deal se reculege.

Râvnind în taină doruri a-nțelege,
Din nopți târzii, al verilor confrate
Își plimbă trena cu seninătate;
Deasupra unui deal se reculege.

În lumea sa, magia este lege,
Pe șevalet, nuanțele combină –
E un artist cu grație divină;
Deasupra unui deal se reculege.

Preocupat culorile a-și drege,
Coboară-amurgul mândru, ca un rege...

Cum plouă pe umărul meu

Cum plouă pe umărul meu!
O altă fereastră deschisă
În zborul pe vechea abscisă,
Se stinge-ntr-un vis-aculeu.

Torente de gânduri mă dor;
Sub resturi de aștri captivă,
Plasez un eres în derivă
La primul comis-voiajor.

Prin vene sucombă tăceri;
Erupe din mine cuvântul,
Îi simt, prin grimase, avântul –
Un licăr din steaua de ieri.

Cum plouă pe umărul meu!
Îmi spumegă slova sub cnuturi;
Aceleași febrile-nceputuri
Proclamă un nou Prometeu...

Când porți în buzunar eternitatea

Când porți în buzunar eternitatea
Și tragi cu gingășie de fermoar,
Să nu lezezi vreo filă din grimoar,
Împăturind cochet realitatea,

Când tragi pe visuri ploi cuneiforme,
Cu muza prăbușindu-se discret,
Neanunțată de niciun decret,
Vezi „evadarea“-n mii și mii de forme.

Ascunzi în suflet clipe ruginite
(Clepsidra sorții chiar de a secat),
Sortezi neliniști strânse vinovat,
Pe margine de gânduri putrezite.

Când porți în buzunar un iz de cruce,
Întreabă-te de îngerul ți-e treaz
Sau treci însingurat peste pârleaz
(Înfricoșarea de-ai putea-o duce...).

EVENIMENTE ȘI EVOCĂRI CULTURALE

Anca SÎRGHIȚ

REVISTA „RAPSDIA” LA ANIVERSAREA A TREI LUSTRI DE APARIȚIE

Într-o cetate a artelor cum este Sibiu, în care muzica și baletul își dau mâna cu literatura, iar arhitectura paripatetizează cu sculptura și amândouă încurajează pe pictorii urbei, viața unei reviste de cultură nu poate fi trecută cu vederea. De ce ? Pentru că aidoma oamenilor, revistele se nasc, cresc în importanță, se maturizează ca structură și ca valoare a colaboratorilor, au câte un destin

unic și la timpul cuvenit, atunci când misiunea lor a fost împlinită, se și sfârșesc. Oricare publicație își are poveste ei proprie și răspunde de felul cum a trimis spre lume mesajul unor grupări de oameni, care se alătură deloc aleatoriu, ci pe baza unor idealuri comune.

Mă gândesc la peisajul publicistic românesc al urbei noastre, ce poartă greutatea istoriei și care a creat tradiții temeinice. Între atâtea apariții sibiene, „Telegraful Român” dăinuie de la mijlocul secolului al XIX-lea, când fusese la 1853 o inițiativă șaguniană, și universul său tematic, centrat pe viața bisericească ortodoxă, dar deschis și la ceea ce înseamnă marea cultură tradițională, îi păstrează specificul și în prezent. Astfel, Sibiu se poate mândri cu cea mai longevivă publicație a culturii române, ceea ce metaforic s-a afirmat că este „patriarhul” presei noastre naționale. Redactor șef timp de 18 ani al publicației, Nicolae Cristea medita în eseu *Per aspera ad astra!* apărut în 20 ian. /1 febr. 1883 că „munca ziarelor e pentru viitor. Se critică în ziare și se recompensează în ziare, ce e drept faptele prezentului, scopul ulterior, ce-l urmăresc acestea însă e, a pregăti pe baza acestora viitorul”. Ziarul „Tribuna”, care de la 1884 până acum răspunde, ca un cotidian, la multe dintre întrebările momentului, marchează prestigiul regiunii transilvane din care își trage sevele. Lăudabilă este tenacitatea ziarului „Sibiu 100%” care cu mari eforturi se oferă gratuit locuitorilor cetății, după cum sașii sibiieni, oricât de diminuați numeric, continuă și în prezent să scoată publicațiile lor de tradiție.

Publicațiile academice patronate de Universitatea „Lucian Blaga” susțin oamenii de știință cu realizările lor și efortul de punere în circulație a ideilor noi este considerabil, după cum timp de 15 ani am putut constata scoțând revista „Lumina slovei scrise”, deschisă în cele 20 de numere ale unei prime serii în principal studenților noștri, încurajați să facă cercetare în domeniul vast al umanismului. În plan literar, prestigioasele reviste „Transilvania”, cu debutul ei din 1868 la Brașov și dramatice tribulații până astăzi în serii succesive, iar din 1 ianuarie 1990 „Euphorion”, așezată cu cinstire sub patronajul Uniunii Scriitorilor din România, au ridicat renumele orașului, găzduind afilierea unor talentați scriitori puși să comunice cu lumea cea largă prin recolta proaspătă a

condeiilor. Mai tânără este revista „Cenaclul de la Păltiniș”, cu un profil complex, atât literar cât și de artă plastică.

Atunci când a apărut sub patronajul Cercului Militar local revista „Rapsodia” acum 15 ani, nu erau mulți aceia care să bănuiască rolul pe care îl va juca ea din momentul în care a devenit singura revistă literară cu apariție lunară din zona sibiiană. Ea este organul publicistic al Cenaclului „George Topîrceanu”, cu o activitate plină de vivacitate nu doar în plan local, ci adesea având invitați interesanți din afara lui, din țară și din străinătate. Pasiunea redactorului-șef Ioan Gligor Stopița și a secretarului de redacție Ovidiu Repede s-a conjugat cu tenacitatea și ritmul de apariție lunară, păstrată timp de trei lustri o face de neegalat în regiune. Secretul? Inițiatorii și-au constituit colective de redactori, prezenți în portretizarea de pe contracoperță, aceasta fiind o formă de stimulare, dovedită foarte practică, chiar dacă nu se bucură de aprecierea tuturor cititorilor. Revista are un colegiu de onoare, există foto-reporter propriu, consilier literar sau senior-editor, precum și actori profesioniști care ilustrează paginile de mare interes ale cărților ce se lansează la ședințele de cenaclu, lunare și ele. Fără să atingă nivelul elevat al suratelor ei mai mari, „Rapsodia” își are locul ei distinct în viața literară a urbei, ca prezență vie, rezonând cu sensibilitatea unui eșantion de intelectuali. Realitatea este că revista „Rapsodia” are o ritmicitate sănătoasă și un public cititor constant. Faptul că ea respiră din ce în ce mai amplu și în prezent, cunoscută pe meridianele lumii prin forma sa online, având colaboratori constanți în Germania, Israel etc. este un semn de bun augur.

Modic susținută financiar de Cercul Militar Sibiu, revista nu s-a lăsat înfeudată tematic unui domeniu restrâns, așa ca „Observatorul militar”, spre exemplu. Mai mult imagistic, în răstimpuri sunt punctate în revistă unele evenimente militare de interes major, național. Cele trei coperte cuprinzând imagini fotografice, realizate profesional de Ștefan Trihenea, au devenit de mult timp spațiul promovării celor mai semnificative evenimente locale ale momentului. Pentru asemenea rodnică izbândă, colectivul de realizatori merită toată considerația.

La ceas aniversar țin să felicit din tot sufletul pe inimoși redactori, cei ce fac posibilă o asemenea activitate literară intensă și consecventă, în ciuda intemperiilor de tot felul, înfruntate de ei cu mult curaj. Nutrită de activitatea Cenaclului, „George Topîrceanu”, unde sunt citite creații literare recente, se vernisează expoziții de pictură și se acceptă opiniile oricărui participant, revista aniversată astăzi și-a croit un drum inconfundabil. În reuniunile lunare ale cenaclului dezbaterile pe teme de interes major sunt vii și sincere, iar atmosfera este precumpănitor tonică. Salutară se dovedește a fi colaborarea și schimbul de experiență cu cenacluri ori societăți culturale din alte centre ale țării

precum Bistrița. Deva, Reșița etc., ca și întâlnirile cu românii din Viena, unde redactorii sunt adesea invitați. Consider fertile și lansările pe care chiar eu le organizez la conaționali noștri de peste Atlantic, unde la New York, Denver, Troy și Cleveland din SUA, ca și al Windsor, Toronto, Montreal în Canada duc reviste literare ale urbei noastre. Fără îndoială că toate acestea sunt un mod de a promova pe scriitorii locali și imaginea Sibiului, scopul esențial al revistei aniversate astăzi.

Viață lungă revistei "Rapsodia" și cenaclului, care merită să-și primenească continuu echipa cu tinere talente!

La sărbătoarea aniversării revistei sibiene Rapsodia

ULTIMUL POPAS AL UNUI MARATON LITERAR AMERICAN

Atunci când am traversat Atlanticul, spre a fi "participant de onoare" la cele două simpozioane newyorkeze, intrate de 26 de ani în fiecare lună ianuarie în tradiția culturală a comunității românilor din metropolă, nu bănuiam că invitațiile vor curge pe toată perioada celor nici 50 de zile cât aveam să rămân în America. Așa se face că am parcurs cu avionul distanțele dintre New York și Denver, Colorado, ajungând apoi în Michigan și de acolo am făcut o străpungere în Canada la Windsor și tot pornind din Michigan am intrat în statul vecin Ohio, la Cleveland, ca în final să accept o întâlnire cu românii enoriași la Biserica Înălțarea Domnului de la Canton, MI, păstorită cu dăruire de pr. Radu Roman, un intelectual deschis spre cultură.

Realitatea este că nici-o reuniune literară dintre cele șase nu a semănat celorlalte și nici eu nu am prezentat în același mod conferința *Iubirea în poezia Anei Blandiana*, cu care m-am anunțat în 4 comunități diferite. Temă nu era întâmplător aleasă pentru luna februarie când americanii sărbătoresc cu mare emfază comercială Valentin's Day, iar românii își amintesc 10 zile mai apoi de Dragobete, fiul Dochiei, care fusese la daci un zeu al iubirii, precum Cupidon la romani. În plus, simțeam nevoia să explic românilor americani ce noutate metafizică aduce recentul volum al poetei Ana Blandiana, intitulat semnificativ *Variațiuni pe o temă dată*, pe care tocmai îl comparasem cu lirica erotică anterioară, cea din *Persoana întâia plural* (1964) afișând o feminitate manifestată debordant sau *Octombrie, noiembrie, decembrie* (1972), unde viziunea autoarei devenise inconfundabilă. Acum constatam că "marea trecere" blagiană se conjuga după plecarea la ceruri a sufletului –pereche, care i-a fost Romulus

Rusan, cu o redimensionare a iubirii, gândită în construcțiile onirice ale poetei gata să înfrunte moartea.

Am aflat de când se concepea afișul pentru evenimentul literar din 24 februarie 2019 că nu numai pasionații de literatură adulți se pregătesc în Canton Michigan cu recitări, ci și copiii înscriși la Cursul de limba română, condus cu multă dăruire de profesoara Mariana Mitrea, program-recital pentru care s-au selectat din creația Anei Blandiana versuri adecvate vârstei lor. O temă eternă ca iubirea, care a traversat axial marea poezie a lumii de la Sapho la Esenin și de la Petrarca la Eminescu, interesează îndeobște un public larg. Și reuniunea de la sala socială a Bisericii Înălțarea Domnului din Michigan a dovedit-o din plin.

Participantii la reuniunea literară dornici să asculte conferința mea despre *Iubirea în poezia Anei Blandiana* erau, mai mult decât oriunde în periplul meu american, de toate vârstele, de la elevii în clase primare la bunici pensionari, sosiți în America să-și îngrijească nepoții. Celor care au venit și în anii precedenți la asemenea evenimente literare românești, le-am citit pe chip nerăbdarea și entuziasmul. Zicerea mea a fost ascultată cu interes, mai ales că fiecare idee era exemplificată bogat cu versuri edificatoare. Imaginile proiectate pe ecran au punctat viața unei creatoare de mare talent, trecută pe sub furcile caudine ale socialismului românesc. Este regimul care a obstrucționat-o în răstimpuri, când a fost interzisă publicarea versurilor sale într-un total de vreo 8 ani, ceea ce nu este deloc puțin. Dar o asemenea cenzurare nu a putut opri ascensiunea Anei Blandiana, marcată prin distincții internaționale, începând cu Premiul Gottfried von Herder conferit de Universitatea din

Viena în 1982, și sosind la primirea ca membru corespondent în Academia Română și în Academia de Poezie Europeană. Astăzi Ana Blandiana este Cetățean de onoare al orașului Timișoara, în care s-a născut. Este și Doctor Honoris Causa al Universității "Babeș Bolyai" din Cluj-Napoca, al Universității "Dunărea de Jos" din Galați a și nu mai puțin al Universității "1 Decembrie 1918" din Alba Iulia. La două dintre aceste evenimente festive participasem direct și am povestit românilor americani ce fast academic a fost etalat la fiecare dintre ele. Așadar, astăzi Ana Blandiana este o prezență strălucită pe meridianele mapamondului, pretutindeni unde răspunde invitației de a vorbi, ea făcând cinste țării sale.

Cei mai grăbiți să recite au fost, bineînțeles, copiii. Le-am dat prioritate și i-am ascultat cu interes, pentru că la școala de limba română în fiecare lună se învață versuri din câte un alt poet român. Astfel, după ce în ianuarie s-a recitat poezia lui Mihai Eminescu și Anei Blandiana i s-a consacrat luna februarie 2019, cu cele 4 ședințe de studiu al limbii române, urmează George Coșbuc în luna martie. Și așa mai departe.

Copiii, între care s-au remarcat Ana Maria Brăzdău, Ana Vicol, David Szocs, Andrada Adam, Teodora Andreica, Sebastian și Octavian Joița, au recitat sau au citit, fiecare după puterea memoriei sale, versuri din creația Anei Blandiana. Între adulți, ca de obicei, doctorul Adrian Andreica deține capul de afiș cu recitarea sa în care pasiunea pentru marea poezia românească este dublată de un exercițiu al memoriei la care își îndeamnă și pe fiica Teodora, valorificând până și răgazul creat când o transportă cu autoturismul spre diferite destinații cotidiene. Iată un bun model pentru toți părinții copiilor din comunitatea lor de români americani.

A urmat lansarea cărților cu care eu sosisem anume din România, moment de obicei foarte așteptat de cei interesați de noutățile editoriale din țară. Cartea de proză *Biserica fantomă* a Anei Blandiana a fost prezentată de mine, iar *Meditațiuni politico-istorice. Spre Marea Unire* de memorandistul transilvănean Nicolae Cristea (1834-1902), o carte de certă valoare documentară pentru viața românilor din imperiul austro-ungar la fine de secol al XIX-lea și *Întâlnire pe calea undelor. Interviuuri despre scriitori români*, vol. 1 și 2, cu emisiunile literare „Gaudeamus” pe care le-am realizat în intervalul 2002-2011 la Radio Eveniment din Sibiu împreună cu prof. Alexandru Brașovean, au revenit profesoarei Doina Popa, care a decelat cu autoritatea știută aspectele de conținut de cele ale stilului abordării.

Am oferit celor dornici de lectură în limba română exemplarele de cărți aduse din țară și revista academică sibiană „Lumina slovei scrise”, alături de publicația „Miorița USA” care apare la Sacramento în California sub directoratul publicistului Viorel Nicula. Din bucuria cu care le-au primit am dedus că mai există lectori dornici să citească ziare și reviste pe hârtie, preferate celor pe ecran, care sunt atât de frecvente astăzi.

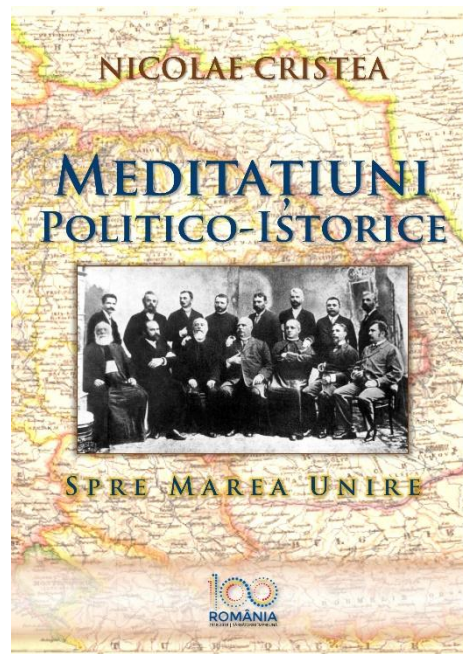
M-am despărțit de conaționalii mei din Michigan ca de obicei cu dragoste și tristețe, promițând nu doar că voi reveni, ci și că voi face o invitație poetei Ana Blandiana, pe care ei ar

dori-o prezenta în comunitatea lor pentru o viitoare reuniune literară.

Drumul spre România l-am făcut într-un avion care m-a purtat peste Atlantic. Fusesem preocupată să aleg un loc la fereastră, singurul care îmi asigura șansa de a-mi stabili niște repere vizuale între cer și pământ. Înainte de a se lăsa întunericul, la înălțimea de 12.000 m am admirat relieful norilor rămași jos, departe, cu munții diafani, cu păduri albe și mări sau lacuri imaginare.

La geamul hubloului, am stat trează să admir stelele clare și luna care acum mi se arăta aproape, ea muza atâtor poeți romantici. Acum cerul îmi oferea un spectacol unic, pentru că secera lunii se proiecta luminoasă pe aripa avionului, așa cum de atâtea ori admirasem în plimbările mele europene munții Austriei sau Elveției oglindiți în lamura lacurilor. De data aceasta era incredibilă imaginea lunii răsfrântă pe luciul metalic al aripii de avion, care părea că o poartă cu noi, ore bune de zbor. Chiar și atunci când spre dimineață stelele au fost stârpite de griul luminii, ce făcea ca exact avionul să devină acum negru, silueta lunii continua să se distingă agățată temeinic de aripa avionului. Ce imprimeu celest inedit!

Apoi am lăsat în urmă bezna, descompusă în trei straturi distincte cromatic, de la negru la bleumarin și roșiatic. În fine, orizontul întreg a devenit rozaliu și silueta avionului se smulgea din mistuitoare negură ca să gliseze spre griuri tot mai clare. Norii se luptau să iasă din salopetele lor întunecate spre a se scălda în lumina albului pur. Ce bucurie a privirii această victorie a Soarelui în disputa cu noaptea. Da, ne-am desprins din conul beznei înaintând spre lumină. Se apropia 1 Martie și eu mi-am promis, ca un răsfăț, că voi aduce primăvara în țara mea. De aceea purtam pe piept și primul mărtisor, unul confecționat și dăruit mie de românii americani, unii care nu vroiau să uite tradiția țării lor de origine, tocmai pentru că trăiau departe de ea, acolo, peste Ocean.

PE STALIN NU L-AM SĂTURAT...

Boris GUZUN

- Măi Borea. ți-ajunge de zbânțuit, vină la culcare mai devreme, că mâine cu noaptea-n cap plecăm la târg la Telenesti să primim banii și să-ți cumpăr haine, că iaca vine școala – strigă mama la poartă într-o zi pe la sfârșit de august, a anilor cincizeci.

Era seara de-a binelea, dar noi, copiii din mahala: Trică (Dumitrică, Dumitru), Păchel (Petrică) Sandu, Fiodor Șova, Zinovii Guzun, ne jucam de-a plasa pe toloacă peste drum.

Faptul era că până la ocuparea Basarabiei în 1940 de către Uniunea Sovietică, tatăl meu Toader Guzun făcea serviciul militar, concentrările, în Armata Română. Acasă, în vacanță venea pe scurt timp. Mama, Zavastia rămânea însărcinată.

La a doua invazie, în 1944, ocupanții nu dovediseră să se instaleze, dar sub escortă l-au mobilizat în Armata lor.

Da, da, amenințat cu pistolul. Și astăzi se vede locul loviturii cu țaва armei pe ușa casei. Iarăși, rămâneam singuri, sărmana mamă, în lipsa tatei a născut și trei copii și gemeni. O auzeam de mai multe ori:

Of, Doamne ce să fac,

Bărbat n-am, da copii fac.

În vâltoarea mizeriei de război, ocupație, eliberare, iarăși ocupație, unii din noi, copiii mamei, au fost luați în împărăția celui de sus. Însă familia era numeroasă și statul acorda un ajutor în bani, pentru ce și trebuia să mergem la raion.

Peste noapte am ieșit la drum, nici măcar nu se crăpa de zi. Aveam de mers vreo optsprezece kilometri, să trecem pâraiele Ciulucului, să ridicăm dealul Verejenilor etc. Eu încă dormitam, dar mă țineam de fusta mamei, astfel nu pierdeam drumul.

Calea n-a fost grea. Eram desculți, colbul pe drum moale. În Telenesti am ajuns devreme, în târg lumea se agita de-acum. dar străzile erau aproape pustii.

Mama știa localul unde trebuia să mergem și din Târg, ne-am pornit spre centrul orașelului pe strada centrală, care se numea, ca în toate localitățile - Lenin.

Lângă o casă mai acătării, cu două etaje, pur evreiască, jos prăvălia, dugheana, sus spațiul locativ, asta dacă locuiau proprietarii, însă ei nu erau acasă, fiind refugiați sau deportați, se opreau trecătorii, discutau activ, gesticulând aprig. Ne-am apropiat și noi, ne-am oprit să treacă vremea, că până la deschiderea oficiului „nostru”, era multă vreme. Nimeni nu trecea indiferent. Să vezi și să nu crezi. Pe mânerul ușii era spânzură cu un laț de ață de câlți, o găină porumbacă. De ghearele picioarelor, atârna o hârtie din două foi de caiet de școală, pe care era scris cu litere mășcate, culoare densă, cum se spunea atunci - chimică (mov n.a.):

M-am uat, m-am uat.

Pe Stalin nu l-am săturat,

Pentru ce m-au spânzurat.

Sub text, semnătura – „Filimon Bodiu”. Mai sus. pe ambele părți a ușilor, sub sticle, pe câmp roșu, cu litere mari, impunătoare, se comunica că este oficiul Comitetului Raional de Partid Telenesti al PC RSS Moldovenești. Eveniment impresionant, nu glumă.

Mama a primit banii, în Univermag mi-a cumpărat costum albastru pentru școală, în târg de la o gospodină, două copturi din coraslă cu miere și la drum. Acasă am ajuns după amiază. Pe toloacă, mai jos de șleah, o vatagă de băiețandri alergau de-a bulaia, un fel de hochei pe iarbă.

Am intrat în cârd și am început-o, nu că am costum nou, aceasta nu era important, decât că am văzut o porumbacă spânzurată pentru că nu s-a uat și pe Stalin nu l-a săturat.

- O găină spânzurată!!

- Că nu s-a uat!!

- Dar câte îi trebuie să se sature?

Făcuseră mare învălmășeală știrea mea.

Faptul era că după război, ocupanții au impus bir greu pentru țărani. Gospodăria noastră bunăoară, era obligată să dea stalului ouă, piețele de miel, lână, pielea de pe porc, vite, lapte, cereale, tutun, poamă și asta afară de bani sub formă de împrumut obligatoriu.

Prin lume se zvonea că Filimon Bodiu cu haiducii săi se răzbunau contra acestor nelegiuiri.

Seara, când toată gloata noastră în jurul mesei, pe care aburea o mămăligă toronjie și sfârâiau jumările în tavă, iar fratele mai mare, Vasile, mărunțea felia de brânză proaspăt adusă din puțină, ascultau cu gurile căscate cele văzute la raion.

Tata, care vădit nu accepta satisfacția mea că toți mă ascultau cu interes, a ordonat:

- Doamne ferește să vorbiți de Filimon Bodiu către cineva, că ne v-or pârî la Sovietul sătesc, lui Donțev (președinte n.a.) sau Bașchirțeva (secretar n.a.) și v-om înfunda Siberia după nanto Vasile (V. Găină, fratele mamei, primar, deportat în 1940 n.a.).

Aici însă pentru mine nu s-a terminal călătoria la târg.

A doua zi în sat a sosit o comisie din reprezentanți ai "Upolmin-Zagului" (împuțernicit al Ministerului colectărilor n.a.) și veterinari, să vaccineze animalele sătenilor și totodată să constate dacă cineva nu a dosit de la evidență vreun purcel, vreo oaie... Comisia se instalase peste șleah de casa noastră. Pe toloacă la o masă lungă la care stăteau oamenii străini, instrumente strălucitoare pe masă, vitele răgeau, oile behăiau...

Pentru noi, ștregarii, această atmosferă era o curiozitate de nespus, ne îmbulzeam spre masă, ne învâreau printre animale și oameni. E clar că le amestecam în lucruri, se cerea să plecăm, la care noi nu reacționam.

La un moment, unul din străini îmbrăcat de militar, vădit upolminzajist. iese de după masă spre noi cu pistolul în mână ridicată și strigă:

- I-an stați! I-an stați! Că vă dau eu!

Noi, am sfârlit-o ca potârnichele, i-ar eu, să nu tac, strig cât mă ținea gura:

- Fugim, fugim măi, că aista-i din banda lui Bodiu! Upolminzajitul s-a oprit, s-a întors spre masă și întreabă cu interes vădit:

- Al cui este acest cu Bodiu?

- Al lui Cuzun Fiodor Gheorghevici - îi răspunde clar Bașchirțeva Ecaterina.

Bașchirțeva Ecaterina Ivanovna era rusoaică, ea și alți mii de „specialiști” trimiși de autoritățile statale în Basarabia ocupată să instaleze puterea Sovietică. La noi în sat, îndeplinea funcția de secretar al Sovietului sătesc, avea un copil din flori, nu vorbea limba noastră, ceea ce la făcut pe upolminzajist să se îndoiască de adevărul celor spuse și concretizează:

- Știi bine, ești convinsă?

- Da, desigur, el e prieten cu fiul meu, la școală stau într-o bancă.

Satul nostru e sat mare, două biserici din piatră, nouăzeci și nouă la sută moldoveni, nu era școală rusească și Tolea (Anatolii) Bașchirțev mergea la școala din sat, avea o reușită normală, în totul era un băiat bun.

Nu mai târziu decât a doua zi, mama a fost citată la Sovietul sătesc. S-a întors supărată foc. Numai deschizând porțița să intre în ogradă, mă strigă:

- Borea, tu ți-ai spălat urechile?

- Da, bine, îi răspund.

- Dă să văd.

M-am apropiat să se convingă, însă m-a apucat de amândouă urechile, m-a tras destul de dur, zicându-mi:

- Să știi, să ții minte, să nu ieși din cuvântul lui tată-tu, să uiți de Bodiu.

Seara, mama i-a povestit lui tata că la Sovietul Sătesc, cu ea a vorbit un ofițer rus cu epoleți și caschetă cu roșu și pistol la centură, a întrebat-o de unde știu eu despre Bodiu, dacă el a fost la noi, de va afla ceva despre „banda” lui s-o informeze imediat pe Bașchirțeva.

Fie că am strigat „banda”, ce corespundea cu propaganda bolșevică prezentând pe haiducii răzbunători ca pe niște rău făcători, teroriști, hoți la drumul marc, fie că NCVD- istul. (comisarul norodnic al treburilor interne, n.a) e clar că el vorbea cu mama, a rămas peste noapte la Bașchirțeva cu fiul căreia eram prieteni, dar familia noastră nu a înfundat Siberia, cum ne speriasse tata.

PARFUM... Iubirii Elena OLARIU

*Moto : „ Când totul e pierdut,
trebuie să ne prefacem că
suntem nemuritori”
(Nicomah)*

...Lângă fântâna cu apă vie de altădată, mirosul pestilențial înăbușă satul, zarea, întreaga răsuflare... Setea primordială – iubirea – este înlocuită cu foamea fără de limită a semenului nostru de a distruge izvorul mântuitor – răsărit ca o minune din muntele vieții; împeștrează apa - coloritul acesteia nemaiputându-se desluși... Parfumul mării ascunse ce altădată făcea nările să adulmece în depărtare este înlocuit cu duhoarea putreziciunii ce cuprinde întreg universul... Am uitat să iubim!...

„Când totul este pierdut”, nu ne mai rămâne decât să ascultăm în tăcere glasul inimii; doar aceasta mai face diferența între bine și rău, frumos și urât, dulce și amar, adevăr și incertitudine... Doar aceasta, dacă nu s-a așternut peste ea coroziunea, stratul acela ce acoperă; la prima vedere pentru a proteja, dar roade în adâncime...

Nemaiputând răsufla, nu ne mai rămâne decât privirea caldă, de copil, al cărei foc topește și stratul de gheață ce ne-a amorțit gândurile, topește și coroziunea fierului, a cărui duritate nu a fost întrebuințată când trebuia... Unindu-ne palmele – reci sau calde, focul lăuntric va dezgheța crusta: nu-i nemuritoare; nimic nu este nemuritor... Unind inima tăcută, poate prea arsă de arșiță, de arșița tăcerii, cu inima cealaltă, ale cărei șiroaie de lacrimi au neprihănit-o, încet, încet vom dezmoști muntele de gheață, iarăși ne va inunda pământul – pământul nostru uscat de prea multul ger și, însuflețindu-ne obrajii reci de până acum, sufletul, întreaga fire metamorfozându-se, ne va schimba trăirea. Vom fi altfel...

...”Trebuie să ne prefacem că suntem nemuritori”, chiar de știm că sfârșitul ne este aproape... Ce mai contează un an, doi, acolo, dacă nu ești sigur că ai lăsat pe semenul tău, fratele tău de suflet, să-ți urmeze calea... Imun la palmele frigului de afară, imun la palmele – din plin primite de la semenii, trece-vom printre ei, parcă invizibili, prezența acestora nemaifiind o prezență vie...Ciudată până la nebunie trecerea aceasta! Ei înșiși la un moment dat își vor pune întrebarea : „Cine a transformat sufletul acestui trecător?!” sau : „Ce se întâmplă cu trecerea acestor umbre prin timp...?!”

„Trebuie să ne prefacem că suntem nemuritori!”. Deși sufletul plânge văzând nepăsarea din jur, sarcasmul acestora, nebunia inconștientă pe care ție ți-o atribuie, bunătatea de suprafață ce ascunde mocneala urii lăuntrice, dăruirea fățarnică, mimată cu trei rânduri de zâmbete ca și setea neostoită de a te anihila, de a distruge tot ce-au înălțat alții, să iasă la suprafață. Cu ce? De ce mereu pe vechi ruine?! Din ce cauză românului nu-i mai place să fie patriot? Cine l-a înstrăinat de comuniunea cu natura, defrișând pădurile, ce gând rău i-a biruit mintea de anihilează viața credinciosului câine, cel care la vremi de restriște i-a lins rănila sufletului... Cum de am iutat acel parfum discret al iubirii!?

„Când totul este pierdut”, din inima omului grăbit să înțelească pământul cu pietre, luând locul ierbii și a arbuștilor, a florilor și a bătrânului nuc din fața casei, *trebuie să ne prefacem că suntem nemuritori*, să ne continuăm drumul ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

Și dacă sarcasmul acestora lovește din plin la început, încet, încet, parcă obișnuindu-te, obișnuindu-ne cu acest rău necesar, purificator, devii tu însuși, având în sfârșit, propria personalitate... Deveni-vom noi înșine.

„Când totul este pierdut” pentru ei, trecătorule, tu, devenit între timp alt ego, te înalți, tăcerea maturizându-te; pasul domol și sigur devenit o prezență ce impune respect; privirea caldă, calmă, parcă ucigător de caldă și de calmă, și copilărească, încălzește muntele de gheață din jur...Pământul, plângând cu șuvoaie de apă vie, benefică acestui trup obosit înainte de vreme, transfigurează; șuvoaiele ce inundă fața, primenind-o, precum primăvara spală fruntea primilor ghiociei, salută soarele când îi dă „bună dimineața”...

Am renăscut din cenușă!

„Trebuie să ne prefacem nemuritori!” Trebuie să trecem prin noroiul ce ni se deschide în cale, făcând noi înșine cărare între bine și rău, frumos și urât, cald și rece, alungând duhoarea putreziciunii interioare, cărare ce mâine va aduce finalul mult așteptat... Dar până atunci, în fața incertitudinii ce ne apasă, ce ne înconjoară, să mergem pe drumul drept și dacă tălpile ne sunt înroșite de spinii întâlniți în cale, să „ne prefacem” că suntem nemuritori”.

APA DIN FÂNTÂNA NOASTRĂ

Elena ARMENESCU

Era o zi înnorată, vremea parcă nu se hotăra să plouă... sau să devină însorită. Era o zi pe care îți dorești s-o petreci în bibliotecă, iar în pauza dintre lecturi să asculți muzică bună cum ar fi Simfonia albastră a lui Gershwin sau valsurile lui Chopin ori Schumann, concert pentru pian sau mai bine Beethoven, oricum pian neapărat. Cred că dintre instrumentele muzicale (să nu se supere vioara!) el și numai el, pianul te ajută să zbori pe aripile visului, să călătorești în timp retro sau ante. Dar în ziua aceea eram din nou de gardă, nu aveam parte de relaxare activă.

Garda este straja sănătății acolo unde ea se mai poate întoarce, adică în trupurile care nu au fost cotropite și devastate de crâncena și nevindecabila boală a cancerului. Eu eram atunci, într-o secție de hematologie unde aveam în grija și supraveghere copii bolnavi de leucemie. Este adevărat că la data aceea se puteau cita câteva cazuri de vindecări miraculoase privind formele cronice de leucemie, mai puțin incisive, mai blânde decât cele acute, în funcție de tipul de celulă atins de înmulțirea haotică a leucocitelor, adică exact elementele figurate ale sângelui care sunt apărătoarele noastre în caz de agresiune microbiană, de infecții. Aceste celule fiind compromise în înmulțirea și funcționalitatea lor, este lesne de înțeles că cea mai mică infecție se amplifică, își face de cap, merge din aproape în aproape până se generalizează, cuprinde întreg organismul și așa slăbit de boala de fond.

În paralel cu declanșarea infecțiilor, boala evoluează, unele celule canceroase se desprind din fluxul sângelui „împotmolindu-se” la coteluri, în alte organe. Acolo ele se înmulțesc și dau naștere unor tumori numite metastaze (meta-lângă) care prin creștere fac compresiuni locale, incomodează organul gazdă, circulația loco-regională a

sângelui, a limfei, etc dând dureri insuportabile. Acesta ar fi în mare tabloul nevăzut al unei boli. Dar bolnavul?

O vreme, evoluția, durata bolii (și a vieții), poate fi mai scurtă sau mai lungă, în funcție de rezistența personală. Corpul face față, supraviețuind prin: febră, transpirații, suferință exprimată prin gemete, urlete, atunci când efectul analgezic, adică împotriva durerii, se termină și trebuie administrată altă doză. Asistența noastră în astfel de cazuri se transformă într-o veghe continuă, să îmbunătățim starea bolnavului, să diminuăm suferința, să întărim cugetul, speranța, să ajutăm să se moară „frumos”, ușor, când sună orologiul sfârșitului. Și acest orologiu sună în general între unu și trei noaptea, când mai toți oamenii sănătoși dorm la ei acasă în paturi confortabile, iar atunci când se trezesc să vadă cât e ceasul, nimeni nu se gândește că în clipa aceea mor câteva mii de semeni de-ai lor pe planetă! (este normal ca viața să îndrăgească și să fie preocupată de viață, nu de moarte; în subconștient informația există pentru fiecare, dar așteaptă să fie stârnită de ceea ce îi rezervă destinul)

La orele amintite, în spital, în general femei îmbrăcate în alb (asistente medicale, infirmiere), închid cu pioșenie pleoapele muribunzilor.

O astfel de noapte mă aștepta și pe mine. Când știi ce te așteaptă, ești pregătit psihic, ești mai puternic, mai rezistent fizic, îți ajung două, trei ore de somn „furate” printre chemările la urgențe.

Plafonul de nori care acoperea cerul sporea starea de apăsare în „Valea plângerii” cum numisem eu coridorul secției de leucemii. De ce Valea plângerii? Tocmai pentru că omul iubește viața, dar nu viața în desfășurarea ei oricum, ci

în starea sa normală, de sănătate, de capacitate a trăirii efective a evenimentelor zilnice, de implicare în cotidian în deplinătatea puterilor fizice și mentale. Fie omul credincios în Dumnezeu sau ateu, nu dorește să moară. Nu suportă despărțirea de cei dragi, iar cei care rămân după plecarea celui iubit în eternitate suferă din același motiv, sunt frustrați de absența dispărutului. Oricât de profundă ar fi credința în nemurirea sufletului, este o stare de neliniște, o angoasă, o teamă de necunoscut, nemaivorbind de despărțirea de trupul tău care ți-a servit drept vehicul aici, pe pământ, pe care l-ai îndrăgit, l-ai îngrijit nu? „ca pe tine însuși”.

Să amintesc doar starea care precede plecarea într-o lungă călătorie proiectată mai demult într-o țară necunoscută. Deși ai pus ceasul să sune, te trezești mai devreme, ai insomnii, nu știi exact ce ai de întâmpinat, nu știi ce te așteaptă, cu toate că te deplasezi în același mediu planetar, nu schimbi esența, nu schimbi forma, conturul, codul existențial. Când aștepti moartea ești neliniștit, gândești la cifrul, cheia nevăzutelor uși, unde o găsești? O vei primi sau vei orbecăi după ea căutând-o zeci sau mii de ani pământeni, într-un spațiu impropriu, în afara timpului, în alte dimensiuni, condamnat la negăsire?

Te vor aștepta la marea trecere, cohorte de îngeri să te conducă „în loc luminat, în loc cu verdeață, unde nu este durere, nici întristare, nici suspin” cum citesc preoții? Astfel de întrebări îi frământă în general pe oamenii mari, dar copiii? Cum mor copiii?

Ei mor jucându-se! Inocența și lipsa de percepție prin non experiență a pieirii dintre cei vii, merg până acolo că mor jucând-se, atunci când nu sunt în comă, când sunt în stare de conștiință, de cunoaștere, și durerile sunt combătute prin tratament, încât să nu-i determine să plângă, să se vait.

Erau în saloanele din Valea plângerii câțiva bolnavi destinați morții, printre care o fetiță de cincisprezece ani care a pictat în aproximativ două săptămâni peste cincizeci de tablouri foarte reușite, care ar fi fost sigur premiate dacă ar fi fost expuse într-o expoziție.

Sigur, subconștientul de care aminteam știe, simte ca zilele îi sunt numărate și sunt descătușate energii creatoare care rup toate barierele să ajungă la exprimare, la lumină, într-un ritm accelerat, care în stare de sănătate nu ar putea fi atins. Într-adevăr, timpul era limitat, tare zgârcit cu ea, îi mai acorda cel mult o săptămână, apreciam noi din evoluția altor cazuri similare. Încă se mai putea ridica pentru puțin timp din pat și atunci, din spate puteam admira părul ei castaniu deschis, lung, puțin ondulat, frumos pieptănat care îi ajungea până la brâu. Îmbrăcată într-o pijama roz cu dantelă albă, credeai că este o prințesă coborâtă din poveste. Când se întorcea cu fața, extrem de albă, aproape ca peretele vărui, vedeai doi ochi albaștri întrebători, mari, rotunzi, care se îngustau ușor când zâmbea, răspunzând astfel căldurii cu care era înconjurată, fiind totodată recunoscătoare faptului că îi era permisă expunerea ultimelor creații pe pereții salonului transformat vremelnic în sălaș al basmului. Părinții care erau de față, se abțineau să-și manifeste tristețea, durerea

sufletească, dar o dată ieșiți pe coridor, se depărtau plângând în hohote nestăvilite.

Fata trăia intens și primii fiori ai dragostei, ieșind seară de seară câteva minute pe coridor, lângă o fereastră împreună cu un băiat adolescent atins de o boală similară. I-am văzut de câteva ori îmbrățișați și m-am bucurat.

Dar dintre „amânații” de destin să se sfârșească cât mai târziu cu putință, (și acum sosise și acel târziu), era un copil de cinci ani, din zona Aradului, dintr-o localitate rurală situată la peste cinci sute de kilometri față de capitală, locul unde se afla el internat acum, și-i puteam număra orele pe care le mai avea de trăit. Era în faza terminală, prin epuizarea totală a energiilor vitale în lupta cu boala.

Pe la orele două după amiază, au sosit părinții împreună cu o bunică, oameni simpli, modești, de mare bun simț, se sfiau să calce cu toată talpa, de teamă să nu deranjeze pe cineva, extrem de respectuoși cu cadrele care îngrijeau copilul, lucru mai rar întâlnit.

Copilul era somnolent sub efectul medicamentelor administrate împotriva durerilor cumplite pe care le avea datorate metastazelor localizate în oasele lungi ale gambei (tibia în special).

- Mă dor picioarele mamaie, mă dor picioarele, spunea el cu glasul stins privind-o pe bunica.

- Fătul bunicii, îi răspundea ea, care știa că deznodământul este aproape, uite, doamna doctor o să-ți deie ceva și n-o să te mai doară, o să adormi și ai să visezi frumos, apoi o să te faci bine, și ai să meri acasă și ne-om juca iară cu mășinuțele cum îți place ție!

- Cu camionul și cu tancul

- Și cu salvarea, zice bunica

- Nu cu salvarea! s-o dai lui Bogdan!

- Bine, cu ce vrei tu, da acuma mănă ceva, uite că ți-a adus buna ție prăjitură bună.

- Nu, mănâncă tu!

Mamei și tatălui le șiroiau lacrimile fără să scoată un sunet, se tot ascundeau în spatele bunicii, de teamă să nu-i vadă copilul plângând. Reușind să se stăpânească, mama s-a apropiat de el cu o duioșie de nedescris, mângâindu-l ușor pe cap, abia atingându-l și l-a întrebat

- Puiul mamei, ce să-ți mai aducem din oraș, că uite, noi mergem să-ți cumpărăm ce vrei tu. De fapt ei mergeau să facă ultimele cumpărături necesare înmormântării.

- O păpușă, șoptește el și geme întorcându-se cu fața la perete.

După aproximativ trei ceasuri, s-au întors cu multe jucării, printre care și păpușa dorită.

Copilul aproape era părăsit de puteri. Abia a deschis ochii, s-a uitat la păpușă, a zâmbit și i-a închis la loc, respirând din ce în ce mai greu. Starea lui se agravase în acest interval de timp.

- Dragul nostru, de ce nu vrei să vorbești? Uite ți-am adus și un ursuleț, și o veveriță, și o mașină mică, și basculantă, și mașina poliției, nu-ți trebe?

- Nu... acum vreau... vreau...

- Dar ce vrei tu puiul mamei?

- Apă...din... fântâna ... noastră..., rostește el cu lungi pauze între cuvinte.

Fântâna, așa cum am spus era la câteva sute de kilometri distanță, prin urmare era exclus să i se poată îndeplini această ultimă dorință.

Nu știu cum era apa din fântâna lor, dacă era rece și limpede precum cristalul, răcoritoare și dătătoare de viață sau era sălcie?

Copilul murea cu nostalgia locului unde s-a născut, râvnind la gustul apei pe care a băut-o prima oară în viață. După laptele mamei, „apa din fântâna noastră” este lichidul magic în care se dizolvă toate celelalte elemente care i-au „zidit” treptat corpul, templul sufletului, apa fără de care nu este posibilă viața, ea reprezentând de altfel, substratul tuturor structurilor din organismul viețuitoarelor.

El a exprimat atunci când se găsea pe pragul de trecere, printr-un singur cuvânt -apa- elementul esențial al vieții, dorința lui supremă, cerea viață, nu apă.

Genele mele s-au înrourat de lacrimile fragmentate de clipitul des, voluntar, ce voia să le grăbească risipirea, evaporarea, să le inhibe chiar.

Aveam atunci o experiență medicală de șapte ani, și asistasem de multe ori muribunzi, mă antrenasem din timpul studenției să rezist, să-mi stăpânesc centrul emoțional.

Învățam cu fiecare caz nou, câte ceva din firea umană, dar această simplă propoziție: vreau apă din fântâna noastră- m-a sensibilizat brusc, poate mi-a deschis un canal pe care-l socoteam închis, poate a deznodat un nod „simpatic” care nu era bine legat, a mutat un mineral dintr-o gaură ionică într-un munte de amintire, a deschis ușa duioșiei față de mine însămi. În aceeași măsură trăiam recunoștința față de divinitatea ce îngăduie viața, dublată de o tainică teamă târzie la gândul că puteam muri în copilărie când era la fel de important pentru mine gustul apei din fântâna noastră, ca și acum, aici când prin grație divină trăiesc, sunt medic și aud un adevăr revelat prin spusele unui copil care este foarte aproape de clipa mării treceri , care la puțin timp a respirat adânc, prelung, pentru ultima oară, despărțindu-se astfel de alt element esențial pentru viață: aerul.

A doua zi, dimineața la raportul de gardă, am relatat pe scurt, în termeni academici modul cum s-a stins din viață micuțul pacient, neuitând să subliniez ultima lui dorință „apa din fântâna noastră”. O tăcere grea s-a așternut pentru câteva zeci de secunde, semn că încărcătura magică a acelei dorințe își spunea cuvântul.

NB Poate nu aș fi scris nimic din toate acestea, dacă acum câteva zile nu aș fi auzit la radio o poveste asemănătoare. De data aceasta, dorința fusese exprimată de un domn în vârstă, originar din România, care în ultima parte a vieții locuise în Canada, alături de copii și nepoți. Cele două întâmplări adevărate, manifestate la vârste diferite, extreme chiar, îmi întăresc convingerea că în clipa de pe urmă nu este suficient să-i ai pe cei dragi aproape, ci mai este o taină, care ține neapărat de locul în care ne-am născut, de apa din fântâna noastră, a fiecăruia, dacă am avut vreodată o fântână.

COMUNICARE

Magda BOTEZ

Un leit motiv în viața mea, este și a fost „prietenia” căci așa cum o spune în mod magistral J.L. Borges „prietenia este faptul esențial al vieții”, Borges adaugă și subliniază „prietenia nu dragostea este faptul esențial al vieții”, dragostea (spune el) va eșua într-un mod jalnic dacă nu este dublată de prietenie.

Trăim într-o lume obsedată de dragoste, de împlinire în relația de cuplu, ceea ce este „all right” până la un punct.

Punând accentul pe prietenie, însă, toată paradigma se schimbă și se mută în altă parte.

Dacă mă gândesc la relațiile importante (esențiale) din viața mea, de cele ...cu care poți pleca pe o insulă pustie... nici una nu este de pură dragoste... toate (puține la număr) sunt de extraordinară, excepțională prietenie.

Cate odată, prietenia era dublată de dragoste.

Niciodată invers.

Și aici ...nu pot să nu-mi aduc aminte episodul din Paris.

Mă despărțeam de Maya (Simionescu), fiecare pleca pe drumul ei, eu mă întorceam în Statele Unite, Maya pleca în România.

Treceam printr-o mare cumpănă a vieții mele.

Maya era singura care știa absolut tot ce se întâmpla.

Am petrecut o după amiaza întreagă în celebra cafenea Les Deux Magots, în Carterul Latin.

Eram bolnavă. Trebuia însă să „merg înainte”...

Ceea ce povestesc aici este (în mintea mea) decupat din timp/spațiu, este un cadru de film - filmul vieții mele...

Plecăm prin urmare, eram în taxi, un imens hohot de plâns mă sugruma... i-am cerut șoferului să oprească taxiul ca să-i spun la revedere sorei mele.

Maya mă privea, ochii ei si-au schimbat culoarea albastră în albastru marin închis.

Ca marea în larg ...un albastru care bate în negru...

Ne-am îmbrățișat plângând.

Nu știu dacă Maya plângea, eu însă plângeam în hohote și asta îmi făcea bine.

Știam cu absolută siguranță că în timp și spațiu am un reper... prietena mea.

Începusem aceasta tableta cu titlul „comunicare” și este adevărat, comunicarea absolută, perfectă, fără efort, este posibilă.

Este posibilă dacă cei care comunică se întâlnesc la același nivel în timp/spațiu.

Toate sincopile de comunicare cu explicații (absolut bosolite și inutile) căci atunci când intervin „explicațiile” acela este semnul sigur al lipsei de comunicare...

PROFESIONIȘTI CU VOCAȚIE DE SCRITORII

– omagiu ACSR –

Doîna BUMBĂCESCU HANGANU

În data de 22 septembrie 2019 am participat la două evenimente majore:

- primul, aniversarea a 18 ani de activitate a ACSR (Asociația Canadiană a Scriitorilor Români) eveniment marcat prin apariția unui Album aniversar, conceput, editat și dăruit membrilor Asociației, de către doamna Cătălina Stroe, vicepreședinte ACSR.

- al doilea, comemorarea a 130 de ani de la trecerea în eternitate a marelui poet român Mihai Eminescu, prilej cu care domnul Leonard I. Voicu, președintele ACSR, împreună cu familia sa, a dăruit Comunității Românești din Montreal, un bust din bronz, al poetului, executat în România de către artistul plastic Petru-Ilie Birău. Bustul a fost așezat în fața Casei Române, pe teren românesc, fiind donat Catedralei Ortodoxe Române „Buna Vestire” din Montreal, unde a fost sfințit de către preotul paroh Liviu Alexandrescu, în prezența unui număr mare de invitați.

Dacă acest bust se poate vedea, de acum, permanent, în locul mai sus menționat, Albumul Aniversar poate fi vizionat pe site-ul ACSR: www.scriitoriiromani.com, accesând titlul amintit sau poate fi consultat la una din bibliotecile unde a fost depus:

- în Canada la Bibliothèque et Archives Nationales du Québec și la Bibliothèque et Archives Canada.

- în România la Biblioteca Națională a României, la Biblioteca Academiei Române, la Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”, la Biblioteca Metropolitană București, la Biblioteca Facultății de Istorie București.

Albumul este în sine o lucrare literară omagială, cu subtitlul „Profesioniști cu vocație de scriitori”, dar și un document istoric, așa cum a remarcat și profesorul universitar Wladimir Paskievici, pentru că prezintă, în paginile sale, o perioadă de timp de peste o jumătate de secol.

Are o formă originală permițând prezentarea protagoniștilor, membri ACSR, sub forma unor fișe care cuprind mai multe elemente:

- fotografia scriitorului

- vârsta, înconjurată de lauri pentru cei 15 membri seniori, prezentați în ordine cronologică inversă, de la 96 de ani

(decanul de vârstă) la 71 de ani. Pentru ceilalți 11 membri, aflați încă în activitate profesională (de la 60 la 43 de ani), vârsta este înconjurată de aripi, simbol al începerii ascensiunii lor în lumea creației.

Între aceste două grupe se află un colaj de fotografii „In memoriam”, cu cei plecați spre eternitate, în semn de respect și prețuire.

- o fișă biografică cuprinzând data și locul nașterii, profesiunea și anul stabilirii în Canada

- cărțile scrise și editurile la care au fost publicate

- o evocare, pe scurt, a parcursului vieții și creației fiecărui scriitor prezentat, folosind „materialul clientului” așa cum a spus, în glumă, autoarea, referindu-se la volumele cu scrieri literare consultate de ea și la mărturisirile cuprinse în acestea.

Analizând informațiile din fișele biografice se poate constata cu ușurință că membrii ACSR provin din toate zonele țării, aducând în scrierile lor o bogăție culturală tradițională. Diferența de vârstă a membrilor creează oportunitatea unor schimburi de opinii intergeneraționale, opinii asupra timpurilor trecute și prezente, asupra vieții în general. La cei 96 de ani ai săi, Eugen Caraghiaur, cu descendență cumană nobilă, a publicat peste 70 de lucrări. Cu o viziune largă asupra lumii și a vieții, cu o experiență personală demnă de un roman de aventuri, Alteța Sa impune respect și ca PRINȚ, dar și ca Scriitor!

La cei 93 de ani, Victor Roșca este editor și redactor șef al revistei de cultură și spiritualitate creștină „Candela de Montreal”. Volumele sale descriu represiunea comunistă din România: „trebuie să scriem despre ce a fost pentru ca generațiile tinere să știe ce a însemnat blestemul comunismului, un experiment de magie neagră.”

Wladimir Paskievici, fizician, profesor universitar și om de știință, la 89 de ani este încă pasionat de comunicarea cu oamenii și în căutarea permanentă a Excelenței. Citez din Album: „de la bacterii la stele, de la particule materiale la unde cuantice, de la starea de regret manifestată de animale, la starea de aroganță manifestată de oameni, de-a lungul

Cătălina Stroe

istoriei, nimic, din toate acestea, nu îi este străin, acestui DOMN!”

Ionela Manolescu, ajunsă la 88 de ani, filolog, istoric, critic de artă și artist plastic, și-a închinat viața studiilor privind patru personaje celebre: François Villon (1431-1463), Michel de Nostradamus (1503-1566), Mihai Eminescu (1850-1889) și Emile Nelligan (1879-1941).

Micuța doamnă s-a întâlnit cu Eminescu, în ziua de 22 septembrie, privind cu uimire și emoție, dezvelirea bustului său.

Acestora le urmează „mult mai tinerii” creatori geniali: Radu Marin Roșcanu (85 ani), inginer, explorator, devenit preot greco-catolic de rit bizantin și scriitor, Jacques Bouchard (79 ani), înaltă personalitate culturală canadiană, vorbitor de limbă română, vicepreședinte ACSR, academician al Societății Regale din Canada, profesor de literatură neohelenistică și traducere literară, Dumitru Ichim (75 ani), preot-poet, doctor în teologie, erudit prin studii și cunoaștere, poet prin talent și inițiat în tainele ascunse ale lumii, în filozofia începutului, prin contactul lui cu mari personalități religioase ale timpului (am citat din album).

Prin aceste evocări, autoarea și-a adus aportul său creator, ceea ce dă valoarea literară a Albumului omagial. Fiecare „personaj” este prezentat printr-o frază cheie care îl definește ca OM și ca SRIITOR.

Acești oameni, cu preocupări profesionale diferite și cu stiluri literare specifice, poeți, scriitori de proză scurtă, romane sau eseuri, au în comun talentul cu care au fost înzestrați, dragostea pentru literatură, spiritul de observație îndreptat asupra a tot ce se petrece în jurul lor sau la nivel universal, capacitatea de a imagina, de a face vizibil invizibilul, prin cuvintele lor.

Liantul membrilor ACSR este limba română și respectul pentru credință, tradiții, patrie, comori ale neamului românesc. Departate de țară, acești scriitori au îmbogățit tezaurul românesc de carte cu peste 300 de volume, aflate în Bibliotecile Naționale ale României și ale Canadei.

Experiențele de viață ale acestor oameni sunt total diferite și au influențat scrierile lor, în care mulți imigranți români se regăsesc, citindu-le.

Au venit la intervale de timp diferite, pe o perioadă de peste 70 de ani, părăsind România stalinistă, ca Eugen Caraghiaur, în 1951, trecând Dunărea înnot sau ca Vladimir Paskievici (1958), au fugit de regimul comunist dictatorial, ca Ionela Manolescu (1978), Dumitru Ichim (1974) și mulți alții, sau au părăsit România după Revoluție (1990-2007), cu pașapoarte în regulă și în condiții, să zicem, „decente”.

Percepția imigranților politici față de România din care au plecat și față de o Canadă pe care au găsit-o în acele timpuri, este diferită de percepția imigranților politico-economici față de România post-ceaușistă și față de o Canadă liberală, multă vreme. Aceste experiențe, traumatizante pentru viața unui om, au fost exprimate în mod voluntar sau involuntar în versuri, în eseuri, în scrierile lor, pentru că cele de mai sus se referă la scriitorii membri ai ACSR.

În actualul context politic, românii au multe facilități de muncă, de studii sau de rezidență în Europa așa că nimeni nu se mai arată interesat să se stabilească peste Ocean, la 8000

km distanță față de țară. Trebuie să privim realitatea în față: suntem ultimii „mohicani” pe aceste țărâni, iar ca scriitori în limba română vom intra, în curând în istorie. Dacă „izvoarele” seacă și urmașii nu mai vorbesc sau mai grav, nu mai înțeleg românește, dacă slujbele în bisericile românești din Canada (excepție Quebec și Ontario) se fac în limba engleză, într-adevăr acest Album Aniversar Omagial din 2019 este un reper istoric, demn de toată lauda.

Autoarea îmi este o bună prietenă și, cu sufletul ei mare, mi-a ascultat dorința de a avea încă două exemplare ale Albumului pentru a le depune în fondul de patrimoniu la Biblioteca Universitară din Oradea și la Revista „România literară” din București.

În privința calităților sale scriitoricești, mă alătur unui text apărut în Revista Helis, din România, (14 februarie 2018) în care domnul Dan Simionescu, profesor la Sorbona, Paris, adresează cuvinte de apreciere, care nu mai au nevoie de alte comentarii:

„Cătălina Stroe este suma multor calități – prozator talentat, memorialist obiectiv, analist politic lucid, eseist cerebral.”

Revenind la prezentarea albumului, o „pagină din istoria ACSR” prezintă mărturiile membrilor fondatori. Autoarea a adresat spre final, un „cuvânt de mulțumire” către tehnoredactori și către toți ceilalți membri ACSR, care au ajutat-o cu informațiile necesare.

Concepția grafică, propusă de scriitoare, a intrat într-o rezonanță perfectă cu o execuție grafică de o mare finețe artistică, asigurată de doamna Felicia Popa (Hye-Grafix Montreal). Culoarele pastelate – veșnic tricolore și textura catifelată a paginilor au un efect benefic asupra cititorului, albumul reprezentând o bijuterie tipografică încărcată de vibrații pozitive.

Pentru că are mult umor, Cătălina Stroe a oferit, în ultimele pagini ale albumului, un horoscop astro-zoo-logic (semne de animale în dimensiuni astrale) în care sunt prezentate datele de naștere ale membrilor ACSR, grupate pe lunile anului, de fapt o agendă cu aniversări.

La sărbătorirea celor două evenimente importante pentru ACSR, a participat o echipă de foarte buni profesioniști de la NAȘUL TV CANADA, care a filmat, în mod benevol, manifestarea, pentru ca întreaga comunitate românească să fie informată.

Felicia Popa și Claudiu Scrieciu, de la Nașul TV, au adăugat astfel un nou „document” la arhiva de mare valoare pe care au constituit-o deja, pentru a onora evenimentele de elită ale comunității românești și îi felicit cu tot dragul.

Ziua de duminică, 22 septembrie 2019, va rămâne ca o filă de istorie care a legat, pentru posteritate, Catedrala Centenară „Buna Vestire” și Casa Română, cu bustul poetului Mihai Eminescu și, pe altă parte, Asociația Canadiană a Scriitorilor Români cu Albumul Aniversar Omagial pe care l-am prezentat în aceste pagini.

În această zi, ca într-o filă de poveste, Spiritul lui Eminescu, Luceafărul, s-a întâlnit la Montreal cu Cătălina!

Nu se putea marca mai bine, majoratul ACSR – 18 ani, decăt cu imaginea, de la 18 ani, a marelui Poet!

ANUNȚURILE COMUNITĂȚII

Grupaj realizat de Victor Roșca

NOTĂ: Toate activitățile culturale care se desfășoară la Sala Parohială „Pr. Petre Popescu” sunt suportate financiar de Catedrala Ortodoxă Română „Buna Vestire” din Montreal, proprietara imobilului

**Biblioteca „Mihai Eminescu”
a Bisericii „Buna Vestire”**

Biblioteca este deschisă:

- marțea și joia între orele 11:00 – 13:00, de pr. Liviu Alexandrescu, și
- duminica între orele 11:30- 13:00.

Biblioteca dispune de 20.000 de volume dintre care circa 5.000 în limba română și circa 15.000 în limbile franceză și engleză.

**Școala duminicală
pentru copii
a Bisericii Buna Vestire**

În prezent, copiii școlii dominicale pregătesc serbarea Crăciunului pentru copii. Școlul școlii duminicale este formarea micului creștin. Se transmit copiilor iubirea de semenii, generozitatea, respectul față de părinți.

Abonamente

Vă rugăm să vă abonați pentru susținerea revistei. Costul anual este de 25\$.

1. Dreptul de a reproduce și de a difuza din revista „Candela de Montreal” este rezervat numai redacției.

2. De conținutul articolelor din revistă este răspunzător autorul.

* Candela pe internet la site-urile :

Asociația Canadiană a Scriitorilor Români
<http://www.scriitoriiromani.com/> butonul Candela
 Catedrala Ortodoxă Română Buna Vestire
<https://bunavestire.ca/revista-candela>
 sau (vechiul) contact la
<http://pages.videotron.com/romanblt/>

**ABONAȚI-DONATORI
CANDELA 2018**

Wladimir Paskievici	400\$
Total	400\$

**Programul
Slujbelor religioase**

În fiecare duminică și în zilele de sărbătoare marcate cu roșu în calendarul creștin:

- Orele 9:30 – Utrenia;
- Orele 10:30 – Sfânta Liturghie.

În fiecare vineri la orele 18:00 se oficiază Slujba Acatistului și Taina Spovedaniei.

**Sărbători religioase și
programul liturgic**

- Luni 13 octombrie, Sf. Cuv. Paraschiva de la Iași;
- Vineri 8 noiembrie, Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil;
- Joi, 21 noiembrie, Intrare a în biserică a Maicii Domnului;
- Sâmbătă 30 noiembrie, Sf. Ap. Andrei.

Servicii religioase

Anul	Botezuri	Cununii	Înmormântări
2009	113	19	9
2010	124	17	4
2011	128	19	4
2012	101	15	4
2013	121	25	10
2014	129	18	4
2015	89	12	7
2016	119	15	2
2017	85	15	6
2018	73	15	4
Total	1082	170	54

**Să ne cunoaștem
profesioniștii din comunitate**
**Me CEZAR CATALIN MIHAI
Avocat**

5497A, Ave Victoria, Bureau 104,
Montréal (Québec) H3W 2P9

Tel. : 514-341-5330, Fax: 514-341-8626
– Imigrație

– Drept matrimonial (separări, divorțuri, garda copiilor, pensii alimentare, litigii testamentare, omologări testamentare etc.)

– Drept imobiliar (defecte ascunse de construcție ori vicii de sol; recuperarea comisiunelor datorate agenților imobiliari)

– Régie du logement

VIOLETA PÎRVU
Courtière immobilier agréé

333 Champagne, St-Eustache J7P 2H4

Cell: (514) 567-4619

Courriel: info@Ianuarie

2019violeta.ca

**Cele mai bune condiții pentru clienții
români la www.violeta.ca**

**Cenacluri în octombrie
la Montreal**

❖ Sesiunea de toamnă a Cenaclului Mihai Eminescu, condus de scriitorul Leonard I. Voicu, continuă cu reuniunea programată în data de 17 octombrie, de la ora 18:00, la Centrul Comunitar CDN (6767 Côte-des-Neiges, etajul 6). Invitat special dna Doina Hanganu care va lansa ultima sa carte: O crimă sub obroc și alte povestiri. Pentru mai multe informații: (514) 910-6738, leonardvoicu@gmail.com

❖ Cenaclul umoriștilor și al prietenilor literaturii „Păstorel Teodoreanu” - - joi, 9 octombrie 2019, la Catedrala Sf. Ioan Botezătorul, 1841 rue Masson, Montreal, H2H 1A1, între orele 18:00 și 19:00.

❖ Cenaclul de istorie, tradiții și spirit românesc „Mihai Viteazul”, la aceeași adresă, în continuare - între orele 19:00 și 20:00.

❖ Medicină naturistă – sfaturi de la medicul Iulian Mihăescu – în același loc, de la 20:00.

Reamintim că cenaclurile au loc în fiecare a doua joi din lună.

INVITAȚIE LA FESTIVALUL CANDELA 2019

Comitetul de organizare al Festivalului Candela 2019, vă invită

duminică 10 noiembrie 2019 de la ora 2:00PM la 6:00PM,

să participați la Festivalul Candela 2019, ce va avea loc la Casa Română (Casa socială a Catedralei Buna Vestire din Montreal)

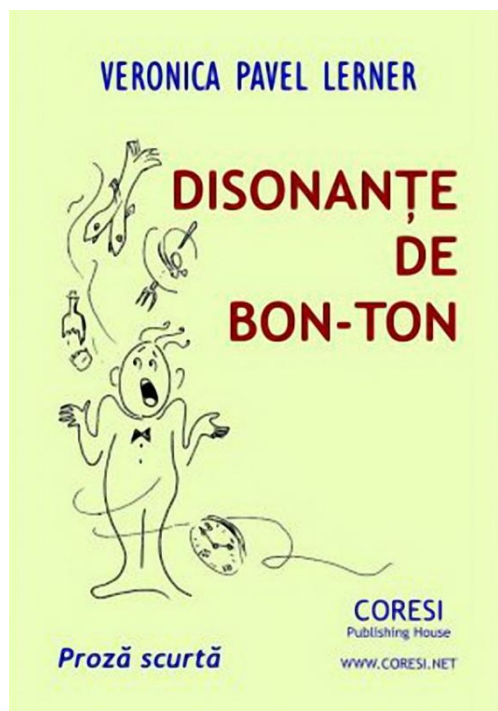
Circa patruzeci de artiști prezenți se vor strădui să vă prezinte frumusețea artei românești. Veți putea viziona și admira:

- cea mai mare expoziție de pictură, cu vânzare, a artiștilor români din Quebec, expusă pe cei 2 pereți lungi ai clădirii;
- o expoziție de carte, cu vânzare, scrisă de scriitori canadieni de limbă română;
- un spectacol cu cei mai buni artiști români din Montreal;
  - Muzică corală;
  - Cântăreți de muzică clasică;
  - Dansuri naționale românești
- Puteți servi o cafea.

- Cântăreți de muzică instrumentală;
- Cântăreți de muzică populară;
- Recitări de Poezii;

Comunicăm apariția cărții de proze scurte „Disonanțe de bon-ton” la Editura Coresi, România, 2019, de Veronica Pavel Lerner și a cărții de poeme „Povestea continuă...” la Editura Trend, din România, 2019, semnată de Lia Ruse. În luna octombrie va apărea și cartea doamnei Doina Hanganu-Bumbăcescu „O crimă sub obroc”. Cele trei autoare sunt membre ACSR.

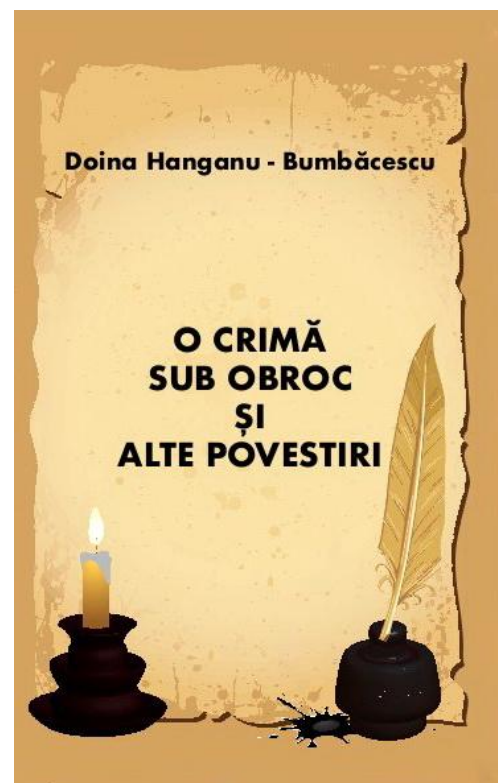
Se instalează nostalgia din zori,
Concertul „cri” sub lună bătrână
Ne prinde,-n trecut, cu-atâția fiori!
Tălăngile n-au coborât din ceruri

...
Se coc iubirile noastre în vis,
Zilele curg în prea multe feluri
Și echinocțiul a trecut precis.
În dor, de dor, miroase-a tufănică,
Potecile își caută iubiți...
De ce nu am pleca, la o adică,
Ca altă dată,-n dumbravă-, grăbiți?

„Presărat cu regionalisme savuroase, dacă este cazul, autoarea ne cucerește cu rapiditate, ne binedispune și ne impresionează datorită stilului său original, comic și direct.

Datorită unei multitudini de cunoștințe și experiențe acumulate de a lungul vastei sale cariere dedicate limbii și literaturii române, cu măiestria unui scriitor experimentat, autoarea, profesoara Doina Hanganu, ne prezintă întâmplări din viața de toate zilele folosind cu îndemănare arta scrisului și câștigă admirația cititorului.”

„Cartea cuprinde povestiri umoristice apărute inițial fie în platforma electronică din România LaPunkt, fie în ziarul Observatorul din Toronto.

Iată ce ne mărturisește autoarea în Nota introductivă:

„Întâmplările povestite sunt autentice, nimic nu e inventat. Tot ce am făcut a fost să observ partea comică a locurilor unde mă aflu, fie că era vorba de vizite la doctori, de alergături prin mall-uri, sau de călătorii de agrement. [...] Sper ca cititorul, trecut cu siguranță prin situații asemănătoare cu ale mele, să se regăsească în multe din pățaniile descrise.”